Tampella TÄNÄÄN

N:o 6 1965

KIITOLLISINA SIITÄ ARVOKKAASTA TUESTA JA YMMÄRTÄMYKSESTÄ, MITÄ LEHTEMME ON SAANUT OSAKSEEN PÄÄTTYMÄSSÄ OLEVAN VUODEN AIKANA NIIN HYVIN YHTIÖN JOHDON KUIN USEIDEN TOIMIHENKILÖIDEN JA TYÖNTEKIJÖIDEN TAHOLTA, PYYDÄMME TOIVOTTAA KAIKILLE AVUSTAJILLEMME JA MYÖS LEHTEMME LUKIJOILLE

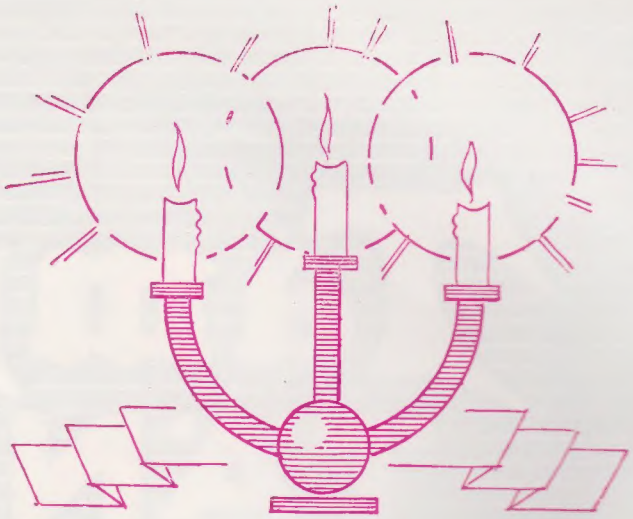

Hyvää ja Rauhallista Joulua

SEKÄ

Parasta Onnea Vuodelle 1966

TAMPELLA TÄNÄÄN Toimitus

Kansikuva: "Herttaista rupattelua joulupukin kanssa Tampellan Huolto r.y:n järjestämässä lastenjuhlassa."
(valok. I. Peuhkuri)

Tampella TÄNÄÄN

N:o 6 JULKAISIJA: Oy TAMPELLA Ab 1965

TOIMITUSKUNTA: Päätoimittaja: fil.maist. A. TIENARI

PÄÄKONTTORI:	PELLAVATEHDAS:	KONEPAJA:	LAPINNIEMI:	INKEROINEN:	HEINOLA:
konttoripäällikkö B. Enderlein ja neiti Sylvi Solin	dipl.ins. A. Vikkula työnjoht. O. Heinonen ja neiti Eeva Tarkka	ins. P. Autero, kontt. Helvi Ahonen ja tark. E. Österman	konttoripääll. O. Näsi, ins. E. Pöllänen ja sos.virk. M. Malminen	sosiaalipäällikkö A. V. Videnoja	sosiaalipäällikkö O. Linnakko

Yhtiön johtokunnan puheenjohtajan joulutervehdys v. 1965

Oikean joulutunnelman muodostumiseen vaikuttavat merkittävällä tavalla ajankohdan taloudelliset suhdanteet. Työttömyys ja vajaat työviikot ovat tekijöitä, jotka monessa tapauksessa ikävällä tavalla sumentavat tällaisen kohtalon alaiseksi joutuneen perheen joulutunnelmaa. Vaikka Tampellan tehtaissa päättymässä olevana vuotena on vallinnut verraten hyvä

työtilanne, on kotikaupungissamme Tampereella kuitenkin eräillä muilla teollisuuden aloilla esiintynyt hyvinkin suuria vaikeuksia, jotka ovat ikävällä tavalla heikentäneet työllisyystilannetta paikkakunnallamme.

Kun lähemmin tarkastelemme niitä syitä, jotka ovat olleet myötävaikuttamassa edellämainitunlaiseen työllisyystilanteeseen, saamme tämänsuuntaisesta kielteisestä kehityksestä lähinnä syyttää jatkuvasti kohoavia kustannuksia. Esimerkiksi verotus on meillä muodostunut erittäin raskaaksi taakaksi tuotantoelämälle. Havaintoesimerkkinä sallittaneen minun kertoa, että valtion menot ovat vuodesta 1961 lähtien tähän hetkeen mennessä nousseet n. 56 %, kun reaalisen kansantuotteen nousu samana aikana rajoittuu parinkymmenen prosentin tienoille. Selluloosateollisuuden työllisyyttä tämän lisäksi vaikeuttaa puolestaan tämän alan raaka-ainetilanne, kun korkeat kantohinnat ovat haittana tuotannon normaaliselle jatkumiselle. Tuotantolaitokset samoin kuin yksityiset kansalaisetkin joutuvat siis maksamaan paitsi alati nousevien verojen myös samaa tahtia kohoavien elinkustannusten muodossa valtiotaloudellisen yli varojen elämisen aiheuttaman vajauksen.

Koska ei ole näköpiirissä merkkejä talouspoliittisen suunnan tarkistamisesta tuotantoelämää ja samalla työllisyyden edistämistä tarkoittavaan suuntaan, saamme varautua siihen, että teollisuuden vaikeudet kustannustason korkeuden vuoksi edelleen tulevat jatkumaan tulevaisuudessakin. Kansainvälinen kilpailu osoittaa niinikään jatkuvia kiristymisen merkkejä. Siksi tällä hetkellä tarvittaisiin yhteiskunnassamme avarampaa näkemystä talouspoliittisiin kysymyksiin ja ymmärtäväisempää suhtautumista kansantulon kohottamisessa ratkaisevaa osaa näyttelevän teollisuuden vaikeuksia kohtaan. Tätä toivotaan ja odotetaan, sillä vain jatkuvan teollistamisen avulla voidaan saada aikaan pysyviä työpaikkoja ja voidaan turvata kansantulon tasainen nousu tulevaisuudessa.

Tällaisin vakavin miettein olemme pakotetut tarkastelemaan nykyistä taloudellista tilannetta maassamme. Mutta aina meillä on oikeus kuitenkin tulevaisuudelta odottaa jotain parempaa ja valoisampaakin. Näin joulun — hyvän tahdon juhlan — kynnyksellä me olemme kenties alttiimpia katsomaan tulevaisuuteen luottavaisemmin kuin muulloin. Toivotankin valoisampaan tulevaisuuteen luottaen kaikille tampellalaisille hyvää ja rauhallista joulua sekä onnellista uutta vuotta.

LAUHAA LUVASSA JOULUNPYHIKSI . . . .

"Ostin minäkin meirän pojaalle vanhan auton", kivahti Mäkinen, kun ruokatunnilla keskustelu pyörähti kasvatuskysymyksiin. "Mieluummin minä sitä katselen haalareissaan vaikka kuinka likaisena ja rasvaisena autonsa kimpussa kuin, että se hiippailisi tuolla jossakin aseman tienoilla epämääräisten tyyppien joukossa. Ja kai se ajokorttikin vähän velvoittaa raittiina pysymään." Oli siihen se nuorempi Grööni kolmannelta sorvilta kyllä sanonut, että auton ympärillehän se sakki aina muodostuu. Sakilla aina ajellaan ja likkojakin on mukana ja ryypätäänkin yhdessä. Omasta kokemuksestaan sanoi tietävänsä. "Semmoseks ne Rintalat ja Salamat ja sum muut on tän nuorison villinny . . . Vanhemmalta tuppaa peukalo jäämään suuhun monta kertaa, kun ei tiärä, mitä tekis . . . Olkoot . . . Kasvakoot, miten haluavat . . . Mutta on se sentään meirän poika . . . Ja joulukin tuppaa taas päälle . . ."

Mutta vaikeata on ollut ennenkin. Äiti aina joskus oli kertonut siitä talvesta, kun ruumishuoneelle vietiin pientä ja suurta arkkua, valkoista ja mustaa. Kun "se tauti" verotti melkein kodista kuin kodista jonkun tamperelaisen. Silloin oli kaksoissiskotkin pienen pienessä arkussa kannettu Kalevankankaalle. Vaikeata oli ollut silloinkin, kun isä kohta joululta oli lähtenyt — tallukkaat oli ottanut mukaansa, kun mittari "Scheelen" nurkalla oli näyttänyt pakkasta lähes neljäkymmentä päivästä toiseen —, kun äiti sai lasten kanssa värjötellä Johanneksen kirkossa päiväkausia. Sen jälkeen oli äiti muutamana joulunalusviikkona useampana vuonna kierrellyt maakuntaa aina Kuhmoista ja Padasjokea myöten, että oli jotakin perheelle pöytään pantavaa joulunpyhinä. Oli ollut sellaisiakin joulunalusviikkoja, että potkukelkalla pääsi hyvin viilettämään teitä ja järvenselkiä, kun suojatuuli oli alkanut tuivertaa marraskuun täyttä talvea nurin. Kaikki paikat olivat iljanteella. Pystyssä ei tahtonut ilman tukea pysyä. Oli kouluajalta jäänyt sellainenkin joulu mieleen, että vielä pyhien jälkeen maa oli aivan lumeton ja jäätön. Taivas oli kirkas. Kelmeä aurinko viivähti aina hetken keskipäivällä taivaalla, mutta silti mittari näytti useita lämpöasteita.

Kukapa meistä keski-ikäisistä sitten olisi unohtanut sen pakkastalven, jolloin kotiin jääneet paiskivat töitä yli voimien ja useimmat olivat "siellä jossakin". Pakkaskäyrä oli jatkuvasti korkealla, aurinko helotti pilvettömältä taivaalta ja hanget olivat niin hohtavan valkoisia, ettei missään tuntenut olevansa piilossa jatkuvien hälyytysten sattuessa. Siellä jossakin oli kaikki pauke ja hermostuttava nakutuskin jouluaattona hetkeksi hiljennyt. Jouluvirsi vain oli vaimeana kantautunut sieltä ja täältä korsuista. Mutta jouluaamuna jo alkoivat isot aseet "laulaa".

On sitä ollut . . . Kyllä on ollut monenlaista vaivaa tämänkin sukupolven kestettävänä. Ja sitten ne palkkataistelut ja asunnonhankkimiset ja nyt nämä kasvatukset. Siellä Yleisessäkin oli jo yksi joulu maattu . . . Tuleeko helpompaa koskaan . . .

Kyllähän se Näsman. Se Näsman oli ihmeellinen mies, hiljainen, mutta niin ihmeellinen rauha koko olemuksessaan. Sanoivat sen lukevan joka ehtoo Raamattuaan; ja sen pojat ja tyttäret, juuri olivat kuin isänsä, ei ne missään lentäneet. Kotona kuulemma luettiin Lutherin postillaa yhdessä harva se pyhä. Ja oli niitä tehtaalla muitakin, vaikkei niistä puhuttu . . .

Olisikohan tosiaan Raamatusta apua. Hirvonen sen oli heillekin ojentanut, silloin kun yhteen mentiin Hilman kanssa. Mitä siitä kirjasta jou-

Tampella lukuisine teollisuuslaitoksineen valokeilassa työnjohtopäivän tilaisuudessa

Johtaja
Lauri Forsblom

Marraskuun 16 päivänä pidetyn Tampellan työnjohtopäivän tilaisuuden ohjelma oli kokonaisuudessaan omistettu Tampellan ja sen eri tehtaiden nykyhetken kehitystason selvittämiseen. Esitelmätilaisuuteen oli kerääntynyt runsaasti kiinnostuneita kuulijoita. Kun fil.maisteri Artturi T i e n a r i koulutusasiain neuvottelukunnan puolesta oli suorittanut tilaisuuden avauksen, seurasi ensimmäisenä johtaja Lauri F o r s b l o m'in esitelmä aiheesta Mitä on Tampella. Aluksi esitelmöitsijä totesi, miten Tampella on voimakkaasti kehittynyt yhtiön v. 1956 viettämien 100-vuotisjuhlien jälkeisinä vuosina. Esim. puunjalostusteollisuus on suuresti laajentunut Heinolan flutingtehtaan rakentamisen, Inkeroisten uuden kartonkitehtaan valmistumisen, Porvoossa sijaitsevan Oy Aug. Eklöf Ab:n tehtaiden ostamisen, Tampereella sijaitsevan Syrjänen Oy:n osakekannan ostamisen, Espanjaan rakennettavan kartonkitehtaan ja Kanadaan suunnitellun selluloosa- ja voimapaperitehtaan pystyttämiseen osallistumisen jne. jälkeen.

Luonnehdittuaan niitä vaikeuksia, joiden voittamiseksi on viime vuosien aikana jouduttu ponnistelemaan, esitelmöitsijä toi esille viime vuoden toimintatuloksia valaisevia numerotietoja. Niinpä yhtiön kaikkien laitosten laskutus ilman liikevaihtoveroa oli viime vuonna 188,20 Mmk edellisen vuoden määrän ollessa 190,14 Mmk. Palkkoina maksettiin viime vuonna 51,74 Mmk ja edellisenä vuonna 40,19 Mmk. Viime vuoden palkat tekivät 27,5 % kokonaislaskutuksesta. Yhtiön sosiaalimenot ilman vuosilomapalkkoja olivat 5,81 Mmk, mikä merkitsee 3,1 % kokonaislaskutuksesta. Investointien kokonaismäärä viime vuonna nousi niin suureen summaan kuin 40,31 Mmk.

"Kun otamme huomioon", päätti johtaja Forsblom esitelmänsä, "tällä hetkellä heikon työllisyystilanteen eräillä teollisuudenaloilla esim. täällä Tampereelle, saamme olla iloisia, että Tampellan eri tehtailla on niinkin hyvä työllisyystilanne kuin se tällä hetkellä on. Toivokaamme, että Tampella pystyy tulevaisuudessakin selviytymään entistä ankarammasta maamme teollisuutta vastaan suuntautuvasta ulkomaisesta kilpailusta. Että näin kävisi, riippuu meistä jokaisesta, jotka olemme Tampellan palveluksessa."

Kahvitauon jälkeen valotti dipl.ins. Lauri K i v i r a n t a Lapinniemen puuvillatehtaan tämän hetken tuotantonäkymiä esitelmässään, jonka seuraavassa kokonaisuudessaan julkaisemme.

Tekstiilitehtaiden tuotantonäkymiä

Kun Suomi muutamia vuosia sitten liittyi EFTAn vapaakauppasopimukseen sitouduttiin v. 1967 loppuun mennessä poistamaan jäsenmaiden keskeiset tullit kokonaan. Tekstiiliteollisuuden kohdalta saatiin tähän kuitenkin hidastusta siten että tekstiilituotteiden kohdalta tullit poistuvat kahta vuotta myöhemmin, v. 1969 lopussa, jotta teollisuudella olisi aikaa valmistautua kilpailuun paremmin kehittyneiden maiden kanssa. Lisäksi on sovittu v. 1966 loppuun mennessä määrällisten tuontirajoitusten poistamisesta. Nämä seikat ovat panneet meidät tekstiiliteollisuudessa työskentelevät vakavien kysymysten eteen, sillä tämä teollisuutemme haara on voinut kehittyä ja menestyä aikaisemmin huomattavan tullisuojan turvin joka tuki siis nyt vähitellen kokonaan jää pois. Tuon tullisuojan avulla on kutomateollisuutemme aikojen kuluessa päässyt vaurastumaan ja niinpä ovatkin maamme puuvillateollisuuden tehdasyksiköt melkoisen suuria ja vakavaraisia ja kykenevät ne ottamaan vastaan uuden ajan haasteen. Ne ovatkin jo tarmolla ryhtyneet uudista-

---

luna luettiinkaan. "Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden. Niille, jotka asuvat pimeässä laaksossa, se kirkkaasti loistaa..." Sehän luettiin jouluaamuisin aina ensin. Ja sitten: "Niin Jumala on maailmaa rakastanut, ettei yksikään huku... mitenkä se nyt olikaan."

Usein jouluaattona oli epävakainen joulusää ihmeesti muuttunut. Oli hiukan pakastanut ja sitten illan hämärtyessä suuret lumihiutaleet olivat leijuneet hiljaa, pehmeinä, lohduttavina. "Jos meniskin taas kirkkoon niinkuin ennen... Jos siellä joulun hyvien lupausten alla kuumeisille ohimoille ja kipeeseen huolten täyttämään tuntoon laskeutuisikin joulurauha, oikea tasapaino ja rauha... niinkuin Näsmannillakin. Tyyntä ja lauhaa tänne kylmän ja tuivertavien tuulten keskelle kaivattaisiin..."

Lauhaa joulusäätä ja kaikkea hyvää toivottaen

Erkki Kiviranta

Dipl.ins.
Lauri Kiviranta

maan koneistoaan ja rationalisoimaan tuotantoaan voidakseen selviytyä kilpailussa nyt laajentuneella markkina-alueella.

Vanhempina aikoina, jolloin kukin tehdas myi tuotteensa omaan laskuunsa oli kilpailu usein tehtaitten kesken kovaa ja jokainen yritti aina valmistaa sitä mitä toinen oli parhaiten saanut kaupaksi. Täten joutui joka tehdas valmistamaan kaikkia kangaslaatuja ja pyrittiinkin sillä tavoin tyydyttämään koko maan tarvetta laajalla valikoimalla. Se oli tietenkin epärationaalista toimintaa. Kun sittemmin muodostettiin yhteinen myyntikonttori parani tilanne huomattavasti, silloin koitettiin sopia artikkelien ja mallistojen jaosta ja mieluummin vähentää niitä kuin lisätä. Mutta nämä kaavailut sitten kuitenkin pyrkivät unohtumaan, mallien lukumäärän vähetessä keksittiin uusia nimiä vanhoille kangastyypeille ja artikkelien lukumäärä alkoi jälleen kasvaa aiheuttaen valmistuksessa lyheneviä valmistussarjoja ja nousevia tuotantokustannuksia. Kun nyt on tullut kuvaan lisäksi vienti, jossa ei ole ollut helppoa saada kaupatuksi kotimaassa meneviä kuoseja vaan asiakkaat ulkomailla vaativat huomioiduksi omat toiveensa ei tilanne ole siinä suhteessa lainkaan helpottunut.

Nyt on lopulta PMK:ssa ryhdytty vakavassa mielessä tämän epäkohdan poistamiseen tai ainakin lieventämiseen. Pyritään jakamaan artikkelit tehtaille siten, että kukin tehdas saa itselleen omat erikoiset tuoteryhmänsä, joita se sitten hoitelee ja kehittelee. Tässä mielessä on Lapinniemi jo aikaisemmin luopunut sideharson ja työpukukankaan valmistuksesta. Nyt on meneillään suunnitelma luopua sertingin ja taskukankaan sekä flanellien ja halvempien ginghamien valmistuksesta. Tilalle saamme lakanakankaan valmistusta, johon meillä on hyvät edellytykset uusien Sulzer-koneiden avulla. Kuosikankaista tulemme edelleen valmistamaan verho- ja leninkikankaita ja niiden mallisuunnittelussa olemme sopineet pariisilaisen muotiateljeen avusta. Pyrkimyksenä on luoda semmoinen mallisto, jonka myynnin pääpaino olisi juuri viennin osalla, ja samat mallit saisivat varmasti menekin myös kotimaassa. Nyt ei juuri kotimaan mallistossamme olevat kuosit tunnu kelpaavan vientiin. Tämä työ tulee vaatimaan sitkeää uurastusta monen vuoden aikana ennenkuin tuloksia saattaa odottaa, mutta ajan oloon on löydettävä ne polut, jotka johtavat selvemmille vesille nykyisestä haparoivasta kuositavaroiden myynnistä. On päästävä tekemään tuotetta pitkälti, jolloin se myös parhaiten saadaan syntymään hyvää ladullisestikin.

Lähdettyämme kilpailemaan ulkomaan kentillä olemme huomanneet samoin kuin on havaittu urheiliiaimme suhteen, että laatu ei aina kestä kritiikkiä. Olemme täällä kotona tottuneet pitämään omaa tuotettamme hyvänä ja sitähän se on ollutkin, se on tyydyttänyt meitä itseämme, mutta niitä virheitä joita me emme tuskin huomaa, osoitetaan ulkomaalla sormella ja vaaditaan niiden johdosta suuria alennuksia. Olemme kokeneet usein kirpeitä arvosteluja laadun johdosta. Tosin on huomattava että viimeaikoina on kyllä kotimaassakin opittu löytämään kankaasta virheitä, joten meidän on yhä tiukennettava laadun valvontaa. Ja siinä mielessä on tietenkin helpompaa, jos saadaan tuotteiden lukumäärä vähenemään ja valmistussarjat pitenemään, jolloin laadun valvontakin on helpommin hoidettavissa. Laadun suhteen on huomioitava erikoisesti itse puuvilla; jos sen laatu huononee, on mahdotonta saada kunnon tuotteita syntymään, taso laskee. On varmasti houkuttelevaa ostaa halvalla huonompilaatuista puuvillaa, mutta ennenkuin sen käsittelyyn tarvittavia parempia koneita on hankittu, on syytä olla niissä kokeiluissa varovainen.

Kehitys tekstiiliteollisuudessa käy yleensä hitaasti, joten on selventävää verrata eräitä henkilölukuja 30-vuoden takaa nykyisiin.

Lapinniemen tehtaan työntekijämäärät nyt ja v. 1935:

	v. 1965	v. 1935	vähennys % v. 1935 arvosta
kehräämössä	334	470	30 %
kutomossa	223	490	55 %
viimeistämössä	80	90	10 %
pajassa ja sähkötyössä	43	25	70 % lisäys
ulkotyö ja rakennus ..	47	125	60 %
yhteensä	727	1200	40 % vähennys

Tehdasosastoilla on siis suurin supistus saatu aikaan kutomossa, alle puoleen v. 1935 arvosta, vaikka kutomon tuotanto nykyisin on määrälleen ehkä 25 % silloista suurempi. Tämä johtuu yhä lisääntyneistä leveistä automaattikoneiden hankinnoista. Kehräämössäkin on saatu parannusta, on ostettu uusia koneita ja käytetty vierasta neuvonantaja-apuakin, mutta tuloksessa on vielä parantamisen varaa. Värjäämössä ja viimeistyksessä on työmäärät lisääntyneet silloiseen verraten ainakin 3-kertaiseksi, johtuen uusista viimeistystavoista, joten siellä saavutettu tulos henkilölukuun nähden on hyvä. Uusia värjäys- ja kuivauskoneitakin on saatu. Korjauspaja ei ole pystynyt työntekijämäärissä vanhoihin saavutuksiin. Rakennusosasto taasen on uudelleen organisoitu ja liika rakennusväki siirretty koko Tampellaa rakentavaan osastoon.

Kutomon toiminta tehostuu yhä edelleen kun saamme vuoden vaihteessa lisää Sulzer-automaattikoneita. On ilmeistä että niitä kannattaa ajanoloon hankkia lisää, sillä ne säästävät työvoimaa. Olisi päästävä PMK:n piirissä siihen, että voisimme kutoa vaikka koko maamme valkaisemattoman lakanakankaan tarve niillä. Valkaistua voisivat Finlayson ja Pori toimittaa suurissa valkaisulaitoksissaan. Leveät automaattikoneet verhoja ja leninkikankaita varten ovat myös lisänneet kutomon tehoa, joten sillä linjalla ovat näkymät melkoisen toiveikkaat.

Mutta kuinka on kehräämön laita? Kehräämön tuotanto ylittää kutomon langan tarpeen, 10-vuoden keskiarvona, 45 %:lla. Langan myynti vallankin vientiin on huonosti kannattavaa kauppaa. Siitä olisi kenties luovuttava ja pyrittävä tyydyttämään vain oman kutomon tarve, jolloin voitaisiin keskittyä muutamiin harvoihin lankanumeroihin ja vielä harvempiin sekoituksiin. Erikoislangat kutomon tarpeisiin ostettaisiin vaikka ulkoa. Sitä tietä saataisiin kehräämö rationalisoitua paremmin tuottavaksi laitokseksi. Nykyaikaisessa automatisoidussa kehräämössä joita on jo muutamia Japanissa, USA:ssa ja nyt yksi Englannissakin, on työntekijämäärä saatu putoamaan uskomattoman alhaiseksi. Voidaan kuvitella Lapinniemen kutomon tarvitseman lankamäärän syntyvän automatisoidussa laitoksessa suunnilleen puolella kehräämömme nykyisestä henkilömäärästä. On siis aihetta kiinnittää täysi huomio kehräämön kehittämiseen, sillä sieltä on saavutettavissa suurimmat säästöt, mutta se vaatii kyllä paljon miettimistä ja ennenkaikkea paljon rahaa uusinventointiin. Siihen päästäksemme on rakennettava, se ei kyllä käy nykyisissä rakennuksissa.

En vaivaa kuulijoitani monilla numerotiedoilla. Mainitsen kuitenkin kehräämön tuotannon olleen yleensä n. 2 milj. kg lankaa vuodessa (viime vuonna ja nyt päättyvänä 2,4 milj. kg). Tämä lankamäärä laskettuna Ne 17 mukaan riittäisi päivätuotantona viitisen kertaa maapallon ympäri. Kangasta kudotaan joka päivä n. 25 km verran, mistä suurin osa (4/5) käsitellään viimeistämössä useaan otteeseen valkaisu-, värjäys-, paino-, hartsaus-, sanforointi, ym. erikoisviimeistysten avulla houkuttele-

vaan myyntikuntoon. Vielä mainittakoon, että v. 1935 lähtien Tampellan pellavakankaat viimeistellään Lapinniemessä pääasiassa valkaisu- ja värjäysmenetelmien avulla.

Voidaan aina suunnitella ja pitääkin niin tehdä saadaksemme kustannuksia alas ja tuotteet siten kilpailukykyisiksi. Mutta monet seikat voivat sotkea tänään tehdyt suunnitelmat jo hyvinkin läheisessä tulevaisuudessa. Eräs kirjoittaja englantilaisessa aikakauslehdessä ihmettelee minkälainen on tekstiiliteollisuuden tila v. 1985 ennenkaikkea kehruun ja kutomisen osalta. Hän arvelee että ei ole lainkaan sanottu kehrätäänkö tai kudotaanko silloin ylipäänsä lainkaan. Johan nytkin tehdään melkoisesti ns. kutomattomia kankaita, mutta niiltä puuttuu vielä lujuus ja huokoisuus. Nuo seikat kyllä varmasti voidaan parantaa ennenkaikkea monien synteettisten kuitujen avulla. Ihmiskunnan lisääntyessä tulee luonnonkuitujen saanti vähenemään, koska viljelyskelpoinen maa tarvitaan ravinnon hankkimiseen. Tekokuidut siis valtaavat alaa luonnonkuiduilta. Nehän saadaan jo valmistusprosessissa lankana, joten niitä ei enää tarvitse kehrätä. Mutta jos niitä halutaan katkoa ja kehräillä, on niitä varten varmasti uusia koneita, jotka paremmin soveltuvat semmoiseen työhön kuin nykyiset koneet, jotka on suunniteltu luonnonkuituja varten. Noita huolia meillä ei juuri ole vielä tänäpäivänä, mutta kun nykyisin hankittavat uudet koneet ovat kuluneet loppuun, saattaa tekstiiliteollisuuden toiminnat olla silloin vallan toiset. Ken elää se näkee.

Pellavatehtaan nykyisestä tuotantotoiminnasta puolestaan kertoi dipl.ins. Aarne V i k k u l a, joka mm. lausui:

Dipl.ins. Aarne Vikkula

Pellavateollisuus on tekstiiliteollisuuden kriisitilanteissa ehkä arempi kuin muut tekstiilialat. Onhan sen tuotanto suurimmalta osalta taloustekstiilejä, vieläpä enimmäkseen ylellisyystavaroihin luettavaa luokkaa. Viimeisten kymmenen vuoden aikana onkin tämä teollisuusala kärsinyt suuria menetyksiä. Englannissa ja Länsi-Euroopassa toimintansa lopettaneiden tehtaiden lukumäärä on huomattava. Oman tehtaamme tuotanto ei kuitenkaan ole erikoisen herkkä konjunktuurivaihteluitten suhteen. Sisältyyhän siihen niin paljon muutakin kuin pellavaa. Voidaanhan noin karkeasti ottaen sanoa, että toinen puoli myynnistämme on sisali-, juti-, paperi- ja peitetuotantoa, joka suurimmalta osaltaan kuuluu välttämättömyystarvikkeiden piiriin, eivätkä tämän tuotannon vuosimyynnit ole yhtä herkästi heilahtelevia.

Tulevaisuudessa pellavateollisuuden vaikeimpia kysymyksiä lienee kuitenkin raaka-aineen saanti. Kotimainen pellavanviljelys on käytännöllisesti katsoen loppunut. Olemme riippuvaisia tuonnista. Yhdistyneitten Kansakuntien erityisjärjestö FAO on suorittanut tutkimuksen luonnonkuitujen tuotannon määrästä maailmassa v. 1963. Tämän tutkimuksen mukaan Neuvostoliitto on edelleen suurin pellavan tuottajamaa ja sen sato on n. 60 % koko maapallon tuotannosta. Sitten seuraavat Puola, Ranska, Belgia ja Hollanti. Olemme täällä Suomessa miltei täysin riippuvaisia Länsi-Euroopasta saatavasta raaka-aineesta, sillä Neuvostoliitto käyttää jokseenkin kaiken tuottamansa pellavan itse ja satotulokset määräävät vientimahdollisuudet. Lihdattua pellavaa emme esim. ole saaneet sieltä sitten vuoden 60. Kulunut vuosi oli pellavanviljelyn kannalta epäsuotuisa. Satotulokset Länsi-Euroopassa jäivät hyvin heikoiksi. Tämä ei voi luonnollisestikaan olla vaikuttamatta hintoihin. Ne ovatkin nousseet tähän mennessä n. 10 %, ja siitä huolimatta väitetään maanviljelijöitten sekä lihtauslaitosten kärsivän suuria tappioita. On luonnollista, että silloin kun leipäviljalla ja monilla muilla viljelyskasveilla on takuuhinnat eikä pellavantuotanto saa samaa valtiontukea, maanviljelijät valitsevat varmimmat mahdollisuutensa ja on pelättävissä, että pellavan viljelysalueet tulevat Länsi-Euroopassa jatkuvasti laskemaan. Ilmeisesti on pellavateollisuuden tulevaisuudessa entistä enemmän kiinnitettävä huomiota synteettisiin kuituihin ja tutkittava erilaisten sekoitelankojen käyttömahdollisuuksia.

Pellavateollisuuden koneistopuolella ei ole näköpiirissä mitään käänteentekeviä parannuksia. Toisaalta onkin tehtaamme koneistot pääosiltaan sodan jälkeen uusittu eikä siten ole tällä hetkellä mitään tärkeämpiä perushankintoja tekemättä. Märkäkehräämö sai viime keväänä viimeiset kaksi uutta kehruukonettaan, ja tarkoituksena on tästä lähin pyrkiä kehräämään kaikki langat tätä samaa tyyppiä olevilla rengaskehruukoneilla. Koska kutomon langan käyttö on viime vuosina suuntautunut yhä enemmän ja enemmän karkeisiin lankanumeroihin, on tilattu yksi uusi kehruusysteemi ja yksi kehruukone näitä varten. Tämä koneisto tulee käyntiin vasta vuoden 67 alkupuolella. Toisaalta alkaa e.m. kehityksen tuloksena valkaisulaitteiden ja kuivausuunien kapasiteetti käydä liian pieneksi, joten lähiaikoina on ilmeisesti otettava sen laajentamissuunnitelmat harkittavaksi. Paperikehräämön hienojen kordel-lankojen valmistus tapahtuu edelleen vanhoilla Lapinniemestä siirretyillä rengaskehruukoneilla, ja toisaalta ei käytössämme ole vahvojen paperisidelankojen valmistukseen tyydyttävästi soveltuvia kertauskoneita. Tämän puolen uudistukset tullevat ennen pitkää ajankohtaisiksi.

Halpahintaisten pellavatuotteiden tuonnin voimakas lisääntyminen v. 1964 huononsi pellavatehtaan vuositulosta. Myynti laski tällöin n. 5 %. Kehräämön ja kutomon tuotannot pienenivät, edellinen n. 2 % ja jälkimmäinen 3 %. Työntekijöiden lukumäärä väheni samanaikaisesti n. 9 %. Kuluvan vuoden tuotannosta odotetaan suurin piirtein viimevuotisen suuruista. Myynti kotimarkkinoille saattaa jäädä jossain määrin vuoden 64 alapuolelle, mutta vienti tulee korvaamaan tämän menetyksen, ehkäpä saa aikaan pienen kokonaismyynnin nousun. Työntekijöitten lukumäärän vähennys vuoden 65 aikana on noin 1,5 %:n suuruusluokkaa.

On ilman muuta selvää, että sitä mukaa kuin EFTAn tulleja alennetaan — tuonti EFTA-maista on tullivapaata v. 1970 — lisääntyy tekstiilien tuonti maahamme. Elintason noustessa kasvaa myös suuren tavaravalikoiman tarve, ja tekstiiliteollisuudellamme tulee olemaan vaikeuksia kaikkia makusuuntia tyydyttävän valmistusohjelman kehittämisessä. Eikä tämä suinkaan ole tarkoituskaan. Mitä kotimarkkinoilla menetetään, on vapaan kovan kilpailun vallitessa otettava takaisin viennin voimakkaan laajentamisen avulla. Näissä merkeissä on Tampellan tekstiilitehtaitten vientiä pyritty erikoisesti tänä vuonna tehostamaan. Seuraavat numerot selvittävät tilannetta: pellavatehtaan vienti oli v. 1964 yhteensä 2,4 milj. mk, josta lankaa 22 %, paperilankaa 11 % ja pellavakankaita 77 %. Tänä vuonna odotetaan 3,3 milj. mk:n vientitulosta, josta lankaa 24 %, paperilankaa 17 % ja muita 59 %. Viennin nousu n. 38 %.

Lapinniemen puuvillaviennin osalta olivat vastaavat numerot viime vuodelta 1,8 milj. mk, josta lankaa 8 % ja kankaita 92 %, sekä vuoden 65 odotetut luvut 3,2 milj. mk, josta lankaa 36 % ja kankaita 54 %. Viennin nousu 77,5 %. Viennin kokonaislisäys muodostunee näin ollen tänä vuonna 55 %:ksi.

Vientimaiden tärkeysjärjestys on seuraava:

1. Ruotsi
2. Tanska
3. Yhdysvallat
4. Saksa
5. Muut maat

Ruotsista on viime vuosina muodostunut tärkein myyntimaa sekä pellava- että puuvillatuotteiden kohdalla. Mainittakoon, että Lapinniemen lankavienti suuntautui kokonaisuudessaan sinne. Myynnin tehostamiseksi on Tukholmaan vastikään avattu oma myyntikonttori Tampella Textil Ab, jossa paikallisen johtajan lisäksi on 2 myyntimiestä, varastohenkilökunta sekä konttoriapulainen. Myyntikonttorin yhteydessä on oma konsignaatiovarasto — toisella paikkakunnalla oleva varasto, josta tavarat myydään omistajan laskuun. Myynti pellavatuotteiden osalta tapahtuu suoraan vähittäiskauppoihin, puuvillatuotteiden osalta tukkuportaaseen. Langat myydään Ruotsissa agentin välityksellä teollisuusasiakkaille. Agentti hoitaa myös Tanskan vientikaupan, hän pitää sen lisäksi Kööpenhaminassa konsignaatiovarastoa.

Yhdysvalloissa on ylivoimaisesti suurin ostaja Ransk Designs ltd New Yorkissa. Nimestään huolimatta tämä maahantuoja on täysin amerikkalainen ja sen palveluksessa on 20 myyntimiestä. Ransk Designs Ltd ostaa Tampellasta yksinomaan pellavatuotteita.

Saksassa tekstiilitehtaillamme on yhdessä Villayhtymän kanssa perustettu myyntikonttori Finntex GmbH & Co. Hampurissa. Konttorin toiminta on tarkoitettu koko EEC-alueen käsittäväksi ja se sisältää sekä pellava- että puuvillatuotteet.

Vienti muihin kuin e.m. maihin tapahtuu yksinomaan agenttien välityksellä. Suomen Paperin- ja Kartonginjalostajain Yhdistys välittää paperilangat muihin paitsi pohjoismaihin.

Kasvava vienti osoittaa, että olemme oikeilla linjoilla. Kehityskelpoinen myyntiorganisaatio on luotu ja on tekstiilitehtaittemme käytettävissä. Nyt olisi vain tuotekehittelyn pystyttävä seuraamaan kilpailun tasoa, jotta voisimme käyttää laajenevat markkinat mahdollisimman edullisesti tuotantomme hyväksi.

Konepajan tuotantotoiminta sai niinikään asiantuntijan valotuksen dipl.ins. Reino Riihimäen toimesta. Ins. Riihimäen esitelmää havainnollisti arvokkaalla tavalla dipl.ins. Arvo Karholan näyttämät ja selostamat rainakuvat, jotka oli otettu Tampellan valmistamista koneista. Ins. Riihimäen esitelmä oli seuraavan sisältöinen:

Dipl.ins.
Reino Riihimäki

Aluksi ehkä on lyhyt katsaus menneeseen, konepajamme tuotantotoiminnan kehitykseen paikallaan. Kehitysvaiheita seuratessamme meidän on palattava ajassa taaksepäin aina vuoteen 1842 asti, jolloin perustettiin Tampereen rautaruukki; perustetun masuunin valimosta, pajasta ja sorvaamosta, joissa aluksi työskenteli 9 työntekijää, sai alkunsa Tampereen konepaja. Alkuaikoina tuotanto käsitti mm. patoja, paistinpannuja, liesiä, kamiinoita, silitysuuneja ja -rautoja, uunin luukkuja, hautaristejä, kärrynpyöriä, pumppulaitoksia, punnuksia sekä konevalutavaraa Finlaysonille ja Frenckell'in paperitehtaalle. Yritys siirtyi v. 1856 uudelle omistajalle, Seinäjoen ruukin omistajalle, Gustaf August Wasastjernalle, joka siirsi yrityksen painopisteen kannattamattomaksi osoittautuneesta kaivostoiminnasta konepajateollisuuteen. Syystä pidetäänkin häntä Tampereen konepajan perustajana.

1860-luvun alussa Tampereen konepaja oli maan johtavia alallaan ja on siitä lähtien myös pitänyt tämän paikkansa. Konepajamme valmistusohjelmaan on alusta alkaen sisältynyt sekä konstruktio- että valmistusteknillisesti erittäin vaativia artikkeleita ja varsin monella koneenrakennusalalla on konepajamme tehnyt uraauurtavaa koneenrakennustyötä; valitettavasti ei tässä yhteydessä ole tilaisuutta kehityksen yksityiskohtaisempaan tarkasteluun.

Varsin kuvaava on kuitenkin luettelo vanhimmista pääartikkeleista, joista huomattava osa vielä tänäkin päivänä kuuluu konepajamme tuotanto-ohjelmaan, Francis-mallisten vesiturpiinien valmistus aloitettiin jo vuonna 1855 ja sitten seurasivat siipiratas- ja potkurilaivat, joita rakennettiin yhteensä n. 60 kpl vuoteen 1910 mennessä, jolloin valmistus lopetettiin, puuhiomakoneet ja erilaiset paperiteollisuuden koneet vuonna 1867 ja edelleen höyryveturit vuosisadan vaihteessa. Tällöin saatiin, vuosina 1898—1902 rautatiehallitukselta yhteensä n. 100 kappaleen veturitilaus, mistä seurauksena konepajaa oli huomattavasti laajennettava. Työntekijämäärä, joka koko 1800-luvun oli pysytellyt n. 100:ssa, kohosi muutamassa vuodessa n. 5-kertaiseksi. Kaplan-vesiturpiinit otettiin valmistusohjelmaan v. 1924, erilaiset työstökoneet, nimenomaan kärkisorvit, erilaiset polttomoottorit ja aseiden valmistus sekä höyrykattilat vuodesta 1931 alkaen.

Osittain näiden uusien artikkelien, sekä uusien veturitilausten ansiosta konepajaa jatkuvasti laajennettiin vuodesta 1932 lähtien ja edelleen sotatarviketuotantoon siirtymisen johdosta. Työntekijämäärä esim. kasvoi jyrkästi vv. 1934—41 500:sta 1900:aan.

Sotakorvaustoimituksista suoritti Tampellan konepaja 14,7 % kaikkien konetoimitusten 70,7 milj. dollarin kokonaisarvosta.

Tänä vuonna tuli, kuten esitetystä selviää, kuluneeksi 123 vuotta rautaruukin perustamisesta. Varsin vähäpätöisestä alusta, 9 miehen pikkupajasta, on kehittynyt suurkonepaja, jonka palveluksessa on n. 2050 työntekijää, joista toimihenkilöitä n. 550. Vuoden 1964 laskutus oli 60,4 Mmk. Konepajan vuosituotannosta menee nykyisin keskimäärin puolet vientiin ja vientiä tapahtuu n. 20 eri maahan.

Tampellan konepaja on koko olemassaolonsa ajan ollut tyypillinen sekatuotantokonepaja, ja sitä se on tänäkin päivänä. Valmistusohjelmaan kuuluva artikkelimäärä on suuri ja työllisyys rakentuu pääosiltaan yksittäisten tilausten varaan. Tämä heijastuu luonnollisesti myöskin konepajan tuotantotoiminnassa, joka pakostakin muodostuu sysäykselliseksi ja samalla vaikeasti hoidettavaksi kaikissa tuotantoportaissa.

Tuotantotoimintaan sisältyvät seuraavat toiminnat:

1. Konstruktiotoiminta, joka tuottaa tilauksen vaatimat piirustukset (valu-, malli-, levytyö-, tako-, koneistus- ja kokoonpanopiirustukset). Vuosittain valmistuu konepajamme piirustuskonttoreissa n. 40—50.000 työpiirustusta.

   Suunnitteluosastoja meillä on 8 seuraavasti:

   — paperikoneosasto
   — puunjalostuskoneosasto
   — turpiiniosasto
   — kattilaosasto
   — moottoriosasto
   — paineilmakoneosasto
   — aseosasto
   — sahakoneosasto

2. Esivalmistelu- ja suunnittelutoiminta, johon laajasti ottaen voidaan lukea osto- ja varastotoiminta, työnvaiheiden ja -välineiden suunnittelu ja valmistus, urakointi, valmistusohjelmien laadinta ja tuotannon valvonta.

   Valmistuksen ja valvonnan alaisena on vuosittain n. 40.000 erilaista koneenosaa, tuotannollisia työvaiheita tehdään vuosittain n. 240.000 mikä merkitsee n. 800 työvaihetta päivässä.

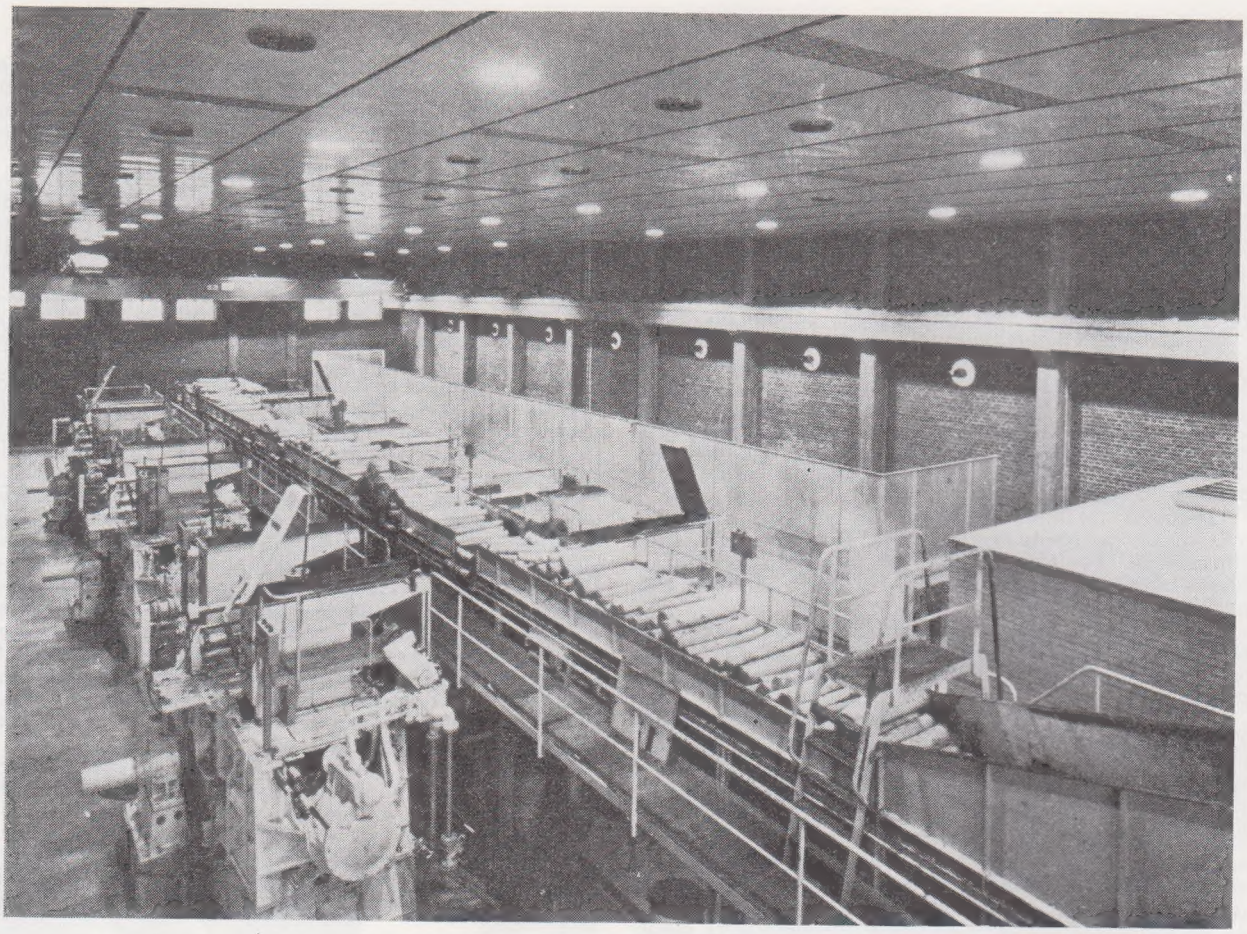

Great-Nothern-hiomakoneita Kajaani Oy:n hiomossa.

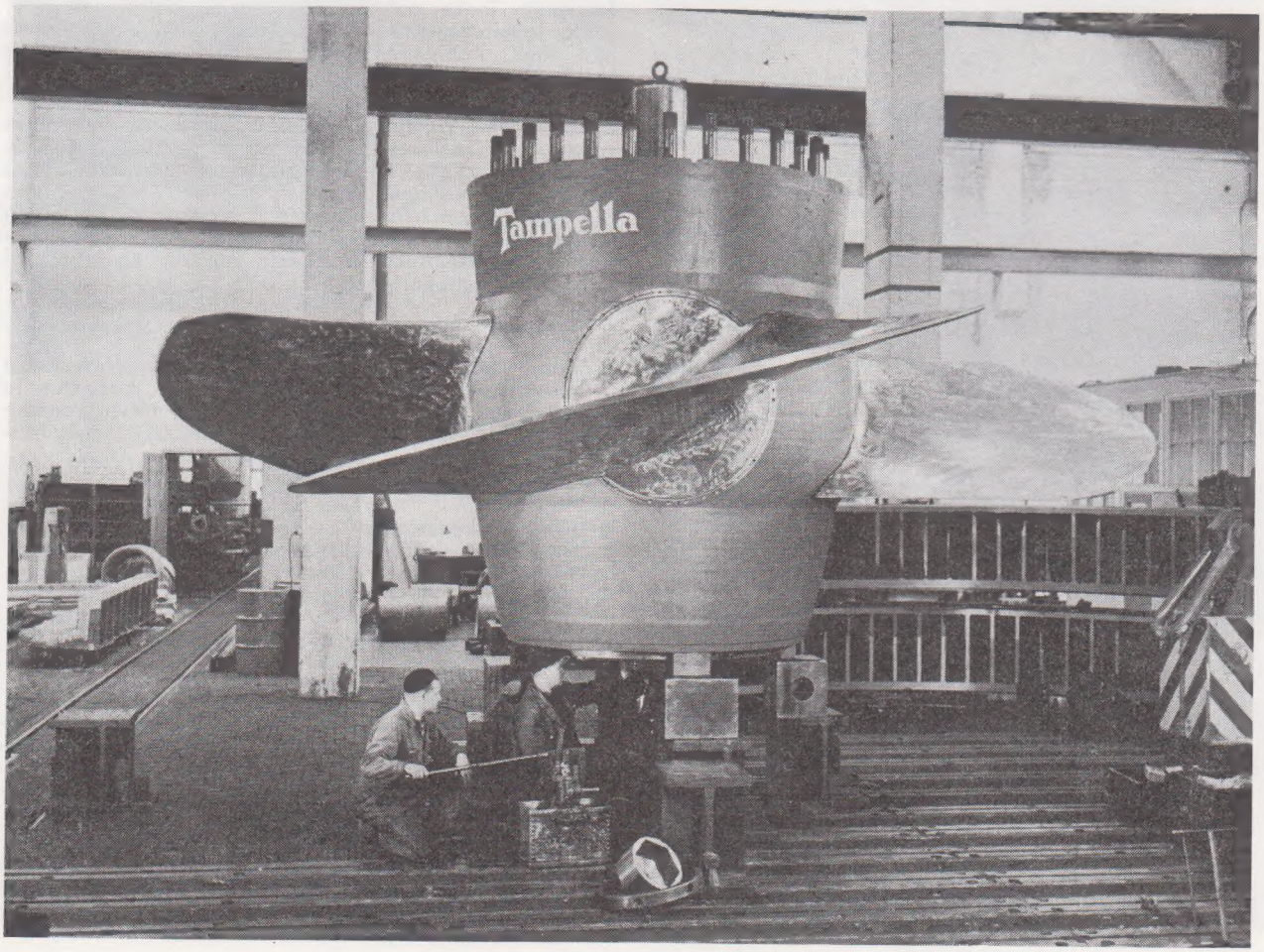

Osauskosken voimalaitoksen turpiinin juoksupyörän napa koeponnistusvaiheessa konepajan turpiinihallissa.

Kymi Oy:n Kotkan höyrykattilalaitos mereltä nähtyna.

Inkeroisten kartonkikoneen viiralieriö langanvetovaiheessa konepajan Craven-kärkisorvissa.

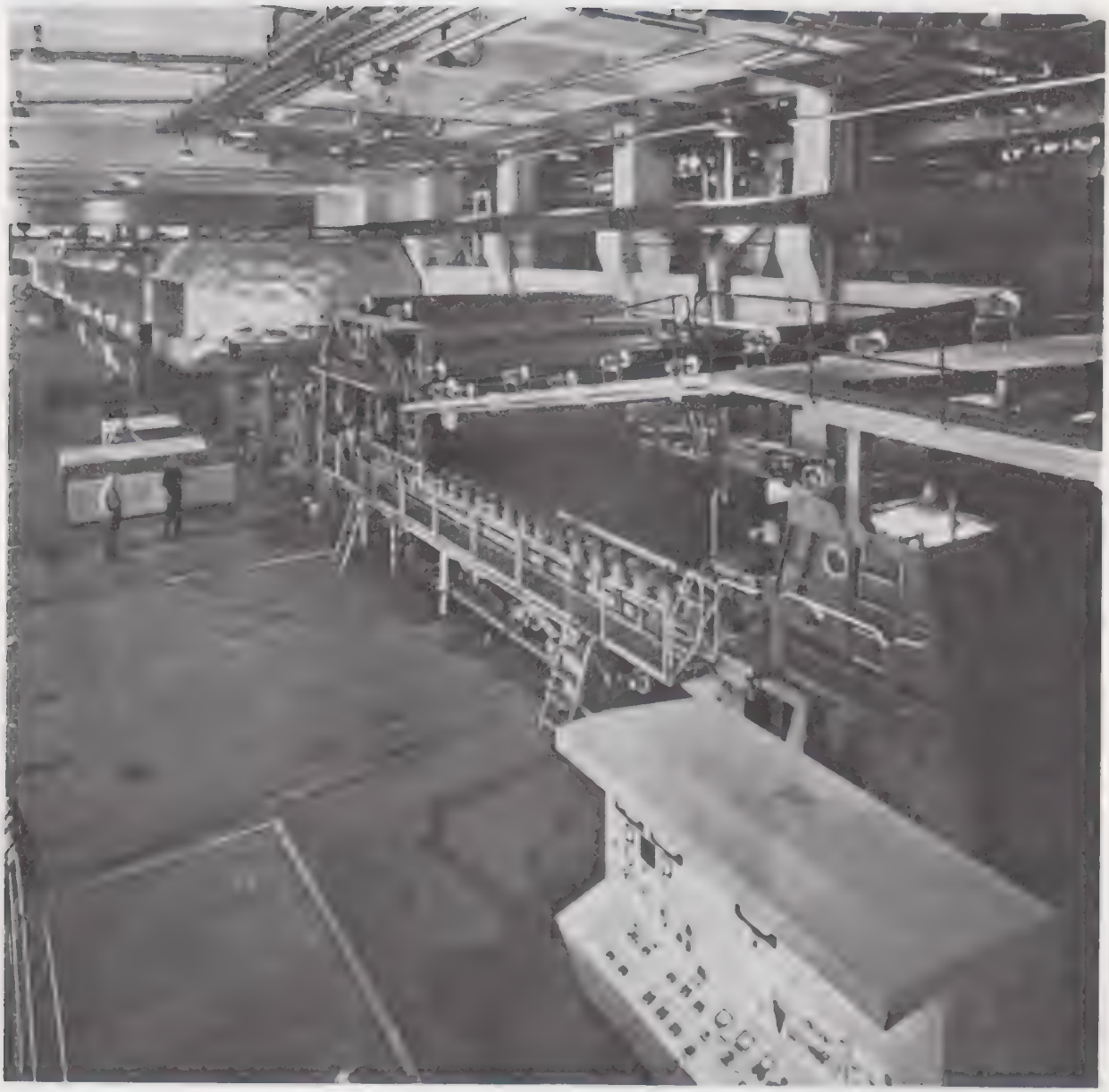

Inkeroisten uusi kartonkikone.

3. Valmistus.

   Konepajamme tuotantolaitokset käsittävät tällä hetkellä mm. seuraavat osastot:

   — rautavalimon, jonka vuosituotanto on n. 5 milj. kg. Sulatossa on viisi kupoliuunia, joiden teho on 3000—6000 kg/h. Suurin tähän mennessä valettu kappale on n. 28.000 kg:n painoinen.
   Rautavalimon alaisena toimii myös malliveistämö.

   — levytyöpajan ja putkityöpajan Messukylässä, n. 6 km kaupungin tehtailta.

   — paja takomakoneineen.

   — kevyen, keskiraskaan ja raskaan työstön koneistusosastot, joissa on lähes täydellinen valikoima erilaisia lastuavia työstökoneita, yhteensä n. 440 kappaletta. Suurimmat näistä ovat Tampellan omaa valmistetta oleva karusellisorvi, suurin sorvaushalkaisija 13,5 metriä, Graven kärkisorvi, pyörintähalkaisija 2,5 m ja kärkiväli 20 m, Skoda-arpora, prisman pituus 20 m ja pystyliike n. 4 metriä, Billeterhöylä, jonka iskun pituus on 10 m ja työkappaleen suurin leveys 2,5 m. Kaikkiaan on konepajallamme erilaisia koneita yli 2000.

   — kokoonpano-osastot turpiineja, paperikoneita ja puunjalostuskoneosaston koneita varten, sekä erikoisosastoina moottori- ja kallioparakoneosastot sekä aseiden kokoonpano-osasto.

   — erilaiset laboratoriot tuotannon ja tuotteiden kehittämistä varten sekä korkean laadun ylläpitämiseksi. Näistä mainittakoon fysikaalinen laboratorio, kemiallinen laboratorio, hydraulinen laboratorio vesiturpiineja varten sekä kallioporakonelaboratorio.

   — työkaluosasto, lämpökäsittelyosasto, sekä pintakäsittelyosasto, koneiden huolto-osasto sekä erilaiset apuosastot.

Se tuotanto-ohjelma, jonka puitteissa valmistus mainituilla tuotanto-osastoilla tapahtuu, on tänä päivänä erittäin laaja ja sisältää koneenrakennusteknillisesti vaativia artikkeleita. Kutakin artikkeliryhmää varten on, kuten mainittu, oma suunnitteluosastonsa ja näiden puitteissa suoritan nyt tuotanto-ohjelmamme tarkastelun.

1. **Paperikoneosaston** tuotteita ovat paperi- ja kartonkikoneet. Viime vuosien aikana olemme toimittaneet joko täydellisiä koneistoja tai modernisointeja yhteensä 14

kappaletta. Kotimaisista tilaajista mainittakoon Tako, Kyro, Ahlström, Warkaus sekä omat tehtamme Anjalassa, Heinolassa ja Inkeroisissa. Vienti on suuntautunut Neuvostoliittoon, Tsekkoslovakiaan, Bulgariaan ja Turkkiin. Vuosina 1960—63 Tampella toimitti Neuvostoliittoon täydelliset sulfaattiselluloosakartonkitehtaan koneistot 280.000 tonnin vuosituotantoa varten, kratlineria, mikä merkitsee n. 900 tonnin vuorokausituotantoa. Alallaan oli laitos toimitushetkellä maailman suurin. Samalla oli tilaus suurin yksittäinen tilaus, jonka suomalainen konepajateollisuus oli siihen mennessä koskaan saanut, arvoltaan n. 60 milj. nykymarkkaa.

Näinä päivinä olemme saaneet päätökseen kartonkikoneen modernisoinnin Tako Oy:ssä Tampereella ja työn alla ovat kartonkikoneet Unkariin, Espanjaan ja Amerikkaan. Viimemainittu tilaus, tilaajana Owens-Illinois, on katsottava viimeaikojen suurimmaksi myyntivoitoksemme kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Kone on suunniteltu 900 tonnin vuorokausituotantoa varten kraftlineria, viiran leveys on 6550 mm ja leikattu leveys 6045 mm. Toimituksen viimeinen laivauskuukausi, varaosia lukuunottamatta on syyskuu -66. —

2. **Puunjalostuskoneosasto,** jonka tuotteita ovat hiomolinjan, puoliselluloosalinjan ja massanvalmistuslinjan koneet, kuten erilaiset hiomakoneet, Pandia-keittimet puoliselluloosatehtaita varten, hydrapulperit, jauhimet, kuorimarummut, sihdit jne. Yhteensä on erilaisia artikkeleita osastolla n. 100.

   Viimeisistä täydellisistä puuhiomokoneistojen toimituksista mainittakoon koneistotoimitukset Ruotsiin, Pakistaniin, Transvaaliin, Turkkiin, Norjaan, Italiaan ja kotimaassa Veitsiluoto Oy:lle, Stockfors Ab:lle, Kajaani Oy:lle sekä Metsäliitto Oy:n Äänekosken tehtaille.

   Asennusvaiheessa on parhaillaan Metsäliitto Oy:n, Kirkniemen hiomo, jonka koneisto käsittää 8 kpl GN-hiomakonetta. Vuoden -66 aikana tulemme toimittamaan GN-hiomakoneita Norjaan, Nordenfjelske Treforedling'ille ja SCA:lle Ruotsiin.

   Puoliselluloosatehtaan koneistoja on tällä hetkellä toimituksen alaisena Ruotsiin, Fiskeby Ab:lle Norrköping'iin ja Kiinaan.

   Erilaisia muita koneita on toimitettu tai toimitetaan tämän vuoden aikana yhteensä 189 kappaletta.

3. **Turpiiniosasto,** jonka tuotteita ovat Kaplan-, Francis- ja putkiturpiinit, sekä sulku- ja säännöstelypatoluukut nostokoneistoineen.

   Vesiturpiinien valmistus on konepajamme vanhin erikoisala. Tähän mennessä on toimitettu erilaisia turpiineja yli 2000 kappaletta, yhteisteho n. 3.100.000 hv. Voimalaitoksia, joiden koneistot konepajamme on toimittanut tai toimittaa, on esim. Oulujoessa mukaanlukien Sotkamon ja Hyrynsalmen reitit 14 kpl, Kemijoessa 6 kpl ja Iijoessa 3 kpl. Ulkomaisista toimituksista mainittakoon toimitukset Neuvostoliittoon, Espanjaan, Norjaan ja Turkkiin.

   Tänä vuonna on konepajamme toimittanut 3 kpl Kaplan-turpiineja Ossauskosken voimalaitokselle Kemijokeen, 2 kpl Kierikin voimalaitokselle Iijokeen ja 1 kpl Björkfors'iin Ähtävänjokeen. Ossauskosken turpiinien, joista yksi on jo käynnissä, juoksupyörän halkaisija on 6450 mm ja normaaliteho 47.000 hv/koneisto. Tällä hetkellä on toimituksen alaisena 2 kpl Francisturpiineja Turkkiin, 1 kpl Kaplan-turpiineja Petäjäskosken voimalaitokselle Kemijokeen sekä 1 kpl Kaplanturpiineja Valajaskoskelle, samoin Kemijokeen. Edelleen toimitetaan 2 kpl Kaplan-turpiineja Maalismaan voimalaitokselle Iijokeen.

4. **Kattilaosasto,** jonka tuotteita ovat suurtehohöyrykattilat, soodakattila, ketjuarinat käyttökoneistoineen, hiilipölymyllyt, veden esilämmittimet ja vedenkäsittelylaitokset.

   Vuodesta 1950 lähtien on erilaisia kattilalaitoksia toimitettu yhteensä 118 kappaletta. Vientimaat ovat olleet Neuvostoliitto, Kiina, Brasilia ja Unkari.

   Vuosien 1965—66 aikana on konepajamme toimittanut tai toimittaa 6 kattilalaitosta, joista 2 kpl Neuvostoliittoon ja loput kotimaahan, joiden tilaajat ovat Kymi Oy, Kotka; Metsäliiton Paperi, Kirkniemi; Sunila ja Rauma-Repola Oy. Höyrystyskyvyltään on Kymi Oy:n Kotkan kattila suurin 285 tonnia/h, paine 161 kp/cm².

5. **Moottoriosasto,** jonka tuotteita ovat dieselmoottorit vetureita varten, sekä ruuvikompressorit aivan uutena tuotteena.

   Mm. kaikki Valtion Rautateiden kotimaasta hankkimat veturit varustetaan Tampellan valmistamilla dieselmoottoreilla. Vuosina 1965—66 aikana näitä moottoreita toimitetaan VR:lle 75 kappaletta. Vastikään olem-

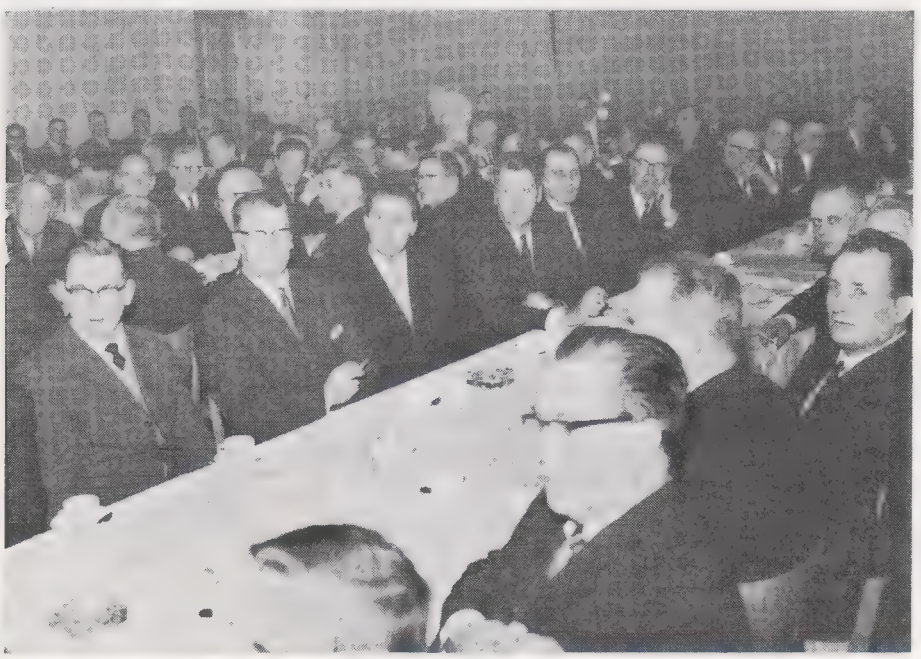

Kiinnostunutta kuulijakuntaa Tampellan työnjohtopäivän tilaisuudessa.

me saaneet 24 moottorin lisätilauksen, jonka toimitus tapahtuu vuoden -67 aikana.

6. **Paineilmakoneosasto,** jonka tuotteita ovat kallioporakoneet ja näiden syöttölaitteet sekä maakiilakoneet. Kallioporakoneita syöttölaitteineen on paitsi kotimaahan, toimitettu mm. Ruotsiin, Norjaan, Sveitsiin, Italiaan, Turkkiin ja Kanadaan.

7. **Aseosaston** tämänhetkisistä tilauksista on merkittävimpänä mainittava 15 kpl 122 mm tykkisarja. Tykin on suunnitellut Tampellan aseosasto yhteistyössä Pääesikunnan kanssa.

Valtava on laajuudessaan ja mielenkiintoinen vaikeudessaan se työkenttä, jonka konepajamme tuotantoohjelma tarjoaa, kuten esitetystä käy selville. Lisäksi on todettava, että lähinnä paperikone-, puunjalostuskone-, turpiini- ja kattilatoimituksiin sisältyy yleensä aina toimitettavien laitteiden asennus ja käyntiinajo, mikä huomattavasti lisää tehtävien mielenkiintoisuutta, mutta samalla myös vaativuutta.

Tällä hetkellä on koti- ja ulkomaisilla asennustyöpaikoilla konepajaltamme 2 insinööriä, 9 työnjohtajaa ja 170 asentajaa.

Konepajamme viimeaikaisesta laajennus- ja rakennustoiminnasta mainittakoon, että vuonna 1963 valmistui uusi, nykyaikainen konttorirakennus, minkä johdosta nyt kaikki suunnittelu- ja myyntiosastot on saatu saman katon alle.

Edelleen saatiin v. -64 aikana loppuunsuoritetuksi valimon muottihiekan valmistuksen mekanisointi.

Kansainvälinen ja kotimainen kilpailu on tällä hetkellä armottoman kova kaikilla tuotantoaloillamme. Pitääksemme hintatasomme ja toimitusaikamme kilpailukykyisinä on tuotannon rationalisointiin kiinnitettävä jatkuvasti vakavaa huomiota, kuten on tapahtunutkin.

Tähän päämäärään tähtäävistä viimeaikojen toimenpiteistä on mainittava ennenkaikkea konepajan tuotantolaitosten laajennussuunnitelmat sekä Messukylän että kantakonepajan osalta. Juuri näinä päivinä on valmistumassa Messukylässä levyjen ja muototerästen esikäsittelyhalli, pinta-ala 2400 m², jossa on tarkoitus suorittaa oikaisu-, hiekkapuhallus-, pohjamaalaus-, piirroitus-, poltto-, leikkaus- ja särmäys, sekä sahaustyövaiheet, minkä jälkeen kappaleet siirtyvät kokoonpanohalleihin. Lisäksi on aloitettu uuden putki- ja levytyöhallin, pinta-ala 3000 m², rakentaminen.

Kaupungin hallien laajentamiskysymys on samoin erittäin ajankohtainen. Suunnitelmat ovat valmiina ja louhintatöitä on jo suoritettu.

Edelleen voidaan rationalisointitoimenpiteistä mainita suunnitelmat automaattisen tietojen käsittelyn soveltamisesta konepajan varastokirjanpitoon ja -laskentaan, ostojen valvontaan, palkkojen ja kustannusten laskentaan ja tilastointiin, karkeakuormitukseen, työnjakeluun ja -valvontaan sekä valmistuksen ajoitukseen ja ohjaukseen. Valmistavaa työtä on jo tälläkin alalla tehty.

Konepajamme tuotantotoiminnalla on kunniakkaat perinteet ja tuloksellista se on ollut viime vuosinakin. Kaikkien tuotanto-portaiden, koko verstaan väen, intensiivinen työ ja keskittyminen oman työkenttänsä rationalisointi- ja kustannusten alentamiskysymyksiin on tällä hetkellä välttämätöntä, jotta näitä perinteitä voimme menestyksellisesti vaalia edelleenkin.

Järjestäjien ja osanottajien kiitokset esitelmöitsijöille esitti fil.maisteri A. Tienari todeten, että mielenkiinnolla kuullut esitelmät täyttivät onnistuneella tavalla sen tarkoituksen, mihin koulutusasiain neuvottelukunta oli pyrkinytkin.

Skotlannin uutisia. — Naapurimme McPherson on niin säästäväinen, että hän katselee silmälasiensa yli, jottei kuluttaisi laseja.

(Farmand)

* * *

Keskitason nainen keksii piankin, ettei hänen ihannemiehensä ole todellinen ja ettei hänen todellinen miehensä ole ihanteellinen.

(English Digest)

* * *

Rikkauden turhuus on osoitettu selvästi kahdessa paikassa: raamatussa ja tuloverolomakkeessa.

(English Digest)

* * *

— Tuolla kuntourheiluvouhotuksella ei näy olevan mitään rajaa. Nyt hän jättää autonsa paikoitusalueen kauimmaiseen laitaan.

(English Digest)

* * *

Äänestäjinä teidän on valittava, luotatteko kullan luontaiseen vakavuuteen vaiko hallituksen jäsenten kunniallisuuden ja älyn luontaiseen vakavuuteen. Ja näitä herrasmiehiä asiaankuuluvasti kunnioittaen neuvon teitä ... äänestämään kullan puolesta.

(George Bernard Shaw'n väitetään sanoneen)

* * *

Veronalennukset: Milloinkaan eivät niin monet ole joutuneet odottamaan niin kauan niin vähää.

(V. Muthesius)

* * *

— Tuo nainen käy työssä päivällä. Iltaisin hän työskentelee erään elokuvateatterin kassassa ja öisin yökerhon tarjoilijana.

— Varjelkoon — eikö hän sitten ollenkaan nuku?

— Tottahan toki; hän nukkuu erään kaupan ikkunassa yöpukumainoksena.

(English Digest)

Vanhapoika Hansen unohti eräänä päivänä muistikirjansa pesulaan viemänsä takin taskuun. Kun hän sai takin takaisin, oli kirjassa seitsemän uutta tyttöjen osoitetta.

("Kløverbladet", Kløverhuset-yhtiön henkilökuntalehti)

* * *

Joutilaisuus vahingoittaa joutilasta. Mielemme on rakennettu suuntautumaan ulospäin. Kun meillä ei ole mitään tekemistä, käperrymme itseemme ja mielemme tekee meille kummia tepposia. Kuvittelemme kärsineemme vääryyksiä ja loukkauksia, tosiasiat vääristyvät, vaivat moninkertaistuvat.

(English Digest)

* * *

Jos vain pystyisimme näkemään elämän oikeassa perspektiivissään, toteaisimme, ettei se mitä kutsumme epäonneksi, kuinka epämiellyttävää se lieneekin, välttämättä ole epäonnea ollenkaan ja saattaa hyvinkin osoittautua aivan vastakohdakseen.

(Arthur Bryant)

* * *

Perinnöllisyys on sellaista, mihin uskomme, jos olemme saaneet älykkään lapsen.

(Pablo Picasso)

* * *

Lapset ovat pieniä ihmisiä, jotka eivät saa käyttäytyä siten kuin heidän vanhempansa käyttäytyivät samanikäisinä.

(Hudibras)

* * *

Intellektuelli on henkilö, joka käy taidemuseossa silloinkin kun ei sada.

(Farmand)

* * *

Monen lomamatkailijan suurin lohtu on siinä, että he ovat löytäneet paikan, mistä pysyä poissa ensi kerralla.

(English Digest)

TAMMERKOSKEN PARTAALTA

— **Miksi maailma teollistuu?**
— **Miksi käymme ulkomaankauppaa?**
— **Automaatio ja teknillinen kehitys.**
— **Matkatapaturmat — paheneva pulma.**
— **Ryyppy ja vapaus.**
— **Ihminen on luotu liikkuvaksi.**
— **Joulurauhaa.**

Varsinaisen teollistumisen alun katsotaan usein tapahtuneen yhdessä höyrykoneen keksimisen kanssa. Silloin ihmiselle saatiin omien voimiensa avuksi kone. Samalla siirryttiin vähitellen käsityöläispajoista yhä suurempiin laitoksiin. Pitkä ja monimutkainen valmistusprosessi huomattiin saatavan nopeammaksi ja tehokkaammaksi jakamalla se useiden eri työvaiheisiin erikoistuneiden henkilöiden suoritettavaksi. Työn nopeutuminen ja parempien työmenetelmien kehittäminen laski tuotteiden hintoja, jolloin suuremmalla joukolla ihmisiä oli mahdollisuus saada teollisuuden tuotteita käyttöönsä. Voidaan todeta, että samaan aikaan tapahtui eri kansalaisryhmien varallisuudessa ja ostokyvyssä tasaantumista, joka vielä kasvatti niitä ostavan yleisön määrää.

Tässä on vasta teollistumisen vaikutuksesta osa, sen välitön vaikutus. Välillinen vaikutus tällä teollistumisella on verrattomasti suurempi. Samalla kun teollisuudessa on alettu tuottaa hyödykkeitä enemmän, ovat myös työpalkkoina ja osinkoina maksetut rahamäärät kasvaneet. Nämä ovat puolestaan suuntautuneet muualle ja saaneet aikaan teollisuuden kasvua muilla aloilla, osa on käytetty palvelusten ostamiseen ja osa on tietysti mennyt verojen maksuun. Näin on yhdellä alalla tapahtunut teollistuminen heijastunut muualle, missä tapahtunut toiminnan lisääminen on taas aiheuttanut siellä lisää tuloja, jotka heijastuvat edelleen muille aloille. Näin on lähtenyt alkuun talouselämän keskinäisen riippuvuuden ansiosta kaikkialle vaikutuksensa ulottava toiminnan kasvu. Veroina kansalaisilta kerätyt varat palaavat takaisin tuotantotoimintaan. Valtio rakennuttaa itselleen laitoksia, se kuluttaa ja siis ostaa kulutustavaroita ja jakaapa vielä rahan kansalaisille erilaisten tukien ja avustusten muodossa.

Tähän voi joku sanoa, että samalla tavoin olisi kävnyt ilman teollisuuden esiinmarssiakin, sillä onhan vieläkin käsityöläisiä. Tottahan tämä tietysti on, mutta mikä ero on kasvunopeudessa. Ilman teollisuutta ei olisi päästy lähellekään nykyistä suoritustasoa. Kyllähän se on nähty, vuosituhansien ajat on näperrelty käsivoimin kaikkea, mutta kehitys on vasta teollistumisen aikakaudella rynnännyt eteenpäin toden teolla. Kyllähän käsityöläisiä vieläkin tarvitaan — niin kuin tulevaisuudessakin — erikoistehtävien suorittamiseen.

Perussyynä teollistumisen ja sen seurausten nopeaan leviämiseen on ollut tietysti ihmisen halu päästä helpommalla työssään, saada nauttia erilaisista hyödykkeistä, saada enemmän vapaa-aikaa eli yleensä elää mukavammin. Tähän meillä nykypäivän ihmisillä on paljon suuremmat mahdollisuudet kuin esi-isillämme ja meillä jokaisella on nyt mahdollisuus saada hyödykkeitä, mitkä vielä muutama vuosikymmen sitten olivat vain harvojen ulottuvilla.

Onko ihminen sitten ravitsevan ja monipuolisen ruoan, television ja radion, auton ja lentokoneen kanssa tullut onnellisemmaksi, on sitten aivan eri asia.

* * *

Nykyajan termi on erikoistuminen, spesialisoituminen. Tämän vaikutus teolliseen tuotantoon on merkittävä, sillä juuri sen ansiosta voidaan keskittämällä tuotanto valmistaa tavaroita entistä halvemmalla. Tämä taas avaa mahdollisuuksia uusille markkinoille ja entistä suuremmille valmistussarjoille, jolloin hinta edelleen laskee. Erikoistumalla sellaiseen tuotantoon, joka on maalle suhteellisesti edullisinta, saadaan tuotteita vielä halvemmalla.

Ottakaamme esimerkki oman työpaikkamme, Tampellan, piiristä. Yhtiömmehän harjoittaa sekä tuontia että vientiä. Se tuo maahan esim. erilaisia koneita. Miksi näitä ei valmisteta kotimaassa. Emme epäile, etteikö niitä osattaisi tehdä, mutta mitä ne tulisivat maksamaan, koska eräitä niistä maassamme vuosittain tarvitaan vain muutama kappale. On paljon edullisempaa ostaa ne jostakin suuremmasta maasta, joka valmistaa laitteita suurina sarjoina ja siis halvemmalla.

Mikä sitten on lyhyesti sanottuna se suhteellinen etuisuus, mikä Suomella on muihin maihin verrattuna ja jonka ansiosta me voimme viedä tuotteitamme muihin maihin? Puunjalostustuotteiden osalta se on selvästi raaka-ainerikkaudesta aiheutuva tuotannontekijän suhteellinen halpuus. Muun tuotannon alalla ei asia enää olekaan näin selvä. Meillähän on vähän muita raaka-aineita, niukasti pääomia ja työvoima melko kallista, mutta siitä huolimatta muidenkin kuin puunjalostusteollisuuden tuotteiden osuus viennistämme on kasvamassa. Vaikuttavimpana tekijänä tähän myönteiseen kehitykseen on maamme teknillisen ym. tiedon taso, joka on kehittynyt maamme

erikoisolosuhteissa ja jonka turvin maamme voi käydä kauppaa muiden maiden kanssa.

Ulkomaan kauppaan liittyy tämän lisäksi paljon muitakin kysymyksiä. Valuutat, tullit, kauppaliitot, EFTA, GATT, EEC ja monta muuta tekijää on mutkistamassa kauppaa yli rajojen.

* * *

Automaatio on amerikkalainen keksintö, jota on USA:ssa sovellettu käytäntöön jo 1940-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Tälle automaatiokäsitteelle on siellä suuressa lännessä monta määritelmää. J. T. Dunlop sanoo: "Automaation keskeisenä ajatuksena on johtaa, valvoa ja ohjata mekaanista tai kemiallista prosessia määrätyissä rajoissa ilman ihmisen apua, kunhan vain systeemi on ensin ajettu käyntiin." Peter F. Drucker puolestaan lausuu: " Automatio on koneiden käyttämistä koneiden käyttämiseen."

Myös Neuvostoliitossa on määritelmän aikaansaaminen tuottanut päänvaivaa. Sieltä on peräisin K. Klimenkon ja M. Rakovskin kehittämä määritelmä: "Automatisoitu tuotanto tekee mahdolliseksi ylläpitää koneiden avulla jatkuvaa tuotantoprosessia ihmiskäsien koskematta, mutta ihmisen ohjaamana ja valvomana. Tämä muutos on vallankumouksellinen paitsi automaation tekniikan osalta myös tuotantoprosessin teknologian ja organisaation kannalta."

Ford-yhtymän piirissä USA:ssa toteutettu ensimmäinen, varsinaisesti automaation piiriin luettava tuotannon uudistus sai nelikymmenluvun spesialistit epävarmoina pudistelemaan päätään, ja eräät näistä ennustivatkin, että kahdenkymmenen vuoden sisällä koituisi maailmalle todellinen vitsaus. Sen seurauksena ennustettiin pula-aikaa, jonka rinnalla 30-luvun pula olisi pelkkää lasten leikkiä. Olkaamme iloisia siitä, että kehitys on todistanut pessimistien käsitykset vääriksi.

Automaatio ei aiheuta työpaikkojen katoa; tilastot osoittavat päinvastoin, että työntekijäin luku on suunnattomasti kasvanut, selitti eräs Yhdysvaltain työministeriön edustaja äsken lehdistölle ja esitti asiasta joukon lukuja: Vuoden 1961 alusta lähtien on Yhdysvaltain talouselämän palveluksessa olevien määrä kasvanut 3,6 miljoonalla. Yksistään 1964 kasvoi työllistettyjen luku 1,5 miljoonalla ja nousi yli 70 miljoonan ennätyskorkeudelle. Pelkästään teollisuuden palveluksessa on nykyisin 17,6 miljoonaa työntekijää, mikä on 400 000 enemmän kuin vuoden 1963 lopussa, josta määrästä 370.000 työskentelee tuotannossa ja loput toimistoissa. Myös puhtaissa toimistoammateissa (pankit, vakuutuslaitokset, kiinteistökauppa) on työntekijöiden luku noussut 75.000:lla eli 2,95 miljoonaan. Yhdysvaltain työministeriö toteaa edelleen, ettei myöskään voida puhua automaation aiheuttamista suurista tuottavuuden harppauksista. Tuottavuuden kasvu heilahteli vuodesta 1961 lähtien vuosittain prosenttilukujen 3,3—3,9—3,5 välillä. Vuonna 1964 se nousi samoin 3,5 %:iin. "Automaatio ei ole Yhdysvaltain yhteiskunnalle mikään erityinen ongelma, eikä se missään tapauksessa ole syynä suhteellisen korkeaan työttömyyteen (5 %)", sanoi puhuja. Asiaan vaikuttivat pikemminkin "väestön räjähdysmäinen kasvu" ja muut ei-tekniset syyt.

* * *

Teollisuusvakuutuksen julkaisun "Ehkäise tapaturmia" n:ossa 4—5 tänä vuonna dipl.ins. R. S a a r n i o käsittelee mielenkiintoisella tavalla matkatapaturma-probleemaa, joten arvelimme kirjoituksen kiinnostavan myös tampellalaisia ja lainaamme sen kokonaisuudessaan.

"Työväen tapaturmavakuutuksesta 18. 8. 1917 annetussa asetuksessa, mikä, kuten tunnettua, ulotti vakuuttamisvelvollisuuden kaikille teollisuusaloille, säädettiin mm.: "Työssä sattuneen tapaturman aiheuttamaksi katsotaan myöskin se ruumiinvamma, jonka työntekijä on saanut . . matkalla työpaikalle tai sieltä pois, milloin matka työpaikan aseman vuoksi on erikoisen vaarallinen". 1. 1. 1926 voimaan tulleesta työntekijäin tapaturmavakuutuslaista oli työpaikan vaarallista sijaintia koskeva ehto jätetty pois, eikä sitä myöhemminkään ole uudelleen lakiin otettu.

Edellä mainitun lainmuutoksen aikoina matkatapaturmien määrä verrattuna varsinaisiin työtapaturmiin oli vielä melko vähäinen. Teollisuusvakuutuksen vuosien 1926—29 tilastossa oli matkatapaturmien osuus lainsäätämän tapaturmavakuutuksen perusteella korvattujen tapaturmien kokonaismäärästä keskimäärin vain 1,6 %. 30 vuotta myöhemmin kuva on huomattavasti muuttunut. Matkatapaturmista on tullut vakavasti otettava tekijä. Niiden osuus on jatkuvasti noussut ja oli vuosina 1957—60 keskimäärin 7,4 % näinä vuosina sattuneiden tapaturmien kokonaismäärästä. Alustavat luvut viimeisiltä vuosilta osoittavat nousun jatkuvan.

Mutta nämä luvut eivät vielä anna meille täysin selvää kuvaa siitä, kuinka vakava tilanne todella on. Sen vuoksi muutama sana vaikeimmista tapaturmista, siis niistä, jotka ovat johtaneet pysyvään invaliditeettiin tai kuolemaan. Edellä ensiksi mainittuna nelivuotiskautena, 1926—29, matkatapaturmista aiheutuneiden invaliditeettitapausten osuus oli keskimäärin 0,8 % ja kuolemantapausten 8,9 % kaikista vastaavasti päättyneistä tapaturmista. Ajanjakson 1957—60 vastaavat prosenttiluvut olivat nousseet 12,6:een ja 31,3:een. 1960 jälkeen on kuolemantapausten osuus joinakin vuosina liikkunut jopa 45 %:n tienoilla.

Onko tämän nousun kanssa rinnan tapahtunut tapaturmien suhteellisen määrän yleinen lisääntyminen? Ei, ainakaan ei Teollisuusvakuutuksen osalta. Ensinnäkin tapaturmatiheys on tarkasteltuina ajanjaksoina keskimäärin ollut suurin piirtein sama, matkatapaturmien osuuden lisääntymisestä huolimatta. Edelleen Teollisuusvakuutuksessa käsiteltyjen invaliditeettitapausten kokonaisluku (matkatapaturmat mukaan luettuna) on noussut vain n. 12 % ja kuolemantapausten kokonaisluku jopa alentunut noin kolmanneksella, **huolimatta siitä, että vakuutettujen vuosityöntekijäin määrä on samana aikana noussut 70 %.**

Havaitsemme siis, että suhteessa vakuutettujen lukumäärään varsinaisessa työssä sattuvista tapaturmista ainakin kaikkein vaikeimmat ovat — ehkä turvallisuustyön ansiosta — jyrkästi vähentyneet, valopilkku, jota valitettavasti matkatapaturmien jatkuvasti kasvava luku himmentää."

* * *

Kaikkihan ovat kuulleet siitä miehestä, joka otti ryypyn, ja sitten tämä ryyppy otti toisen ryypyn ja lopuksi ryypyt yhdessä ottivat miehen. Hän on kautta maailman kuuluisa mies, joten täytyy vain todeta, että kaikella sitä kuuluisaksi päästäänkin. Arvattavasti kuuluisuutta on edistänyt se, että ryypyistä on puhuttu kautta aikojen ja tullaan puhumaan ainakin niin kauan kuin niiden seuraukset näkyvät mm. monenlaisissa ikävissä tilastoissa.

Tuota kuuluisaa miestä lähemmin tuntematta on kuitenkin varmaa, että hän joko antautui ryypyille ehdoitta, mahdollisesti jo ennen ensimmäistä ryyppyä, taikka sitten

hän oli heikko mies. Tarinan opetustarkoitus viittaa mainittuun vaihtoehtoon: Ryypyt olivat miestä vahvempia, ja hän ei mahtanut niille mitään.

Monelle naiselle on kyllä käynyt aivan samalla tavalla, mutta heistä ei silti ole tullut yhtä kuuluisia. On kai katsottu, että eihän naisen sortuminen ole mikään uutinen, kun kerran mieskin sortuu. Kuitenkin mahtanee olla niin, että naiset ovat keskimäärin tässä asiassa miehiä vahvempia.

Ne jotka korostavat kaikkeen alkoholijuomien käyttöön sisältyviä vaaroja, ovat aivan oikeassa, mikäli "kaikella" ei tarkoiteta aivan kaikkea. Jos ei ota ensimmäistä ryyppyä, on tietysti kaikilta seuraaviltakin ryypyiltä turvassa. Useimmilla turvallisuuden tarve ei kuitenkaan ole niin hyvin kehittynyt, joten vaaroissa vaeltajia on siis paljon. Tämä tarina on tarkoitettu vain sellaisille.

Mies siis otti ryypyn, mutta tämä ensimmäinen ryyppy ei vielä ottanut miestä, vaan vain toisen ryypyn. Miehen kohtalonkysymys olikin siis se, salliko hän ryypyn ottavan ryyppyjä eli pitikö hän määräysvallan tiukasti omissa käsissään vai luovuttiko sen aineelle, jolla on kyllä tietty "henki", mutta ei hiventäkään järkeä.

Kun suomalaisia pidetään luonteeltaan keskimäärin itsenäisinä ja itsepäisinäkin, niin siihen nähden on kummallista, että täällä suhteellisesti useammin kuin muualla antaudutaan ryypyille ehdoitta jo ennen ensimmäistä ryyppyä ja annetaan niille suosiolla, jopa riemumielin, väliaikaiset diktaattorin valtuudet. Eikä tällöin ole kyseessä suinkaan mikään valistunut yksinvalta. Tuon väliaikaisenkin diktatuurin jäljet ovat usein yhtä ikäviä kuin diktatuurien jäljet yleensä. Joillekin poloisille käy siinä vielä niin onnettomasti, että ryyppyjen väliaikainen diktatuuri muuttuukin pysyväiseksi surkein seurauksin. Silloin henkilökohtainen vapaus on parhaassakin tapauksessa mennyt koko elinajaksi. Ennen oli vapaus ja vaarat, silloin vain vaarat.

Niinpä luulisi, että kenelle henkilökohtainen vapaus on kallis, hän ryyppyjä ottaessaan pitäisi visusti vaarin, etteivät ryypyt ota yhtään ryyppyä. Silloin pysyy paitsi itsensä herrana myös herrasmiehenä — mikäli viimeksi mainittuun on myös muita edellytyksiä.

Henkilökohtaisen vapauden arvossa pitäjä ja kunnioittaja pitää myös toisen henkilökohtaista vapautta arvossa eli antaa kullekin vapauden itse määrätä ryyppynsä. Hän ei tyrkytä toiselle ensimmäistä ryyppyä eikä myöskään toista.

Ryypyn toiselle tyrkyttäminen on nimittäin sitä juomatapa-terroria, joka on kerta kaikkiaan tuomittava. Se on toisille aivan yhtä vastenmielistä kuin ns. raittiusterrori toisille. Ken haluaa säilyttää ryypyn ottamisen vapauden, hänen on annettava myös toiselle vapaus olla ottamatta — ja jos tarve vaatii, niin hänen on myös puolustettava tätä toisen vapautta.

Koska puhutaan huonoista juomatavoista, niin niiden vastakohtana täytyy tietysti olla hyvät juomatavat. Kuitenkin olisi parasta, ettei alkoholijuomien nauttiminen muodostuisi kenellekään minkäänlaiseksi tavaksi. Tosin sanotaan, että varjele hyviä tapoja, niin hyvät tavat varjelevat sinua, mutta juomatapojen kohdalla se on mutkikas ja tulkinnanvarainen neuvo. Tavan velvoitus rajoittaa helposti vapautta, mikä ryypyn ottamisen kohdalla on tärkeintä: vapaus olla ottamatta, vapaus ottaa ensimmäinen ja vapaus jättää toinen ottamatta.

* * *

SAUL:n (Suomen Akateemisen Urheiluliiton) 40-vuotisjuhlassa esittelijä, voimistelunopettaja Heikki K l e m o l a piti esitelmän aiheesta "Liikunta tänään ja huomenna". Haluaisimme lainata tästä esitelmästä joitakin mielenkiintoisimpia kohtia itsekullekin mietittäväksi ja kenties toimenpiteitä varten.

"Tänään ja huomenna liikunta antaa erityisen rohkaisevan sanoman: Se tarjoaa ihmiselle yhdyssiteen luontoon, jonka järkähtämättömien lakien alaisena hän elää teknillis-taloudellisia tarkoitusperiä palvelemaan rakennetussa yhteiskunnassa. Nykyaikainen tekniikka ja tiede ovat, toteuttaessaan ihmisen pyrkimystä välttää fyysisiä ponnistuksia, luoneet olosuhteet, joissa ihmisen ruumiillinen toiminta voi vähetä kohti liikkumattomuutta. Samalla tiede on kuitenkin myös todistanut, että tällainen siirtyminen odotettuun hyvinvointiin ei voi tapahtua ilman veroja. Niiden maksamiseen on kaksi tapaa:

Ennakkovero, joka suoritetaan vähitellen, päivä päivältä noudattamalla biologisia lainalaisuuksia ja ponnistelemalla säännöllisesti liikuntaharjoitusten avulla elinvoimaa uhkaavien vaarojen torjumiseksi ja pyrkimällä myös muilla tavoin noudattamaan terveyttä ylläpitäviä elämäntapoja.

Toinen mahdollisuus on maksaa koostunut velka myöhemmin yhdellä kertaa: Tätä me suoritamme lisääntyvien sydän- ja verenkiertoelinten tautien, mielenterveyden häiriintymisen, liikalihavuuden haittojen, työtehon alenemisen, yleisen fyysisen ja henkisen passiivisuuden ym. aiheuttamien vahinkojen muodossa." Tämän jälkeen puhuja siirtyi käsittelemään kunto- ja kansanurheiluun liittyviä nykyhetken ongelmia, joita parhaillaan selvitetään sekä eri aloja edustavien tiedemiesten että käytännöllisen liikuntatoiminnan asiantuntijain yhteistyön avulla. Tällaisia ovat mm. mukaan saamisen ongelma, liikuntaharrastuksen jatkuvuuden säilyttäminen, persoonallisuuden eroavaisuuksien aiheuttamat kysymykset, kilpailuhalun moninaisuus, oikean leikkimielen tehostaminen, asiantuntijain vähälukuisuus, liikunnan minimitarve ja erikoistilanteitten aiheuttama fyysisen suorituskyvyn vaatimus, erilaisten työsuoritusten vaatimat fyysisen ja henkisen kunnon vaihtelevat tasot ja olosuhteisiin liittyvät kysymykset. Lopuksi puhuja mainitsi seuraavaa:

"Olen edellä pyrkinyt tietoisesti sovittamaan avaimia niihin lukkoihin, joiden takana ovat huomispäivän liikuntatoiminnan eräät ratkaisut. Olen ehkä antanut vaikutelman, jonka mukaan liikunnan edistämiseksi on tehtävä paljon työtä. Se saattaa tuntua ristiriitaiselta niiden optimismia kuvaavien näkymien valossa, joita alussa esitin. Mutta en olisi oppinut urheilulta juuri mitään ellen tuntisi tässä olevan erään uskoa liikuntaan lisäävän tekijän: Liikunta ja vaivannäkö ymmärtävät toisiaan myös sen johtamisessa ja opastamisessa. Tämän päivän urheilu ja liikunta ovat osoittaneet, että niillä on monta tietä. Voinemme olla yksimielisiä siitä, että Aristoteleen mielipide "ihminen on luotu liikkuvaksi" on saanut nykyajan tieteeltä varmistuksen ja totuuden leiman. Tällöin olisi väärin kuvitella, että me voisimme noudattaa tuota ohjetta leventämällä ja paikkaamalla vain yhtä tai kahta tietä. Liikunnan tulee fyysistä kuntoa parantaen kestopäällystää mahdollisimman monen kansalaisen elämäntie "ikään, sukupuoleen, liikkumataitoon tai varallisuuteen katsomatta", jotta he voisivat liikennöidä nykyaikaisessa yhteiskunnassa luonnonlakien asettamien vaatimusten mukaisesti ja jotta se kestäisi muun, sinänsä myönteisen kehityksen mukaantuoman henkisen ja fyysisen lisäkuormituksen. Me voinemme näin yhtyä käsitykseen, jonka

mukaan tämän päivän ja huomisen urheilussa on liikunta arvokkainta."

* * *

Kun lehtemme tämän vuoden viimeinen numero tavoittaa lukijansa, on joulu, hyvän tahdon hartaasti odotettu juhla jo ovella. Pitkän ja pimeän syksyn päättää suuri valon ja rauhan juhla, jolle pyhien joukossa ei löydy vertaa. Joulun valo voittaa pimeyden voimat, ja uutta uskoa saaneena ja uusin toivein alamme odottaa kevään valkenemista sekä talviunesta heräävän luonnon suurta ihmettä.

Varmaan nykyajan kiireiselle ihmiselle on joulu kuin keidas, sillä hän janoaa kodin piirissä vallitsevaa joulurauhaa ja hyvän mielen tunnelmaa. Kaikki rauhoittuu hetkeksi ja ihmiset omistautuvat läheisten seurassa nauttimaan mieltälämmittävästä joulutunnelmasta. Tätä kaikkea toivomme lehtemme lukijoille sekä onnea alkavalle vuodelle.

Koskenlaskija

Kolmen kuoron laulua ja kilpailua Tampellan juhlasalissa

Tampereen Rautatien Mieslaulajat, Tampellan Mieskuoro ja Tekniikan Laulajat olivat järjestäneet yhteisen lauluillan torstaina lokakuun 28 pnä. Erinomainen ajatus sinänsä ja kiitettävään ajankohtaan sijoitettu. Kuorokonsertteja kun tavallisesti ruuhkautuu kevätkauden päätösviikolle niin runsaasti, että vaivoin ehtii kaikkia kuulemaan. Siksi nimenomaan tällaisena ajankohtana pidetty harrastelijakuorojen luonteelle sopiva kodikkaan tuntuinen tilaisuus vaikuttaa piristävästi. Paria päivää myöhemmin Aamulehdessä nim. H.S-lä kirjoitti tilaisuudesta mukavaan tapaansa:

"Kaikki kolme esiintynyttä kuoroa lauloivat ohjelmistonsa yhdessä ja kunkin kuoron johtaja vastasi vuorollaan kolmen laulun ryhmästä. Esityksissä oli laulamisen iloa, juuri siksihän tällaiset kuorot ylimalkaan ovat syntyneetkin ja pysyvät koossa. Tampereen rautatien mieskuoroa johtaa Erkki Liimola, Tampellan kuoroa Matti Hakala ja tekniikan laulajia Yrjö Hakulinen.

Ensimmäinen ohjelmaryhmä käsitti 'vanhan hyvän ajan' kvartettilauluja. Ne johti Yrjö Hakulinen. Erkki Liimola hoiti toisen osaston, joka alkoi Kaarlo Raulamon 'Tampereen laululla' ja päättyi Jaakko Tuurin 'Talkoopolskaan'. Viimeksimainittu laulu oli oikein piristävä ja erottautui esityksen taidokkuudessa huomattavastikin muusta ohjelmasta.

Viimeinen kolmen laulun osasto oli omistettu Sibeliukselle. Sen johti Matti Hakala, joka kantoikin raskaimman taakan hoitaessaan koko illan yleiskulkua selostaessaan miellyttävän kodikkaasti iltaan liittyviä asioita. Muuan yksityiskohta — ei niinkään vähäinen — mainittakoon erityisesti. Viimeisena numerona oli 'Finlandia-hymni' eikä 'Finlandia', joka nimitys tarkoittaa alkuperäistä orkesteriteosta kokonaisuudessaan. Epälukuisat kuorot ovat käsiohjelmissaan uhanneet laulaa koko 'Finlandian', mutta siitä huolimatta on kuultu vain hymniosa. Tällä kerralla oli nimi ohjelmassa oikein merkittynä.

Tärkeänä jännitysmomenttina sisältyi ohjelmaan myös kvartettikilpailu. Kustakin kuorosta oli yksinkertainen (nelimiehinen) kvartetti koittamassa onneaan. Tämän kilpailun kuuluu edellisinä vuosina jokaisesta kuorosta koottu kvartetti kertaalleen voittaneen, joten kuorot olivat nyt samoissa lähtöasemissa. Arvostelutuomarit Tauno Sola ja Kaarlo Raulamo sijoittuivat sivuparvelle selkä laulajiin päin, ettei heillä olisi pienintäkään mahdollisuutta aavistaa mistä kuorosta kukin kilpaileva kvartetti oli. Tuomarien ankarasti pohdittua asiaa Tauno Sola selvitti arvostelulautakunnan periaatteita. Jännitys kohosi korkeimpaan huippuunsa: kuka on voittaja? Jopa kuultiin. Viimeisenä esiintynyt kvartetti. Mutta mistä kuorosta? Sekin selvisi, se oli Rautatien mieslaulajien. Eläköön rautatiet!"

Ansiomerkkejä tampellalaisille

Suomen Työn liiton ansiomerkkejä jaettiin Tampellan Konepajan henkilökunnalle 21. 10. Tampellan juhlatalolla. Puheen suomalaisen työn merkityksestä ja ihmisen osuudesta tuotannossa piti konepajan apulaisjohtaja dipl.ins. K. Koivisto mainiten mm.:

"Tiedämme, että Suomen metalliteollisuus on tänään kovan kilpailun puristuksessa. Sen hartioita painaa vastuu työllisyyden säilymisestä ja siitä suuresta osuudesta, joka sille on maan talouselämän kasvusta annettu. Tämä koskee myöskin omaa konepajaamme. Miten tästä tehtävästä selviydymme? Neuvoja on monia, mutta tässä tilaisuudessa on syytä korostaa erästä puolta, joka niissä sangen harvoin mainitaan. Se on yksilön henkilökohtainen panos ja sen merkitys teollisuudessa. Eräs vanha yrittäjä sanoi: "Voitte ottaa minulta rakennukset, koneet ja kaiken, mutta jos saan pitää henkilökuntani, niin lyhyessä ajassa tulen kaiken muun rakentamaan uudelleen". Hänellä oli hyvä henkilökunta ja hän tunsi sen arvon: Hyviä insinöörejä, toimihenkilöitä, teknikoita, työnjohtajia ja työntekijöitä ei mikään korvaa. Toisin sanoin ilmaistuna hän tarkoitti osaamista ja tehokkuutta.

Suuressa organisaatiossa, jollainen meilläkin on, yksilö helposti katoaa massaan. Häneltä itseltään katoaa pitkäjännitteinen päämäärä. Hän ei riittävän selvästi näe työnsä merkitystä kokonaisuudessaan. Näin hän voi kadottaa mielenkiinnon työhönsä, joka kuitenkin on hyvän tuloksen perimmäisiä edellytyksiä. Toisaalta kuitenkin kaikki, mitä ja kuinka me eri paikoissa ja tehtävissä teemme tai jätämme tekemättä, aina jollakin tavalla vaikuttaa konepajamme menestykseen ja sitä tietä laajalle itseemme, perheeseemme ja yhteiskuntaan. Se säteilee pitkälle esim. tuotteen konstruktiiviseen tasoon, valmistusteknilliseen laatuun, kustannuksiin ja kannattavuuteen sekä siihen mielikuvaan, joka asiakkaidemme mielissä syntyy, kun hän kuulee Tampellan nimen.

Näin ollen on tärkeää, että mahdollisimman moni myönteisesti ymmärtää työnsä merkityksen kokonaisuuden puitteissa niin, että osaamisen ja tehokkuuden voimat pääsevät vapautumaan. Esimerkillisten työtoverien ja esimiesten arvoa tässä kohden tuskin voi liikaa korostaa.

Arvoisat ansiomerkkien saajat:

Teidän henkilökohtainen panoksenne Tampellan konepajan toiminnassa on ollut suuresti myönteinen. Konstruktiotoiminnassa, valmistustekniikassa, työnjohtajina ja työn suorittajina edustatte korkeinta tasoa. Olette suomalaisen työn, osaamisen, kekseliäisyyden, tunnollisuuden ja ahkeruuden mallikeilpoisia edustajia. Työnne jälki näkyy sekä koto- että ulkomailla ja se edustaa kunnialla Tampellan ja Suomen nimeä."

Ansiomerkit jakoi konepajan johtaja C. af Hällström dipl.ekon. rouva Ulla Lindebäck'in avustamana.

Kunniamerkkejä saivat seuraavat: hopeisen ansiomerkin ins. Paavo Lehtinen ja ins. Ilmari Toppila sekä pronssisen ansiomerkin teknikko Niilo Asikainen, työnjohtaja Toivo Sihvonen, työnjohtaja Aulis Lehtola, viilaaja-asentaja Eino Ukkonen, sorvaaja Teuvo Andelin ja levyseppä Juho Lehtonen.

Tilaisuuden taiteellisesta puolesta huolehti Tampellan mieskuoro Matti Hakalan johtamana ja kapellimestari S. Kiiskinen.

Konepajan johtaja C. af Hällström avustajineen kiinnittämässä myönnettyjä ansiomerkkejä.

Merkit on saatu. Järjestys vas:lta – Lehtinen, Toppila, Asikainen, Sihvonen, Lehtola, Ukkonen, Andelin, Lehtonen.

Kunniakirjoja tarkastellaan. Pöydän päässä apul.joht. Koivisto.

Veturista tuli museoesine

Ensimmäinen Tampellan valmistama veturi, vuonna 1900 konepajasta ulos tuotu "315" sai osakseen kunniakkaan vanhuuden. Palveltuaan GAS:llä Mäntässä työaikansa viimeiset vuosikymmenet siirrettiin se kesäkuussa Tampereen Teknilliseen museoon.

Noin puolet palvelusajastaan kulki '315' valtion rautateillä, kunnes se 30 vuotta sitten tuotiin Mänttään ja se siirtyi G. A. Serlachius Oy:n omistukseen. Pikkurusko, joksi mänttäläiset uuden höyryveturinsa nimittivät, palveli sitten uskollisesti Mäntän tehtaan liikenteessä, kunnes se pari vuotta sitten joutui siirtymään syrjään uudempien vetojuhtien tieltä. Heikkokuntoisuus ei kuitenkaan ollut syrjäyttämisen syynä, vaan suuremman nopeuden ja vetokyvyn tarve. — Pikkurusko oli moitteeton ajoneuvo, sanoo eläkkeellä oleva GAS:n veturinkuljettaja Oskar Alanne, joka pitkään oli yhteistyössä '315':n kanssa.

Nyt Tampereen Teknilliseen museoon lahjoitettu veturi painaa 44,9 tonnia. Sen suurin nopeus on 65 km tunnissa ja vetovoima 3 830 kg.

KERÄYS
sotainvalidien hyväksi

Oy Tampella Ab:n Tampereen tehtailla 15. 9.—15. 11. 65 välisenä aikana sotainvalidien hyväksi järjestetty keräys tuotti yhteensä:

Konepaja	789:25
Lapinniemi	238:50
Pellavatehdas	209:25
Huolto r.y.	100:—
Yhteensä mk	1.337:— (v. 1964 1.231:81)

Uranuurtaja on henkilö, joka nykyisin maksaa enemmän omaisuusveroa vuodessa kuin hän alun perin maksoi koko omaisuudesta.

(Farmand)

* * *

Ystävä hädässä ei ole ystävä, hän on vain lainaaja.

(Schopenhauer)

* * *

Hän on sen lajin ystävä, johon voit aina luottaa — aina lähettyvillä kun hän tarvitsee sinua.

(English Digest)

Esikäsittelyhallin, väestönsuojan ja lämpökeskuksen harjannostajaiset Messukylän konepajalla

Marraskuun 12 p:nä juhlittiin Messukylän konepajalla kolmen rakennuksen harjannostajaisia. Lausuttuaan vieraat tervetulleiksi dipl.ins. K o i v i s t o sanoi puheessaan mm. seuraavaa:

"Tänään vietetään Messukylän tehtaiden nykyisen laajennusohjelman ensimmäisen vaiheen harjannostajaisia. Tähän ohjelmaan kuuluvat seuraavat rakennukset:

— esikäsittelyhalli
— putkivarasto
— uusi lämpökeskus ja
— väestönsuoja

Näihin rakennustoimiin on ryhdytty lisäkapasiteetin aikaansaamiseksi ja tuotannon rationalisointimahdollisuuksien lisäämiseksi. Päämääränä on tällöin jatkuvan työllisyyden turvaaminen Messukylän tehtaille siitä huolimatta, että kilpailu tilauksista tuntuu jatkuvasti kiristyvän. Näitä Messukylän tehtaiden laajennuksia on suunniteltu huolella, ja meillä on kaikki syy uskoa, että ne valmistuttuaan tulevat täyttämään niihin asetetut toiveet.

Tehdasrakennus ei ole mikään tavallinen rakennus, vaan se on tuotantoprosessin oleellinen osa, ja se, kuinka rakennus tehdään, vaikuttaa oleellisesti myös tuotantokustannuksiin. Tämän takia on tärkeätä, että kaikki rakennuksen aikaansaamiseksi osallistuvat elimet, toiminimet ja henkilöt toimivat niin, että rakennus teknillisesti täyttää sille asetetut toiveet ja että siitä ei tuotannon kannettavaksi aiheudu tarpeettomia kustannuksia."

Dipl.ins. Koivisto kiitti myöskin kaikkia rakennustöihin osallistuneita toiminimiä, insinöörejä, työnjohtajia ja työntekijöitä hyvin suoritetusta työstä.

Ins. Löfgren toi esille mielenkiintoisia rakennusteknillisiä seikkoja ja kertoi, että nyt harjakorkeuteen ehtineitä rakennuksia on kolme.

Esikäsittelyhalli

Lattiapinta-ala 2.400 m².
Kuutiotilavuus 25.110 m³.
Konepajan valmistama teräsrunko ja teräkattotuolit.
Vesikatto: Robertson levyjen varassa lämpöeristys, johon vesieristys on kiinnitetty.

Dipl.ins. Koivisto piti tilaisuudessa tervehdyspuheen.

Seinät: Lämpöeristetyt mineriittipintaiset puurunkoiset seinäelementit, ulkopinnassa maalattu Robertson levy.

Em. rakenne on käyttökelpoinen juuri keveytensä vuoksi, joita kevyitä rakenteita Messukylässä kaivataan huonon maapohjan tähden. Tämänkin rakennuksen perustuksiin oli lyötävä 1900 m jännebetonipaaluja.

Väestönsuoja

Erillinen 150-hengen eli C-luokan suoja. Toinen samanlainen rakennetaan myöhemmin henkilökunnan lukumäärän kasvaessa.

Lämpökeskus ja muuntamo

Vanhan höyrykattilan loppuunkäytetty kapasiteetti on pakottanut rakentamaan uuden lämpökeskuksen muuntamoineen. Se on elementtirakenteinen kuten esikäsittelyhallikin. Pilarit ja kattopalkit ovat betonia, katto Siporex-kevytbetonia ja seinät tiiltä ja Robertson-levyä.

Tässä vaiheessa asennetaan 1 kpl 2,5 Gcal/h:n suurtehokuumavesikattila. Tilaa on varattu vielä toiselle kattilalle sekä lisäksi on huomioitu laajennusmahdollisuus.

Muuntajia tulee 2 kpl 1.000 KVA:n sekä 1 kpl 300 KVA:n valaistusmuuntaja.

Rakennuksen laajennusosaan tullaan myöhemmin sijoittamaan myös paineilmakeskus.

Polttoainetta varten on rakenteilla 400 m³:n polttoöljysäiliö.

Muusta tilaisuuden ohjelmasta mainittakoon pääluottamusmies Olavi A u v i s e n kiitossanat yhtiön johdolle.

Rakennustyöväen kiitokset esitti kirvesmies Vieno R a j a l a h t i.

Neljäs kartonkikone käynnissä Inkeroisissa

Yhtiön Inkeroisten kartonkitehtaitten kartonkikone IV on ollut käynnissä heinäkuun alusta lähtien kuten perhelehdessä on kerrottu. Kone, jonka työleveys on 455 cm, nostaa tehtaitten kapasiteettia n. 80.000 tonnilla vuodessa.

Uusi tehdas valmistaa Liner-laatuja aaltopahviteollisuudelle sekä päällystettyjä, valkopintaisia kartonkeja rasiateollisuudelle. Tehtaan pääraaka-aineena ovat jätepaperi sekä eri selluloosalaadut.

Raaka-aineen käsittelemiseksi on rakennettu massaosasto, jossa eri raaka-aineet muokataan soveliaaseen muotoon 4:llä eri kuitulinjalla sekä uutta että kolmea vanhempaa konetta varten.

Jotta kartonki täyttäisi korkeat laatuvaatimukset, on kartonkikoneen konstruktiossa määrättyjä erikoispiirteitä. Märkäpää käsittää kaksi tasoviiraa pintamassoja sekä viisi imulieriötä suoja- ja sisusmassoja varten. Kone on varustettu 6 metrin läpimittaisella kiilloitussylinterillä parhaan mahdollisen pinnan aikaansaamiseksi. Koneen sivelyosaa voidaan ajaa sekä on että off machine tavoin. Sähköinen ryhmäkäyttö on mitoitettu 300 m/min. maksiminopeudelle.

Koneen on toimittanut Tampellan Konepaja, joka myös on valmistanut pääosan massaosaston koneista ja laitteista.

Koneen käyntiinlähtö tapahtui odotuksia vastaavasti ja yllä mainittua kapasiteettia vastaavia tuotantolukuja on jo saavutettu.

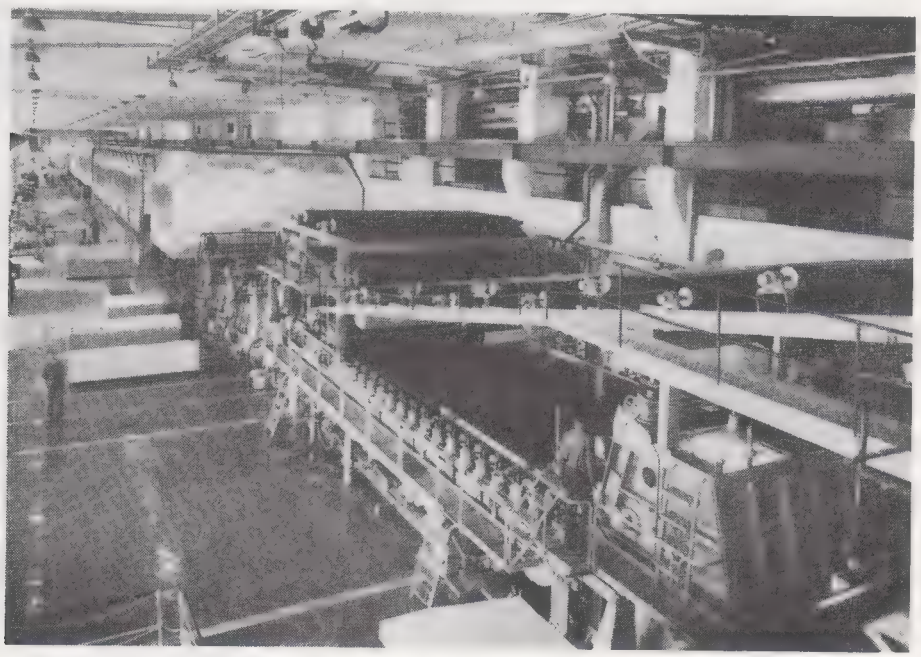

Uuden kartonkitehtaan konesali.

Tehtaamme historian vaaliminen

Teollisuuden kehitys Kymenlaaksossa on ollut voimakas ja nopea. Tuskinpa missään muussa maakunnassa maassamme juuri puunjalostukseen nojautuvalla vientiteollisuudella on esittää sellaisia kasvulukuja viimeisten vuosikymmenien aikana kuin on maakunnista nuorimmalla Kymenlaaksolla. Tärkeää osaa tässä kehityksessä näyttelee meidän oma kotiseutumme Inkeroinen. Vaikka maamme varsinainen koneellinen puunjalostus onkin vielä verrattain nuorta, sen kehitys parin miespolven aikana on ollut niin valtava, että todellakin kannattaisi edes jossain määrin ryhtyä panemaan talteen niitä koneistoja ja laitteita, joilla ensimmäiset tonnit puuhioketta Kymenlaakson rantamilla valmistettiin.

Vähän yli 100 vuotta sitten eli v. 1856 perustettiin ensimmäinen puuhiomo Suomeen, A. Thunebergin toimesta lähelle Viipuria olevalle Kuiterinkoskelle. Tämän jälkeen rakennettiin hiomoita mm. Tampereelle v. 1865 ja 1868 Nokialle sekä samana vuonna Mänttään. Vuosina 1872—1874 rakennettiin puuhiomot mm. Inkeroisiin, Kyröskoskelle, Valkeakoskelle, Kymintehtaalle, Kuusankoskelle ja Hovinmaalle, joten jo v. 1874 oli Suomessa 11 puuhiomoa.

Inkeroisten puuhiomon ja samalla lumpuista paperia valmistavan ensimmäisen tehtaan Anjalankosken Lohisaareen perusti v. 1872 parooni C. A. Standertskjöld. Kun Tampella sitten v. 1887 lopullisesti tuli tämän tehtaan omistajaksi sitä alettiin todenteolla laajentaa ja parantaa. Niinpä käsipahvin valmistuksesta siirryttiin koneelliseen kartongin valmistukseen ja ensimmäinen kartonkikone hankittiin v. 1897, mikä kone vieläkin on käynnissä ja valmistaa hyvää kartonkia nyt tosin jätepaperista.

Tampellan Inkeroisten tehtailla on siis historialliset perinteet niin paperin kuin kartonginkin valmistuksessa, mitkä tuotteet edelleen ovat tehtaittemme pääartikkeleina.

Uusien modernien tehdaslaitosten ja konejättiläisten rinnalla meitä Anjalankosken rantamilla puhuttelee vanha historia. — Tehdasalueemme keskustasta n.s. Tallimäen rinteestä nykyisen Hennalan viereltä fil.maisteri ja arkeologi Gunnar Rosén kesällä 1952 kaivoi esiin noin 20 kg kampakeramiikkaa (saviruukkujen kappaleita), jotka Kansallismuseon asiantuntijat ajoittivat ajalle noin 3000 vuotta e. Kr. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei kuitenkaan löydetty, joten kysymyksessä todennäköisesti on pakanuudenaikainen uhrilehto hyvän lohen- ja siiankalastuspaikan vierellä, jossa saviruukuissa on uhrattu veden viljaa kuuluisan Ankkapurhan veden jumalille.

Vuonna 1961 yli 90 vuotiaana kuollut kunnallisneuvos Anton Huovila on näiden rivien kirjoittajalle kertonut, että hänen perimätietonsa mukaan edellämainitun Tallimäen rinteessä keskuskonttoria vastapäätä oleva kellari on tehtaan ja ehkä koko Inkeroisten vanhin rakennelma, koska kellari on siinä sijainnut jo kunnallisneuvos Huovilan isovanhempien lapsuuden aikana.

Inkeroisten Koskitilan RN:o 5 (nykyisen Pasilan) vanhat maakirjat taasen tietävät kertoa, että Koskitilaan kuuluva Anjalankosken "lohen- ja siiankalastuspaikka" lohipatoineen 1700-luvun alussa oli monin kerroin arvokkaampi kuin koko muu tilan maaomaisuus rakennuksineen, viljelys- ja metsämaineen. Kaikesta edellä sanotusta voinee tehdä sen johtopäätöksen, että tuo vanha holvikellari on aikoinaan toiminut jonkinlaisena Anjalan kosken kalastuspaikan lohisaaliiden säilytys- ja jakelupaikkana. Kukapa tietää vaikka tuon vanhan kellarin rakentamiseen olisi myötävaikuttanut sellainen ankara veroherra kuin itse kuningas Kustaa Vaasa, joka ahneudessaan ja saituudessaan kyllä piti huolta siitä, että hänen valtakuntansa tuottoisimmat lohenkalastuspaikat maksoivat kruunulle tuntuvat verot.

Tuo vanha kellari, jonka katolla kasvaa kaunis kruunumainen monihaarainen koivu, on myös tehtaamme varhaishistoriassa muutenkin näytellyt huomattavaa osaa. — Tämän kirjoittajalle jo v. 1947 eläkkeellä oleva entinen korjauspajan mestari nyt jo vainaja Viktor Nilsson kertoi hauskan tosikertomuksen vanhan tehtaan korjaustöistä. — Tapana oli, että tehtaan jatkuvaan käyntiin tarvittavat tilapäiskorjaukset suoritettiin sunnuntaisin talkoiden merkeissä. Korjaustyöt vallankin turpiinien vesiränneissä olivat kylmää ja märkää hommaa, kun miehet työskentelivät melkein vyötäisiään myöden vedessä seisoen. Kun työ saatiin päätökseen miehet märkinä kävelivät jonossa vanhan kellarin eteen. Kellariin oli Myllylän kartanon viinapännistä tuotu viinatynnyri, jonka kraanasta tehtaan "kasööri" Henry Backman (edesmenneen laivauspäällikko Kalle Backmannin isä) lirautti tinatuopillisen viinaa, jonka

Vanha kellari.

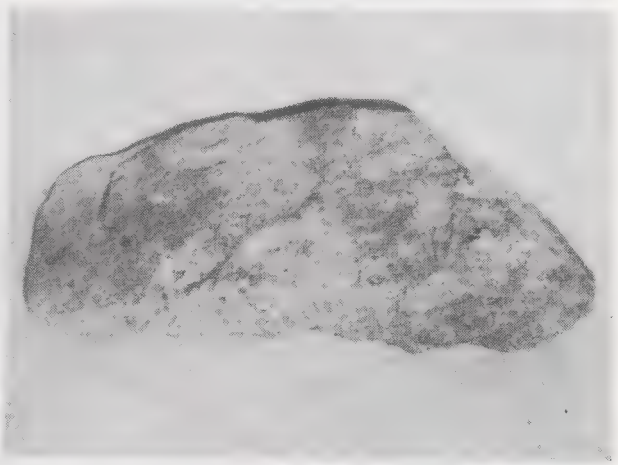

Tämä kivikirves kalahti Emil Jokivirran lapioon kesällä 1953 hänen kaivaessa orapihlaja-aidan istutusojaa tehtaittemme virkailijakerhon edustalla. Kivikirves lähetettiin Kansallismuseoon, jossa se ajoitettiin ajalle noin 3000 vuotta ennen Kristusta.

sisällön jokainen remonttimies vuorollaan kallisti suuhunsa. — Niin yksinkertaista oli siihen aikaan ylityökorvauksen ja märän työn lisän maksaminen, jolloin samalla terveydenhuoltoakin harjoitettiin. — Tulipa siinä mielialojakin samalla hoidettua, sillä samainen kasööri pappa Nilssonin kertoman mukaan oli todella verraton juttujen kertoja vallankin niiltä ajoilta kun hän palveli kadettina Haminan kuulussa kadettikoulussa. Tyytyväisyys tällaiseen noin 45 % mielialaa kohottavaan ylityökorvaukseen oli nähtävästi molemmin puolinen.

Vanha kellari pikku museoksi

Vanhan kellarin tarina historiallisessa ympäristössä on kiehtova. Tehtaan johdon piirissä on tehty periaatepäätös tehtaan historiallisten pikku esineiden piirrosten, kuvien, leimojen, sinettien, pienempien työvälineiden ym. kokoamiseksi ja taltioimiseksi yhteen paikkaan. Asia on annettu sosiaaliosaston tehtäväksi. — Nyt on vain ratkaistava mitä taltioidaan ja mihin. Vanha kellari nykyisenä hyljättynä romuvarastona tuntuu houkuttelevalta. Talousosasto on saanut tehtäväksi tutkia voidaanko kellari kunnostaa tarkoitusta vastaavaan kuntoon. Ensi talvi- ja kevätkausi näyttänee voidaanko kellari kunnostaa ja ilmastoida tarkoitukseen niin, ettei sen ulko- ja sisärakenteita tarvitsisi sanottavasti nykyisestään muuttaa.

Historialliset pikku esineet talteen

Lähes sata vuotta vanhassa talossa löytyy varmaan paljon sellaista tavaraa, jolla on yleiselle ja teollisuuden kehitykselle historiallista arvoa. Kaikkia tehtaamme henkilökuntaan kuuluvia kehoitetaan nyt tässä mielessä kulkemaan silmät auki ja ilmoittamaan löydöistään sosiaaliosastolle. Yritämme parhaamme mukaan ryhtyä keräämään kaiken historiallisesti arvokkaan vaikkapa johonkin tilapäiseenkin kokoamispaikkaan, jollaista tosin tässä vaiheessa ei vielä ole tiedossamme. **A. V. W.**

PALKAT PANKKIIN

Marraskuussa tiedotettiin yhtiön Inkeroisten tehtaitten palveluksessa oleville, että yhtiön taholta tullaan vuoden alusta maksamaan kaikkien palkansaajien palkat, lomatilit, lopputilit sekä mahdolliset palkkaennakot Pohjoismaiden Yhdyspankin välityksellä.

Yhtiö on sitoutunut toimittamaan palkkalistat rahalaitoksittain eriteltyinä PYP:lle.

Näinollen jokainen palkansaaja voi vapaasti valita oman rahalaitoksensa kunhan asianominen vain muistaa sen, että kysymykseen tulevat vain Sippolan ja Anjalan kunnan alueilla toimivat rahalaitokset. Yhtiön oma huoltokassa jatkaa toimintaansa entiseen tapaan.

Toivoa sopii, että tällä ajallemme tyypillisellä ilmiöllä olisi tampellalaisille myönteinen merkitys ja jokainen meistä ennenpitkään havaitsisi olevansa "todellinen säästäjä" vaikkakaan ei ehkä laihialaista luokkaa.

Palkat-pankkiin tiedotustilaisuuksien yhteydessä syntyi vilkasta keskustelua leppoisan huumorin sävyttäessä ilmapiiriä. Kuvassa oikealta PYP:n Inkeroisten konttorin rouvat Arja Salminen, Pirkko Kling ja Berit Hasu. Pöydän toisella puolella tampellalaiset T. Orsivaara, Maria Helenius ja Otto Ranki.

KORKEITA NEUVOSTOLIITTOLAISIA VIERAITA INKEROISISSA

Neuvostoliiton metsäteollisuusministerin ensimmäinen sijainen N. N. Tschistjakov, joka lähinnä vastaa koko Neuvostoliiton selluloosa- ja paperiteollisuudesta ja sen kehittämisestä, vieraili Inkeroisissa.

Ministeri Tschistjakov on lukuisia kertoja aikaisemmin käynyt Suomessa ja myös Inkeroisissa vuonna 1957. Hän on suomalais-neuvostoliittolaisen teknillistieteellisen yhteistyökomitean neuvostoliittolainen puheenjohtaja. Ministeri Tschistjakov'in lisäksi kuuluivat hänen seurueeseensa viisi neuvostoliittolaista alan asiantuntijaa.

Ministeri Tschistjakov'in käynnin tärkeimpänä kohteena Tampellassa oli tällä kertaa Inkeroisten uusi kartonkitehdas, johon hän seurueineen tutustui johtaja B. Bygdén'in ja tekn.joht. P. A. Laakson johdolla. Neuvostoliiton paperiteollisuuden laajennussuunnitelma edellyttää vastaavanlaisien uusien tehtaitten rakentamista ja oli tämä käynti vieraille tästä syystä epäilemättä kiinnostava.

Vieraille yhtiön toimesta järjestetyn päivällisen yhteydessä pitämässään puheessaan mainitsi johtaja B. Bygdén muun muassa: "Inkeroisten uusi kartonkitehdas ja samoin myös Heinolan kartonkitehdas, joka lähti käyntiin vuodenvaihteessa 1960—1961, ovat tulos hyvin kiinteästä yhteistyöstä Konepajan ja tehtaittemme tuotantoasiantuntijoiden välillä ja olemme yrittäneet varustaa nämä tehtaat kaikilla nykyisin saatavissa olevilla uutuuksilla. Saan ehkä lisäksi mainita, että me tehtaillamme sitäpaitsi tehdasmittakaavassa kokeilemme Konepajan uusia koneenosia."

Tampellan Konepajan edustajina vierailukäynnillä olivat johtaja C. af Hällström sekä dipl.ins. A. Karhola. Konepaja, joka on toimittanut pääosan uuden kartonkitehtaan koneista ja laitteista on erittäin kiinnostunut Neuvostoliiton paperiteollisuuden laajennussuunnitelmista. Suomen ja Neuvostoliiton välinen uusi 5-vuotiskauppasopimus alkaa ensi vuoden alussa, mikä merkitsee sitä, että neuvottelut konetoimituksista seuraavaksi viideksi vuodeksi ovat alkaneet ja liittyykin käynti osana näihin neuvotteluihin.

Ensiapuryhmän jäsenet ensimmäisessä yhteisessä tilaisuudessa 21. 10. 1965 tehtaan kerhohuoneistossa.

Työturvallisuuspalsta

Tapaturmat eivät ole sanottavasti vähentyneet vaikka ennakoltaehkäisevää työturvallisuustyötä on ryhdytty tekemään kaikkialla entistä määrätietoisemmin. Tähän ovat vaikuttamassa monet eri tekijät.

Olemassa oleva tosiasia on, että tapaturma aika-ajoin meidät yllättää. Olemme kaikki tavallaan tulilinjalla. Työmatkatapaturmat erityisesti ovat valloittaneet tapaturmatilastoja.

Mitä on tehty, jotta tapaturmaisesti loukkaantuneelle voitaisiin antaa mahdollisimman tehokas ja nopea apu?

Näkyvänä osoituksena, että asiaa on tältäkin kannalta ajateltu ovat työosastoilla olevat lääkekaapit ja sairaspaarit. Inkeroisten tehtaitten piirissä on saanut tyydyttävän ensiapukoulutuksen myös yli 156 miestä ja naista. Lisäksi on poliklinikka, alan asiantuntijoita ja sairaankuljetusauto sekä sairaala noin viiden minuutin automatkan päässä.

Tuntuu, että kaikki olisi hyvin!

Viime aikoina sattuneet suuret katastrofit ovat kuitenkin opettaneet, että edellä mainittu ei riitä silloin, kun on autettava suurempaa erityisesti ensiavun tarpeessa olevaa ihmisryhmää. Tämän oivaltaen on yhtiön Inkeroisissa oleva johto kehoittanut sosiaaliosastoa ryhtymään asian vaatimiin toimenpiteisiin. Asiaa onkin valmisteltu ja nykyisen väliaikaisen suunnitelman puitteissa on tehtaitten piirissä organisoitu kaksi puoliryhmää käsittävä ensiapuryhmä, kuljetusryhmä sekä yhdysmiehet tehtaanpalokuntaan. Miehet, jotka ovat tulleet mukaan ea-toimintaan ovat pitäneet tätä tehtävää tärkeänä, koska milloinkaan emme tiedä kohtalon kulkua sekä kutka ja missä apua tarvitaan.

Myöhemmin tullaan nykyinen väliaikainen suunnitelma tarkistamaan, aloittamaan ensiapukoulutus ja täydentämään ensiapuryhmien välineistöä tarpeen mukaisesti.

Joulun ollessa ovella on aiheellista jälleen muistuttaa siitä, että kodin piirissä vietetty herkkä ja harras juhla voi muuttua ikävän lopun saavaksi tapahtumien sarjaksi ellemme muista tuttua sanontaa: "Tuli on hyvä renki, mutta huono isäntä!"

Turvallista joulua ja uutta vuotta!

Tähdenvälejä Inkeroisista

Kunnossapidosta neuvoteltiin

Lokakuun 22. päivänä kokoontuivat yhtiön kunnossapitoinsinöörit yhteiseen neuvotteluun Inkeroisissa. Kunnossapitoinsinöörit toivotti tervetulleiksi Anjalan Paperitehtaan teknillinen johtaja E. Kivimäki. Tällä kertaa keskittyi ohjelma AP:n kannalta katsoen keskeisiin asioihin. Esillä olivat mm. keskusvarastointi yhteisten kalliitten varaosien kannalta, ennakkohuoltokortistot, töiden esivalmistelut, voiteluhuolto ja vieraat asentajat. Seuraavan kerran kokoontuvat kunnossapitomiehet keväällä, jolloin yhtiön tekstiilitehtaat vastaavat ohjelmasta.

Askartelutoiminta

Anjalan ja Sippolan kansaneläkkeensaajat ovat jälleen ryhtyneet askartelemaan. Yhdistys on saanut käyttöönsä Kymenlaakson kansanopiston puutyöpajan koneineen. Innostus on entisestäänkin lisääntynyt ja askartelijain tuotanto-ohjelmassa ovat mm. puutarhakalusteet, kuivaus- ja lääkekaapit, potkukelkkojen puuosat jne. Puutöiden tilauksia ottavat vastaan Anton Purtilo, Emil Helminen ja Lauri Helminen. Miesten kokoontuessa lähinnä puutöiden merkeissä ovat naiset puolestaan työskennelleet yhdistyksen rahavarojen kartuttamiseksi omilla askartelualoillaan kerran viikossa.

Ammattikouluun tutustumassa

Marraskuun alkupäivinä tutustui Inkeroisten tehtaitten insinöörikunta johtaja ja rouva B. Bygdén'in sekä isännöitsijä Jörgen Schauman'in johdolla Myllykosken ammattikouluun. Koulun puolesta toivotti vieraat tervetulleiksi sosiaalineuvos U. Saariaho ja koulua esittelevän puheenvuoron käytti rehtori T. Ahola.

Tampellan kunnossapitoinsinöörejä ja -päälliköitä tekn.johtaja E. Kivimäen (alh. toinen vas.) seurassa.

Mielenkiintoinen muotinäytös

Tampellan virkailijain rouvien muotinäytös tehtaan kerhohuoneistossa oli 14. 11. 1965. Muotinäytöksessä esittelivät asusteitaan Leninkiliike Kaija, Itä-Suomen Kappa ja Kouvolan Pukimo. Mannekiineina olivat rouvat Lotte Björklund, Pirkko Kling ja Eila Rosenberg sekä neidit Tuovi Pirhonen ja Nina Forsström. Pikkutytöt Kitte

Johtaja ja rouva B. Bygdén sosiaalineuvos U. Saariahon opastuksella (kuvassa keskellä) tutustumassa uuden ammattikoulun suojiin.

Kyrklund ja Sari Kuvaja esittelivät ponnekkaasti lasten asuja.

Näytökseen liittyen suoritettiin nukkearpojen voittajien arvonta vanhemman konstaapelin L. Mäkelän valvonnassa. Rouva Marita Forsström'in pukeman erittäin moniasuisen nuken voitti rouva Saimi Eerola. Muotinäytöksestä kertyneet tulot käytetään hyväntekeväisyyteen.

Muotinäytöksen mannekiinit kukitettuina.

Eurostar-palkinto

Tampellan Tambox-tehtaiden osalle lankesi huomattava tunnustus, kun sen piirissä suunniteltu aaltopahvipakkaus paineilmaporakoneiden varaosille palkittiin European Packing Federation'in järjestämässä pakkauskilpailussa Wien'issä. Pakkauksen on suunnitellut tuotesuunnittelupäällikkö L. Lahikainen yhtiön konepajan valmistamien kallionparokoneiden vesiputkien pakkaamiseksi.

Tavin toimintaa

Tavi on syksyn aikana otellut useampia keilakerhoja vastaan sekä "kotiradalla" että vieraissa keilahalleissa. Loka- ja marraskuussa käydyissä kahdessa 4x8 sarjaa käsittäneissä otteluissa peri voiton SKF yhteensä 338 pisteellä. Essoa vastaa käydyissä koitoksissa sai Tavi tunnustaa vastustajat niinikään paremmiksi piste-eron ollessa 4x8 sarjan ottelussa 321 pistettä. Joulukuussa on Tavi ottamassa vielä mittaa STAKE'sta ja toivottavaa olisi, että voitto tällä kertaa tulisi kotiin.

Rinnan edellä kerrottujen ottelujen kanssa on kerhon jäsenistön piirissä osallistuttu paikallisiin kilpailuihin ja

Tavin ja SKF:n keilajoukkueet.

harjoitukset ovat luonnollisesti kuuluneet ohjelmaan. Kerhon puheenjohtajan O. Forsströmin hyvästä kunnosta kertoo mm. se, että hänet valittiin Myllykosken keilaliiton edustajaksi liitto-otteluun Lahtea vastaan. Tällä kertaa voitti ottelun Lahti, Tavin piirissä elävä keilailuharrastus osoittaa selvästi, että keilahallin tarve on paikkakunnalla edelleen entisestäänkin vain kasvanut, joten toivoa sopii, että asia ei pääsisi unohtumaan.

Inkeroisten seurakunnallisen työn tehostaminen

Vuoden vaihteessa Inkeroisten seurakunta täyttää kaksi vuotta. Lehtemme painoon mennessä seurakunnan järjestyksessä kolmas yleinen kirkon kokous on pidetty ja seurakunnan luottamushenkilöt jälleen valittu ensi vuodeksi. Iloila on pantava merkille, että kirkon kokouksissamme on alusta alkaen vallinnut luottamuksellinen ja hyvä yhteishenki. Heti ensimmäiseen kirkon kokoukseen asetettiin ehdolle kirkon luottamushenkilöiksi tasapuolisesti kaikista kansalaispiireistä valitut henkilöt niin, että ne voitiin myös yksimielisesti hyväksyä ilman äänestyksiä. Erovuoroisten valinta viime kokouksessa tapahtui samoin yksimielisyyden merkeissä.

Nykyisenä aikana tällaiseen yksimielisyyteen pääsy on harvinaista. Toivoa sopii, että tämä linja jatkuu ja kantaa myös hedelmää. Seurakunnallamme on nyt ensimmäisen kerran oma kirkkoherra, oman paikkakunnan mies, oman oppikoulumme ensimmäisiä ylioppilaita, joka tavallaan etuoikeutettuna pappismiehenä on astunut sielunhoitajan vaativaan virkaan. Iloitsemme siitä, että hän tuntee meidät ja me tunnemme hänet. Hiippakuntamme piispa on kirkossamme asettanut hänet virkaansa ja siunannut meidän papiksemme.

Inkeroisten hautausmaalle on kohoamassa kauan kaivattu ajanmukainen ja kaunis siunauskappeli. Kirkkomme saa ensi kesänä uudet urut. Oma seurakuntalehti leviää nyt lukuisempiin koteihin kuin koskaan ennen. Tulevaisuutta silmällä pitäen uuden kirkon tonttiasia on kehittymässä hyvään suuntaan. On siis monta asiaa, monta hyvää asiaa toteutuneena ja toteutumassa, joista nuoren seurakunnan jäseninä saamme olla kiitollisia.

Inkeroisten kirkkoneuvoston piirissä on tehty lukuisia uusia aloitteita, jotka odottavat toteutumistaan. Me seurakuntalaiset toivomme hartaasti, että ne veljet ja sisaret, jotka sotien jälkeisinä vuosina ratkaisivat asiansa niin, että erosivat kirkon piiristä, nyt vakavasti tarkistaisivat kantansa ja jälleen liittyisivät kirkkomme jäseniksi. Juuri teille ovat kirkkomme ovet aina avoinna. Juuri teille rohkeille etsijöille voi olla seurakunnan yhteys ja Jumalan sana juuri se voima, mitä olette etsineet.

Me seurakuntalaiset yleensä tiedämme, mitä kirkko meille antaa.

Sitävastoin emme tiedä mitä seurakuntalaiset tässä muuttuvassa yhteiskunnassa kirkkonsa toiminnalta odottavat?

Tämä kysymys on askarruttanut Inkeroisten kirkkoneuvoston jäsenten mieliä. Olemme keskustelleet asiasta vakavasti kokouksissamme. Alustavaksi päätökseksi on tullut, että kevätpuolella joukolla kokoonnumme seurakuntatalolle alustus- ja keskustelutilaisuuteen. Aluksi kuulemme yhteisesti alustuksia ajankohtaisista seurakunnallisista kysymyksistä. — Sitten hajaannumme pieniin ryhmiin keskustelemaan alustusten pohjalta ja kokoonnumme jälleen yhteen kuulemaan ryhmien yhteenvedot ryhmäkeskusteluissa ilmi tulleiden asioiden ydinkohdista. Ehkä juuri ne tulevat antamaan viitteitä siihen miten parhaiten voisimme vilkastuttaa seurakuntatyötä keskuudessamme.

Puutumme tähän asiaan jo näin ajoissa, että jokainen seurakuntalainen jo nyt miettisi näitä asioita ja sitten, kun tilaisuus järjestetään, suurin joukoin suuntaisivat kulkunsa seurakuntatalolle. Ehkä tällä tavalla löydämme niitä teitä, joita myöten kulkien kirkko voisi entistä paremmin tulla seurakuntalaisten sydämiin.

Inkeroisten siunauskappeli ja hautausmaa

Paikkakunnalla kauan kaivatun siunauskappelin rakennustyöt Inkeroisten hautausmaalla ovat alkaneet. Yksi tärkeä seurakunnallinen uudistus toteutuu jo ensi kesänä. Pois kutsutun omaiset suuren surunsa keskellä voivat jättää viimeiset hyvästinsä vainajalle olosuhteissa, joita ei sääolosuhteet ja muut ulkonaiset tekijät ole häiritsemässä.

Tämän asian yhteydessä herää kysymys onko uuden siunauskappelin ympärillä vainajien puistossa nyt tarpeeksi tilaa vainajien lepopaikoiksi. Inkeroisten paikkakunta on nopeasti kasvavaa ja sen asukasmäärä parinkymmenen vuoden kuluttua on varmaan nykyistä paljon suurempi. Myöskin iäisyyteen siirtyvien määrä silloin luonnollisesti nykyisestään lisääntyy. Hautausmaan metsäalueelle laajentaminen on mahdollista vain yhteen suuntaan ja siellä on vastassa Tampellan kaatopaikka. Tulevaisuutta silmällä pitäen lisämaan hankkiminen hautausmaalle on erittäin ajankohtainen asia. Siunauskappelia ei suinkaan rakenneta vain muutaman vuoden tarvetta varten. Varmaan miellyttävämpää myöskin on saattaa vainaja viimeiseen lepopaikkaansa samalle alueelle, missä siunauskappeli on, kuin muualle mahdollisesti hyvinkin kaukaiseen uuteen hautausmaahan.

Siirtyminen syvähautaukseen

Yksi keino pulman ratkaisemiseksi olisi siirtyminen nyt heti syvähautaukseen niissä hautausmaan lohkoissa, missä se maaperän laadun mukaan on mahdollista. Syvähautauksella ymmärretään sitä, että vainajat kätketään maan poveen kahteen kerrokseen, jolloin ensimmäinen hauta kaivetaan niin syväksi, että toinen hautaus voidaan toimittaa sen päälle. Yleiseksi tavaksi on tullut, että toisen aviopuolison kuoltua eloon jäänyt varaa itselleen hautapaikan ensinnä lähteneen vierelle. Ainakin näissä ns. perhehautaustapauksissa syvähautauksen käyttöönotto olisi heti mahdollista. Tunnesyytkään näissä tapauksissa eivät voine olla kielteisesti vaikuttamassa. Tavallisesti aviopuolisoilla ja yleensä muillakin saman perheen jäsenillä on yhteinen muistokivi haudalla. Hautojen hoitokin täten tulisi helpommaksi. Ja mikä tärkeintä, hautausmaa-aluetta riittäisi puolta pitemmäksi ajaksi. Tietääksemme naapuriseurakunnissa Valkealassa, Elimäellä, Kuusankoskella ja Kymissä on jo siirrytty syvähautaukseen. Myöskin Myllykosken hautausmaalla on jo osittain syvähautauksia suoritettu. Nähtävästi meillä tämä asia on pian ratkaistava voidaksemme järjestää viimeisen lepopaikan mahdollisimman monelle seurakuntamme jäsenelle Inkeroisten nykyiselle kauniille hautausmaalle.

YHTEISVASTUUKERÄYS

Seurakuntamme jäsenten ja Tampellan väenkin keskuudessa on ilmennyt tietämättömyyttä siitä mitä oikeastaan yhteisvastuukeräys on. Koska kirkko pääasiallisesti toimittaa jäseniensä kautta tämän keräyksen oletetaan, että — keräysvarat tulevat myös kirkon hyväksi. Nämä kerätyt varat eivät suinkaan mene kirkon hyväksi. Seurakunnalliset ja kunnalliset elimet sekä eri järjestöt toimittavat nämä avustukset juuri niihin yksityisiin koteihin, joissa niitä kipeimmin tarvitaan.

Mitä ja mistä meidän olisi kiitettävä. Kiitos saa sijan meidän elämässämme sikäli kuin Kristus tulee meille todellisuudeksi.

Jumala luo itse kiitoksen kunniakseen. Maan alhoista nousee kiitoksemme Jumalan tykö.

Tulkoon tämä kehoitus sanotuksi kaikille seurakuntamme jäsenille. Erikoisesti jokaiselle joka tahtoo olla rakentamassa onnellisen kansamme onnellista tulevaisuutta.

Juuri tämän aikakauden nuoriso, juuri meidän lapsemme on kohotettu kaikkien katseltavaksi. Lapsi on lähellä Jumalaa. Lapsemme ovat aitoja. Aitona ja omalaatuisena he ovat tulevan yhteiskuntamme isiä ja äitejä. Talvisodan aikana vuodelle 1940 annetussa julistuksessa sanottiin mm.:

"On syytä kiittää Jumalaa, että hän on saattanut sydäntemme syvyydestä ilmoille kansallisen yhteistunnon ja yhteisvastuuhengen. Tämä henki ei näet varmaankaan nyt vasta ole syntynyt, vaan se on ollut jo aikaisemmin. Koettelemusten hetket ovat vain sen saattaneet kätköistänsä päivänvaloon. Ja niin on arvaamattoman suuriarvoista, että nykyinen vaikea aika on täällä kohdannut yksimielisen kansan... Toivotaan että kansamme kaikkien kerrosten nyt osoittama uhrimieli jäisi pysyvästi vallitsevaksi. ja että nyt tapahtunut kansalaissovinto olisi sitä hyvää tahtoa ja ihmisrakkautta, joka ei etsi omaansa ja joka tekee toisten kuormat omikseen."

Kansalaiset, seurakunnan jäsenet! Kirkko vetoaa teidän vilpittömään myötätuntoonne! —

A. S.

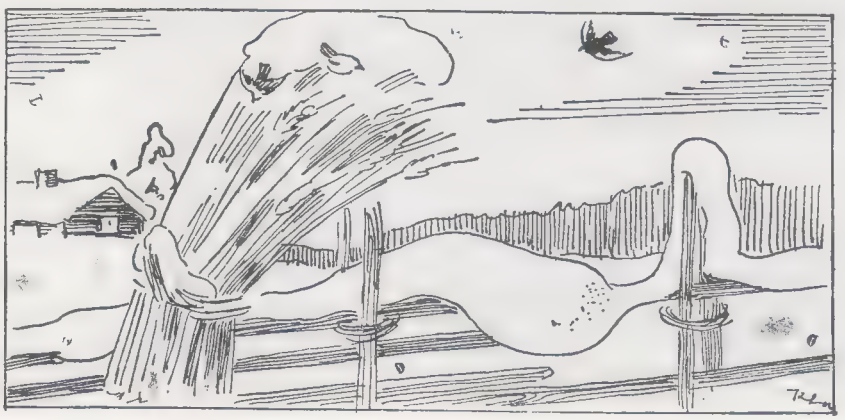

Perheen isät ja äidit Inkeroisissa ja Anjalassa
Lapsenne odottavat joulupukkia

Joulu ilman joulupukkia ei ole joulu

Uskokaa yksi joulukiireittenne huolista meille. Vanhan totutun tavan mukaan opastamme tänäkin jouluna Joulupukin tonttuineen kotiinne sopimuksen mukaan määrättynä kelloaikana jouluaattoiltana. **Opastuspalkkio kerhon hyväksi 4 mk,** jonka voi suorittaa joulupukille tai hänen tontulleen.

Opastuksen ennakkotilaukset pyydetään toimittamaan **viimeistään jouluaaton edelliseen iltaan mennessä Niilo Hyväriselle Anjala puh. 139.**

Kunnioittaen

INKEROISTEN ILMAILUKERHO

Ihmisen hyväksi

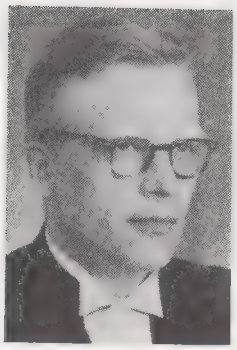

"Isain kannosta puhkeaa virpi, ja vesa versoo hänen juuristansa. Ja hänen päällänsä lepää Herran Henki, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, tiedon ja Herran pelon henki. Hän halajaa Herran pelkoa; ei hän tuomitse silmän näöltä eikä jaa oikeutta korvan kuulolta, vaan tuomitsee vaivaiset vanhurskaasti ja jakaa oikein oikeutta maan nöyrille" (Jes. 11: 1—4).

Vanhan Testamentin profeetallinen sana on vanhastaan tulkittu joulun airueeksi, joka jo kauan ennen julisti siitä hengestä, mikä kuuluu kristillisen sanoman ytimeen. Vaikka tuo sana oli jo iäkäs Jeesuksen aikana — yli seitsemänsataa vuotta vanha silloin, on se vieläkin meidän aikaamme tuomassa viestin siitä, mitä ihminen yhä kaipaa ja odottaa. Siksi joulun sana on jatkuvasti vanhentumaton, aito ja toivoa sisältävä.

Missä on tästä maailmasta oikeus ja vanhurskaus, missä se ymmärryksen, neuvon ja voiman henki, jota sydän ikävöi ahdistuksissaan? Kysymyksen asettaminen on varsin oikeutettua, koska meidän kesken vallitsee aivan toisenlainen henki: kateus ja viha, riita ja itsekkyys — henki, joka on kovasydäminen lähimmäistään kohtaan. Saattaa tuntua jopa haavekuvalta puhe ajasta, jossa vallitsevat rakkauden ja laupeuden ajatukset toista ihmistä kohtaan. "Silmän näöltä ja korvan kuulolta" meidän aikamme tuomitsee, niissä myös meidän puolueellisen elämänasenteemme johtavat vaikuttimet. Niitä me puolustamme oikeina — ehkä ne sitä eräässä mielessä ovatkin —, mutta missä on rakkaus, joka vaivaista armahtaa, joka maan nöyrät muistaa.

Tämä kovasydäminen maailma tarvitsee yhäti joulun kaikki uudeksi luovaa sanomaa. Joka haluaa lukea enemmän Jumalan maailman rauhasta, avatkoon sen luvun Raamatusta, josta sanamme on. Siitä voidaan tietysti sanoa, että se ei koskaan täällä toteudu. Mutta niin sanoessamme unohdamme, että ensimmäinen joulurauhaa tarvitseva paikka onkin oma sydämemme. Joulun sanan muuttava voima on siinä, että piirtäessään kuvan rauhan maailmasta, se samalla paljastaa ajan ihmisten rauhattomuuden ja siksi myös suurimman puutteen. Siellä missä ihmissydän muuttuu, siellä Jumalan rauha ei vain vaikuta ihmisessä itsessään uudistunutta sisäistä ja ulkonaista elämää, vaan rakkauden käsittämätön viesti kertoo kanssaihmisillekin uudesta sanomasta, joka on kotoisin taivaasta.

Tässä uudessa sanomassa on joulun sisältö: "Sillä niin Jumala rakasti maailmaa, että hän antoi ainokaisen Poikansa, että kuka ikinä häneen uskoo, se ei hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä". Siinä antautumista, siinä on myötäelämistä, siinä vaivaiset ja nöyrät muistavat Herran Hengen voimaa ja suuruutta. Joulu on juhla ihmisen hyväksi, sillä hänestä on kysymys. Herra Kristus sen tekee.

Olli Heilimo

Pikkujoulukroniikka palokunnasta

(sävel = Rosvo-Roope.)
(sanat: Olli Kojo.)

On vuoden verran vierähtänyt viime joulusta,
niin moni on kai tavattu myös vika touhusta.
Vaan kesäjuhlat syksyllä ne vaikka pidettiin,
niin pikkujoulut myöskin silloin pitää päätettiin.

Niin huvitoimikunta siinä ensin nimettiin,
ja "holkki saimaat" poltettiin ja sitten mietittiin.
Niin eräs päätös tehtiin myöskin muitten muassa,
et miesten kylkiluut saa nähdä pikkujoulussa.

Jos tässä ensin kertois mitä palokunta on,
no pokka seura joskus myös se lienee armoton.
Vaan tulipalon sattuessa kellot rämähtää,
niin monen pojan letkun kanssa juoksevan sä näät.

On heillä myöskin johtajia monenlaisia,
ei heistä kukaan suuremmin oo kenkkumaisia.
Kun Olli, Ville, Reiska, Leo käyvät loukkohon,
saa nähdä kuka viidenneksi käynee joukkohon.

Nyt kesän toimintaa jos tässä silmäellä voi,
niin kiitoshymnin palokunta silloin kuulla voi.
On edistytty hirveästi sehän todettiin,
kun Itä-Hämeen kilpailutkin jälleen voitettiin.

Ja harjoituksist' vielä myöskin mainittava ois,
niin montakertaa poikia kun oli niistä pois.
Kun pumppu rantaan vietiin sekä töihin alettiin,
niin harvoin aluks' vettä saatiin edes letkuihin.

No joskus taisi pojat olla urakalla kai,
ja pumppu pelas vettäkin he letkuihinsa sai.
Vaan painetta tais olla ehkä hiukan liiaksi,
kun kolmetuumat oikeni ja sitten halkesi.

Mut' harjoitusta palokunta harrasta ei ain,
tään käsityksen useampi porukasta sai.
On tyttövuosi parhaita sen toiset arvatkoon,
kun Vilho, Leo sekä Seppo joutui avioon.

Vaan suuret kisat mieliä ne aina kiinnostaa,
on hauskaa olla mukana se myöskin innostaa.
On lohi kala arvokas, niin vaik' ei sitä saa,
vaan kuitenkin sit' kannattaa nyt aina saalistaa.

Kas Mehu-Maija kilpailut ne oli Vaasassa,
myös pojat sinne syöksyivät jo kahdes kaarassa.
Ja ottelut siel' oli kovat totta tosiaan,
kai sanalla tai parilla niist' mainita nyt saan.

No matkalla jo sattui jonkin silmään pistämään,
ei ruvennut kai milläätavoin ryhmää kiittämään.
Mut pienin elein huomautti porukalle vaan,
työaikana ei korttipeli sovi ollenkaan.

On mannerilma kuivaa meri-ilma kosteaa,
sen monikin näin huomasi piankin toteaa.
Myös urheilussa ilmanvaihto tekee tepposen,
ja pahoinvointikohtaus on seuraukset sen.

Tunnettiin moinen ilmiö kai myöskin Vaasassa,
siel' joku taisi olla aika kehnos pulassa.
Nyt oisko koti-ikävällä ollut asiaa,
kun Aimo pojan sisukset ne tyhjenivät vaan.

Mut' ruokapuoli tietenkin se kuuluu asiaan,
vaan liikaruuan runsaus voi olla hankalaa.
Kun miehet tekee tilaukset Baarin tiskiltä,
ja käyvät ruokaa varttumaan he Baarin pöydässä.

Kas annoksia pöytähän kun tulee liiaksi,
on ihastunut pokoon kai tuo likka liiaksi.
Kun ei tiedä lautasen tään kelle ojentaa,
niin tarjoilijaa Leo saanee silloin ojentaa.

No kilpailussa menestystä lienee ollut kai,
vaik' pokaaleita tullut ei kun paremmat ne sai.
Ja jumbo tila meiltäkin se täyttämättä jää,
niin kotimatkaan kiiruhtaakin porukkamme tää.

Jos ohdakkeista ollutkin on iskuryhmän tie,
niin vaikeuksist' suurimpiin myös kotimatka vie.
Ja varovaisuus syistä vaikka hiljaa ajetaan,
niin päästiin vielä kuitenkin maan kuuluun "Pispalaan".

Mut silloin aukes totta vie taas horna selälleen,
kun moottori Bedfordin se hajos levälleen.
Kun naftapumpun kytkin luisti pelannut se ei, nää kuulut
pojan rakkarit kai Pispalan sen vei.

Jäi kaverukset Tampereelle vahingossa kai,
myös huonekin jo hotellista löytyä se sai.
Niin Hongiston tää Antti sekä Erkki Nurminen,
yöns' viettivät he hotellissa hiljaa nukkuen.

No tarinaamme tätä vielä ehkä jatkaa voi,
kun palokunta kahvitkin nää pojat siellä joi.
Siis kiitos tässä myöskin menköön Tampereelle päin,
kun kahden pojan tarinaa näin muistelemaan jäin.

Ois monta hauskaa tarinaa ei löydy vertoa,
mut oma nahka kallis on en voine kertoa.
Näin vuoden lopus eikö liene aika mukavaa,
et menneen vuoden tapahtumat näin kun kerrataan.

Ei tässä pahaa lausuttu oo kenestäkään kai,
vain toimintamme Tampellassa muistoihin mun sai.
Kai ensi-vuonna joku teitä silloin muistaa taas,
ja palokunnan vaiheist' pitää parran turinaa.

Palotorjunnasta Heinolan tehtailla

Palokalustonhoitaja Leo Talvioja selostamassa Tambox'in henkilökunnalle erilaisten kemiallisten sammuttimien rakennetta ja käyttöä.

Vesisumusuihkun tehoa kokeillaan nestepalon sammuttamisessa. Sammuttajina rullamies Veikko Grenman ja vt. kaasukellonhoitaja Osmo Järvinen.

Kuorija Aimo Enden yrittää sammuttaa jauhesammuttimella palavaa nestettä. Taustalla kuorimon miehiä.

Heinolan tehtailla on tehdaspalokunnan koulutuksen ohella kiinnitetty vuosittain huomiota myös koko henkilökunnan kouluttamiseen palotorjujiksi. Syynä tähän on se, että käyttötehtävissä olevat henkilöt kykenisivät palon ensisammutukseen jo sen alkuvaiheessa. Marraskuussa järjestettiin viimeksi alkusammutuskaluston käyttöharjoituksia sekä Rautsalossa että Tamboxilla. Mukana oli kahdeksan eri ryhmää, joissa oli yhteensä n. 300 henkilöä. Samalla keskusteltiin myös yleisestä ennakolta ehkäisevästä palontorjunnasta.

Palopäällikkö V i r t a n e n esitti palolain määräyksiä, jotka velvoittavat jokaisen, joka huomaa tai saa tietoonsa tulen irtipääsyn, ryhtymään välittömästi toimenpiteisiin sen tukahduttamiseksi. Hän esitti myös sammuttajan kultaiset säännöt

— Hälytä palokunta: ilmoita selvästi tarkka paikka missä palaa ja mikä palaa.

— Käytä alkusammutuskalustoa. Mene lähelle tulta ja sammuta palava esine, ei savua eikä tulta.

— Ellet saa tulta sammumaan heti, pelasta ihmiset, sulje ovet ja ikkunat sekä vetoa aiheuttavat luukut.

— Opasta tarvittaessa palokuntaa.

— Ilmoita palokunnalle onko palavassa rakennuksessa ihmisiä, eläimiä tai räjähdysaineita.

— Älä siirry katselijaksi, vaan jatka sammutusta ja pelastustöitä, kunnes tuli on sammunut.

Hän totesi myös, että noin 85 % tehtaissa syttyvistä paloista sammuttaa työssä oleva henkilökunta alkusammutuskalustolla.

Palokalustonhoitaja Leo T a l v i o j a selitti erilaisten alkusammuttimien rakennetta, käyttöä ja sammutustehoa. Niitä kokeiltiin myös erilaisiin sammutuskohteisiin. Koulutuksen jälkeen suoritettiin ryhmille koehälytys, jossa harjoiteltiin osastojen alkusammutusvälineiden käyttöä.

Erikoisuutena oli, että myös naiset osallistuivat harjoituksiin. Palojen sammuttamista pidetään yleensä miesten tehtävänä, mutta yhtä hyvin voi nainenkin kotona tai työssä joutua tekemisiin tulen kanssa. Tällöin on sammutustapojen tunteminen ja muukin palotietous tärkeätä. Hyvään maahan tuntuikin opetus langenneen, koska palot sammuivat naisilta siinä missä miehiltäkin.

Harjoituksissa varoitettiin taas kerran suihkuttamasta vettä sähkömoottoreihin, avolinjoihin ja muihin sähkölaitteisiin. Palavaa nestettä ei saa levittää vesisuihkulla eikä pidä suihkuttaa vettä kuumiin metalliosiin. — Jauheella sammutetaan nestepalot, rasvaiset kojeet ja maalit.

— Hiilihapolla sähkömoottorit ja -kojeet.

Luontevasti kävi palon sammutus hiilihapposumusammuttimella myös Tambox'in naisilta. Palopäällikkö Virtanen ja teknikko Kuisma seuraavat tilannetta.

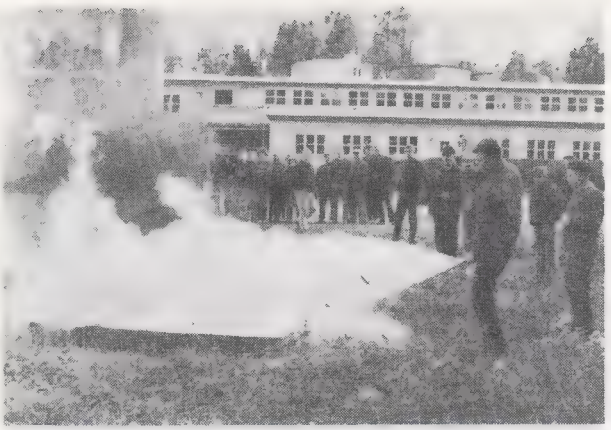

Painokoneen alistaja Ilkka Kosonen vuorollaan nestepaloa sammuttamassa.

Erilaisia suihkuputkia sekä niiden antamia suihkuja kokeillaan Tambox'in henkilökunnan palaharjoituksessa.

Jauhesammuttimen tehoa kokeillaan palavaan jätekartonkipaaliin. Suihkumiehenä pakkaaja Paavo Heinonen, vieressään Leo Talvioja.

Massatehtaan varamies Jorma Jokinen palavaa nestettä jauheella sammuttamassa. Palopäällikkö Vilho Virtanen ja palokalustonhoitaja Leo Talvioja seuraavat sammutusta.

Ydinaseet ja väestönsuojelu

Meille on kaikille muodostunut käsitys siitä kannattaako ydinaseita vastaan suojautua. Käsitys on koostunut pitkän ajan kuluessa vähän kerrallaan monesta lähteestä. Joku on kuullut esitelmän, joku nähnyt filmin atomipommikokeista. Molemmissa oli suuria lukuja hirvittävistä paineaalloista, polttovasta kuumuudesta ja radioaktiivisesta säteilystä, joka hävittäisi kaiken elollisen maan päältä. Ne onnettomat, jotka jäävät henkiin, joutuvat kaikkialla veteen, ruokaan ja maastoon levinneelle radioaktiiviselle pölylle alttiiksi ja saavat epämuodostuneita jälkeläisiä, kunnes koko ihmiskunta tuhoutuu mahdottomiin mutaatioihin.

Tässä vaiheessa suhtaudumme vähintään epäilevästi väestönsuojeluun. Kunnes saamme vahvistusta epäilyksille: Kööpenhaminassa pidetään puhe, joka panee Tanskan hallituksen vaakalaudalle. Maailmankuulu, kahdesti Nobel-palkinnon saanut kemian tutkija Linus Pauling esittää mm. seuraavan väitteen: "Suojien rakentaminen on petos eikä suojatoimenpide, siviilipuolustus on militarismin muoto ja siviilipuolustus edistää sodan vaaraa."

Nämä voimakkaat sanat kuultuaan on kuka tahansa maallikko valmis pitämään väestönsuojelua ellei petoksena niin ainakin aivan turhana. Mutta onko suojautuminen ydinaseilta todella turhaa?

Ensin on tarkasteltava millaisille räjähteille voimme joutua alttiiksi. Suoranaiseksi kohteeksi joutuminen on Suomen vähäisen strategisen aseman vuoksi melko epätodennäköistä. Sensijaan harhaohjusten ja toisen valtion maamme yläpuolella torjumien ohjusten putoaminen alueellemme on hyvin mahdollista. Maamme sijaitsee suoralla linjalla Alaska—Grönlanti—Moskova tai päinvastoin ollaksemme tasapuolisia. Suurimpana kiusana tulevat kuitenkin olemaan kaukaa muualta kulkeutuneet radioaktiiviset pölymassat.

Ydinräjähdyksen vaikutukset jaetaan kolmeen ryhmään:

Painevaikutus
Polttovaikutus ja
Säteilyvaikutus

Painevaikutus on samanlainen kuin millä tahansa räjähdyksellä. Voima on tietysti toinen, mutta vain verrattain suppealla alueella, esim. 1/2 Mt. räjähdyksellä 6 km. Suojan rakentaminen ei ole vaikeata.

Polttovaikutus on meille uutta. Se sytyttää tulipaloja ja sokaisee näön muutamaksi vuorokaudeksi. Ulottuu kauas, mutta kestää 10...20 s. Pilvet ja sade voivat heikentää sen kymmenenteen osaan. Suojaksi riittää varjoisa paikka tai paljaan ihon varjostaminen vaatteilla.

Paine- ja polttovaikutukset sivuutamme nopeasti, koska niitä ei ole syytä liioitella. Sensijaan **säteilyvaikutukseen** on syvennyttävä.

Puhumme ensin ns. **alkusäteilystä.** Se etenee valonnopeudella ja kestää yhden minuutin, mutta ei ulotu kauas. 3 km matkalla se on jo täysin imeytynyt ilmakerrokseen. Tämä on erittäin tärkeätä, sillä alkusäteily vaikuttaa näinollen vaarallisena vain sillä alueella, jossa tuho muutenkin paine- ja polttovaikutuksesta on täydellinen. Se ei siis aiheuta lisätuhoa. Lukuunottamatta täysosumaa selviävät täydellisen tuhon alueella ne, jotka ovat olleet vähintään C-luokan väestönsuojassa. He pelastuvat myös alkusäteilyltä, sillä se heikkenee kulkiessaan kiviaineen läpi. Säteilyvaikutuksen toisena osana on **jälkisäteily.** Se kestää muutamasta tunnista muutamaan vuorokauteen. Mutta sitä syntyy vain jos räjähdys tapahtuu maan pinnassa. Voimakas paine nostaa satoja tuhansia tonneja pölyksi muuttunutta maata yläilmoihin. Pöly on räjähdyksessä tullut radioaktiiviseksi ja se nousee muutamassa min:ssa korkeuksiin ajautuen tuulten mukana jopa tuhannen km päähän. Koska ei pystytä tarkoin ennustamaan radioakt. pölyä kuljettavien ilmavirtausten suuntia, vaan pöly saattaa yhtä hyvin pudota lähettäjän tai sen liittolaisen alueelle, on aivan varmaa, että nimenomaan säteilevää pölyä synnyttäviä, maan pinnalla tapahtuvia, räjähdyksiä tullaan kaikin tavoin välttämään ts. tyydytään vain paine- ja polttovaikutuksiin.

Tällaisen pölylaskeuman vaara on kuitenkin olemassa. Pölyn aiheuttama jälkisäteily on usein heikkoa ja sitä heikompaa mitä kauempaa se on tullut. Saatu annos kasvaa hitaasti. Säteilyn vaarallisuus perustuu kudoksia hävittävään vaikutukseen. Kudosten uusiutuminen tapahtuu kuitenkin niin nopeasti, että viikkojen kuluessa saatu säteilyannos ei ole yhtä vaarallinen kuin minuutissa saatu äkkiannos. Laskeuma liikkuu siksi hitaasti, että sen valvominen ei tuota vaikeuksia. Jälkisäteily heikkenee kiviaineen läpi kulkiessaan vielä enemmän kuin alkusäteily, joten väestönsuojaan se ei pääse.

Hyvin usein kuulee sanottavan: "Miksi suojautua vs-suojaan, kun sieltä palatessa ei ole mitä syödä tai juoda — kaikki on saastunutta." Nyt liikumme alueella, jossa puutteellisesta valistustyöstä johtuen on vallalla melkoisia harhakäsityksiä, jotka kaivavat maata vs-suojeluajatuksen alta. Jos säteily kulkee ruokatavaran tai veden läpi miten valtavana tahansa se ei pilaa sitä millään tavalla se ei myöskään tee ravintoaineista radioaktiivisia. Päinvastoin se parantaa niitä steriloimalla bakteerit. Ruokaa säilötään yleisesti antamalla sille valtavia säteilyannoksia. Jos sensijaan ruokaan on joutunut radioaktiivista pölyä se aiheuttaa vaurioita sisäelimistölle. Peittämällä tai huolellisesti huuhtelemalla tästä voidaan välttyä.

Sadevesi on kriisiaikana varmaan usein radioaktiivista. Pohjavesi ei kuitenkaan saastu, sillä jo 20 cm maakerros suodattaa säteilevät hiukkaset tarkoin vedestä. Kaupunkien juomavesi on Suomessa yleisesti pintavettä, joka saastuu helposti. Kaikilla pintavesilaitoksilla on kuitenkin kemiallinen puhdistamo. Näissä radioaktiiviset aineet voidaan suodattaa, vaarallisin strontium mukaanluettuna, suodatuskemikalioita täydentämällä miltei kokonaan pois. Tehokkain menetelmä on kuitenkin n.s. ioninvaihto. Tällainen on tietääkseni ainakin Tampellan Heinolan tehtailla.

Puhuimme alussa Linus Paulingin väitteestä, jossa hän tuomitsi väestönsuojelun vaarallisen toivottomaksi. Tällaisen arvovaltaisen henkilön puhe on vaikeuttanut muutenkin epäkiitollista vs-suojelutyötä. Puhetta on arvosteltu kovasti senvuoksi, että se oli enemmän tunteen kuin järjen ohjaama. Jokainen laiminlyönti vs-suojelussa voi merkitä valtavia tappioita. Hiroshiman ja Nagasakin tuhoutuminen johtui ensisijaisesti siitä, ettei vs-suojelu vastannut alkuunkaan atomiajan vaatimuksia. Suojien vaatimuksia ei myöskään pidä yleistää, sillä se mikä ei täytä vaatimuksia New Yorkissa tai Lontoossa, saattaa olla

Högforsin ja Tampellan shakkiottelu 8,5–7,5

Perinteellinen shakkiturnaus kilpakumppanien Högforsin ja Tampellan Heinolan tehtaitten kesken on jälleen suoritettu. Högforsin shakkimiehet ovat parantaneet ja voittivat toisen peräkkäisen kerran. Kilpailu käytiin 16-miehisin joukkuein. Ottelutulokset:

HÖGFORS	TAMPELLA	
J. Salonen	T. Väänänen	½—½
J. Valkki	E. Lund	1—0
E. Tiainen	K. Salminen	½—½
P. Pusa	E. Valonen	½—½
R. Pendolin	T. Iiskola	1—0
T. Salmisuo	E. Anttila	1—0
Y. Kuuluvainen	Y. Koivisto	0—1
V. Tiainen	A. Nurminen	1—0
E. Järvinen	K. Salminen	1—0
E. Heinonen	T. Otranen	0—1
K. Nieminen	R. Ripatti	0—1
E. Nurminen	E. Kotiluoto	0—1
J. Nieminen	R. Utti	1—0
E. Laakso	E. Pesonen	1—0
T. Montonen	A. Reunanen	0—1
R. Toianen	V. Hämäläinen	0—1

Oikealla Tampellan Erkki Valonen ja Kalevi Salminen. Edessä Valosta vastapäätä P. Pusa ja hänen vieressään E. Tiainen.

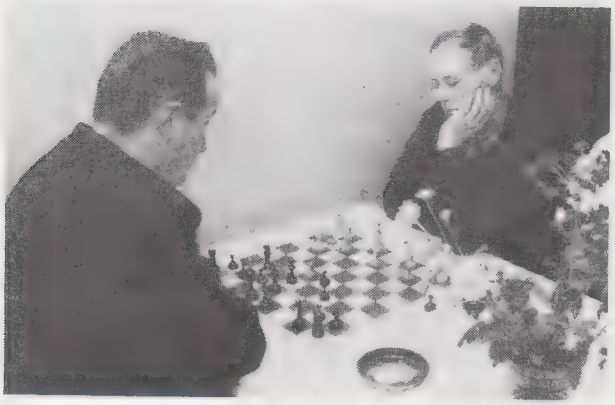

Högforsin J. Nieminen selin ja Tampellan Raimo Utti mietteissään käsi poskella.

Pöydän vasemmalla puolella Tampellan Antti Nurminen ja Yrjö Koivisto. Oikealla edessä Högforsin Tiainen ja takana Kuuluvainen.

---

ylimitoitettu Kemiä varten. Paulingkin on ilmeisesti eniten pelännyt rajoittamatonta atomisotaa, jossa USA, NL, Englanti, Ranska, Saksa jne joutuisivat ottamaan vastaan hyvin tuhoisat iskut, mutta tuskin Ruotsi, Suomi, Itävalta, Sveitsi jne. Näiden kiusana olisivat radioaktiiviset laskeumat.

Pauling ei puhunut sotien lopettamisesta. Kuitenkin on ydinaseiden valtava hävitysvoima estänyt sotien syttymisen mitättömistä syistä ja pakottanut sopimaan asiat neuvottelemalla.

Väestönsuojelu ydinaseita vastaan ei suinkaan ole turhaa, eikä vain tarpeellista vaan suorastaan välttämätöntä.

H. S.

Nykyaikaisen perheenemännän pitää aina tietää, mikä on hänen miehensä lempiruoka. Asiaa auttaa melkoisesti, jos hän vielä tietää, missä ravintolassa sitä tarjoillaan.

(Hudibras)

* * *

Koska ihmisluonto nyt on sellainen kuin on, meille tuottaa suurta lohtua nähdä, että vanha koulutoverimme näyttää vanhemmalta kuin me itse.

(Dublin Opinion)

* * *

Naiset pystyvät säilyttämään salaisuuden yhtä hyvin kuin miehetkin — mutta heitä tarvitaan yleensä useampia.

(English Digest)

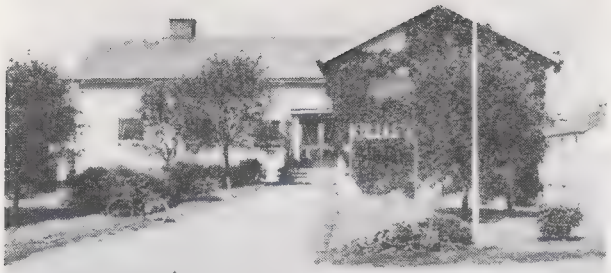

Heinolan kirjasto.

Lasten osasto.

HEINOLAN KIRJASTOSTA

Suomen kansaa on usein moitittu laiskaksi — lukemaan. Näin on asian laita ainakin Heinolassa, sillä lainauskortti on ainoastaan kaupungin asukkaiden neljäsosalla, tarkemmin sanottuna 2662:lla, joka on melko pieni määrä, kun otetaan huomioon, että Heinola on tunnettu seminaarikaupunki ja kirjasto melko hyvin varustettu. Suurin osa näistä kortin omistajista on naisia, joilla sentään on vielä aikaa lukea kirjoja. Ahkerimpia kirjaston käyttäjiä ovat kuitenkin nuoret, jotka ovat tajunneet lukemisen kehittävän vaikutuksen. Aikuisten puolella tehdyistä lainauksista muodostavat pääosan ns. romaanit eli kertomakirjallisuus, n. 32.500 kpl vuodessa, mutta tietokirjojen lainojen määrä on nousussa ja se tulee vielä kasvamaan, sillä nykyinen aika vaatii teknillistymisensä takia yhä enemmän tietoa kaikilla elämän aloilla.

Heinolan kirjasto on liian ahdas. Kirjoja on n. 19500 nidettä, mutta tilanpuutteen takia on 1/3 niistä jouduttu pitämään varastossa. Tämä sanottakoon niille, jotka eivät ehkä löydä etsimäänsä kirjaa hyllyistä. Henkilökunta kyllä etsii sen auliisti, ja jos sitä ei löydy Heinolasta, niin se tilataan maksutta muualta. Lehtiartikkeleita, jotka kuitenkin tulevat maksullisina valokopioina, on tilattu Keski-Euroopan ja jopa Amerikan kirjastoista asti. Ahtaudesta kärsii myös käsikirjasto, joka melkein aina on tupaten täynnä esitelmiään tekeviä tai aikakauslehtiä lukevia koululaisia. Tästä johtuu että käsikirjaston lukusalista puuttuu keskittymis- ja lukurauha, joka olisi tarpeellista pitempien tutkielmien tekoon. Ahtaus johtuu siitä, että kun vanha putka- ja palokuntarakennus 13 vuotta sitten kunnostettiin kirjastoksi, ei osattu odottaa kaupungin nopeata kasvua, johon myös yhtiömme muutto on suuresti vaikuttanut.

Kirjastolla on kaksi laitoskirjastoa hoidossaan: sairaalan jo useita vuosia toiminnassa ollut ja uuden vanhainkodin vastaperustettu kirjasto. Erikoisuuksina ovat lasten osastolla tietokirjojen ja hakuteosten käytössä järjestetyt kilpailut, joiden avulla heille opetetaan kirjaston tehokasta käyttöä. Kaikkein pienimpiäkään ei ole unohdettu, vaan seminaarilaiset pitävät heille satutunteja. Oikeastaan aikuisiakin pitäisi opettaa kirjaston käytössä, jotta he saisivat siitä enemmän iloa ja hyötyä itselleen. Kirjasto pystyy tarjoamaan jokaiselle jotakin, kunhan sitä vain osattaisiin ja uskallettaisiin käyttää hyväksi.

Kirjaston menot asukasta kohden ovat vuodessa noin 5:50 mk. Tällä summalla hankitaan kirjastoon 1200 uutta kirjaa, maksetaan palkat ja muut ylläpitokustannukset. Käyttämällä kirjastoa hyväksi saa itsekukin rahojaan takaisin ja jos on oikein ahkera tulee jopa voittoa, sillä yhden kirjan "ikä" on suunnilleen 80 lainaajaa, ja sitä oppia, minkä kirjoista saa ei voi edes mitata rahalla. Monet luulevat, että kirjasto on vain niitä varten, joilla ei ole varaa hankkia omia kirjoja. Se on niitä varten jotka ovat löytäneet kirjojen maailman ja joilla ei ole kiire, vaan aikaa pysähtyä lukemaan, mitä kirjailijalla on sanottavana ja opetettavana.

Heinolan kirjasto ei näy katukuvassa samalla tavoin kuin esim. Tampereen maankuulu kirjasto ja syynä siihen on ehkä lukevan yleisön penseys kirjaston kehittämistä kohtaan ja myös haitta, joka tunnetaan kaikkialla: rahan puute. Kunhan mielenkiinto lukemista kohtaan televisiokuumeen laannuttua kasvaa, niin ehkä silloin saadaan järjestetyksi kirjakerhoja, kirjoituskilpailuja kykyjen etsimiseksi, matineoita, joissa kirjailijat esittelisivät teoksiaan; ehkä saataisiin kirjastoauto, jotta lainaaminen helpottuisi. Utoopisena toiveena olisi, että tänne saataisiin joskus äänilevyjä ja jopa kielilaboratorio. Jos nyt olet jaksanut lukea tämän tähän asti, on sinulla varmasti aikaa ja halua lukea kokonainen kirja, joten iltakävelyvihjeeksi: mene kirjastoon, lainaa kirja tai kaksi ja koska sinun on myös palautettava kirjasi, otat taas muutaman kirjan ja näin joudut "kierteeseen", josta on sinulle ainoastaan hyötyä ja iloa sillä niistä saamasi henkinen pääoma ei kärsi edes inflaatiosta.

I. L.

←

Kirjaston henkilökunta: takana kirjastonhoitaja Inkeri Taimisto ja amanuenssi Paula Pirinen, edessä harjoittelija Sirpa Rekki ja toimistovirkailija Anja Syvälahti.

96 tampellalaista verta luovuttamassa

Tampellan Heinolan tehtailla järjestettiin lokakuun 22 pnä verenluovutustilaisuus. Kolmen tunnin aikana 96 tampellalaista luovutti vertaan. Verenluovutuksen hoiti Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu yhteistoiminnassa Suomen Punaisen Ristin Heinolan osaston kanssa.

Verenluovutustilaisuuden yhteydessä mainittiin Veripalvelun taholta, että maassamme tarvitaan vuosittain kymmeniätuhansia pulloja verta. Verensiirtoja käytetään leikkausten yhteydessä, tapaturmissa, synnytysverenvuodoissa sekä erilaisten veritautien hoidossa. Verta voi luovuttaa jokainen 18—60-vuotias ainakin kaksi tai kolme kertaa vuodessa. Veripalvelu tarvitsee jatkuvasti lisää luovuttajia, sillä elävää verta ei voida lääketehtaissa valmistaa. Veripalvelu on kiitollinen jokaisesta veripullosta, jonka se voi välittää luovuttajalta verta tarvitsevalle potilaalle.

Lokakuun lopussa saapui Veripalvelulta kirje Heinolan tehtaille, kirje, jossa mainittiin mm. "... Samalla käytämme tilaisuutta hyväksemme kiittääksemme Teitä viimeisestä. Oli todella jälleen kerran miellyttävää todeta, miten hyvin veripalveluasia on tehtaallanne päässyt vauhtiin ja miten henkilökuntanne on ottanut asian omakseen."

Verenluovuttajia vuoroaan odottelemassa. Vasemmalta Aimo Pystynen, Antti Läärä Markku Pöltänen, Jorma okinen ja Pauli Aho.

Näkymä verenluovutustilaisuudesta Rautsalon tehdasruokalassa.

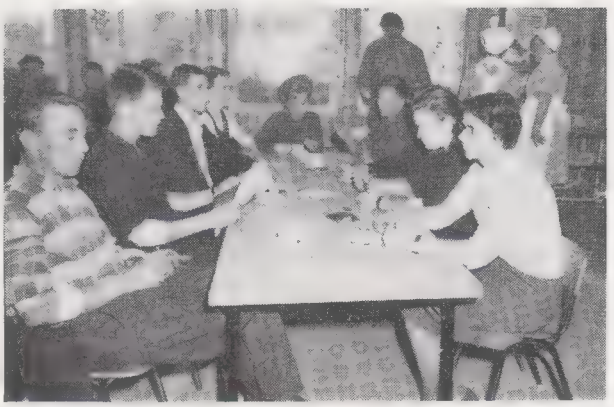

Verenluovutuksen jälkeen nähtiin yhtiön SPR:n puolesta tarjoamat kahvit. Tambox'in henkilökuntaan kuuluvia verenluovuttajia kahvipöydässä.

Heinola voitti Tamboxin keilailun

Tamboxin Heinolan ja Inkeroisten tehtaitten henkilökunnan keskeisiä keilailukilpailuja on järjestetty muutama kerta. Lokakuun lopussa kohtasivat kilpaveikot viimeksi, tällä kerralla Heinolassa, jossa tulokset olivat seuraavat:

Tulokset:
8 sarjaa:

1.	E. Pesonen Heinola	1284+80=1364
2.	U. Tammi Heinola	1241+80=1321
3.	S. Lumiaro Heinola	1266+40=1306
4.	H. Hahl Heinola	1191+80=1271
5.	R. Korhonen Heinola	1163+40=1203
6.	E. Santapakka Inkeroinen	1157+40=1197
7.	M. Kalho Heinola	1085+80=1165
8.	P. Ropponen Inkeroinen	1158+—=1158
9.	S. Korri Inkeroinen	1075+80=1155
10.	M. Kusela Heinola	1060+80=1140
11.	P. Ruuskanen Inkeroinen	1051+80=1131
12.	T. Metsämuuronen Inkeroinen	1048+80=1128
13.	I. Korhonen Heinola	1071+40=1111
14.	E. Helenius Inkeroinen	1000+80=1080
15.	I. Pöysä Inkeroinen	975+80=1055
16.	M. Korjus Inkeroinen	946+80=1026

Paras sarja 189 E. Pesonen.

6	miehen joukkue	Heinola	7630
	„ „	Inkeroinen	6849
8	„ „	Heinola	9849
	„ „	Inkeroinen	8930

Tampellan keilakilpailut Heinolassa

Heinolassa Jyränkölän keilaradoilla jyrisivät keilapallot ja kolisivat keilat kuuden tunnin ajan, kun Tampellan keilaajat kilpailivat toisen kerran paremmuudestaan kuuden sarjan tasoituskilpailuna.

Kilpailun yhteydessä oli Tampereen ja Inkeroisten keilaajilla tilaisuus tutustua Jyränkölän keilaratojen uusiin narunostajiin, jotka ehkä antoivat vähän huonomman tuloksen mihin kotiradoilla oli totuttu.

Kilpailusta muodostui huippujännittävä sillä joukkueiden paremmuus ratkesi vasta tarkistuslaskennan yhteydessä.

Kilpailu oli tasainen alusta loppuun.

Joukkuetulokset:

1.	Heinola	7771 pist.
2.	Tampere	7756 „
3.	Inkeroinen	7625 „

Henkilökohtaiset tulokset:

1) M. Kammiovirta Ta 1098 pist., 2) E. Kling In 1055, 3) H. Uutela He 1039, 4) V. Viitanen Ta 1021, 5) O. Ahola Ta 1013, 6) M. Ahola He 1006, 7) S. Korri In 996, 8) M. Kauppila Ta 989, 9) U. Tammi He 984, 10) V-M. Rautjoki In 979, 11) E. Pesonen He 971, 12) E. Santapakka In 968, 13) J. Hietanen He 961, 14) K. Salminen Ta 960, 15) K. Ryhänen He 943, 16) O. Forsström In 939, 17) M. Kalho He 939, 18) E. Kouki In 933, 19) S. Lumiaro He 928, 20) E. Gabel In 927, 21) A. Laine Ta 905, 22) A. Qvick Ta 888, 23) P. Hukkila Ta 883, 24) P. Ropponen In 828.

Tampellan keilakilpailun osanottajat heittoerittäin

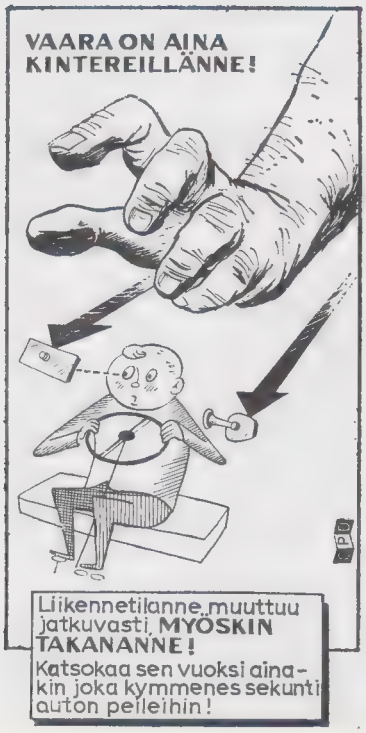

1. erässä vas. K. Salminen Tre, E. Pesonen Hla, O. Forsström Ink, H. Uutela Hla, M. Kauppila Tre, E. Kling Ink.

2 erässä vas. M. Ahola Hla, S. Lumiaro Hla, E. Kouki Ink, V. Viitanen Tre, M. Kammiovirta Tre, E. Gabel Ink.

3. erässä vas. J. Hietanen Hla, A. Qvick Tre, E. Santapakka Ink, A. Laine Tre, U. Tammi Hla, P. Ropponen Ink.

4. erässä vas. M. Kalho Hla, O. Ahola Tre, P. Hukkila Tre, K. Ryhänen Hla, V-M Ruotjoki Ink, S. Korri Ink.

Selvitystä Tampellan työntekijöiden asumistilanteesta Heinolassa

Vuoden 1962 lopussa suoritettiin Heinolan tehtailla tutkimus työntekijöiden asumistilanteesta. Tämän alkutilannetta selvittävän tutkimuksen tulokset julkaistiin m.m. Tampella Tänään lehden vuoden 1963:n toisessa numerossa.

TAULUKKO N:o 1

	Naimisissa				Naimaton					
	Miehiä		Naisia		Miehiä		Naisia		Lapsia	
Massatehdas	50	(45)	3	(3)	14	(13)	1	(—)	91	(82)
Kartonkitehdas	70	(63)	8	(8)	21	(27)	—	(1)	160	(142)
Voimaosasto	45	(46)	3	(3)	8	(12)	—	(—)	101	(100)
Kunnossapito-osasto	103	(105)	4	(2)	21	(25)	—	(2)	205	(188)
Laboratorio	2	(3)	21	(12)	7	(6)	8	(14)	35	(19)
Sosiaaliosasto ja varasto	5	(4)	10	(3)	1	(3)	—	(4)	38	(17)
Tambox	41	(28)	28	(22)	24	(22)	5	(7)	106	(84)
	316	(294)	77	(53)	96	(108)	14	(28)	736	(632)

Tämä selvittää osastottain työntekijöiden määrän jaettuna naimisissa oleviin (myös lesket ja eronneet) ja naimattomiin miehiin ja naisiin. Myös lasten lukumäärät selviävät tästä taulukosta. Suluissa on aikaisemman tutkimuksen luvut.

Taulukko osoittaa työntekijöiden lukumäärän olevan 503. Heistä naimattomia 21,80 % (28,15 %), perheellisiä 78,20 % (71,85 %). Lapsien lukumäärän huomaamme tuntuvasti lisääntyneen. Lapsia on työntekijää kohti nyt 1,46 (1,30)

Taulukossa N:o 2 selvitellään nykyistä asuntotilannetta. Omissa asunnoissa asuu 145 (86), vuokratuissa asunnoissa 265 (270) ja alivuokralaisina 93 (98). Alivuokralaisina olevista asuu 69 kotonaan, vanhempiensa luona ja 24 alivuokralaisina vieraissa. Kerrostaloasunnoissa asuvia on 159 ja omakotitaloissa asuvia 344. Keskuslämmityksellä varustettuja huoneistoja on 241, uunilämmityksellä 209 ja öljykamiinalämmityksellä 53.

Työntekijöiden asumistilanteesta suoritettiin uusi tutkimus viime marraskuussa, kolmen vuoden kuluttua ensimmäisestä tutkimuksesta. Oheisena eräitä tutkimuksen antamia tietoja.

Verrattaessa tutkimuksen tuloksia aikaisemmin suoritettuun voimme todeta omissa asunnoissaan asuvien määrän nousseen 18,94 %:sta 28,82 %:iin ja vuokra-asunnoissa asuvien määrän laskeneen 55,9 %:sta 52,68 %:iin. Alivuokralaisina kotonaan tai vieraissa asuvien määrä on laskenut 25,16 %:sta 18,50 %:iin. Tulkoon vielä mainittua, että omissaan ja yhtiön omistamissa tai vuokraamissa asunnoissa asuu työntekijöistä 38,75 %.

Asuntojen koko on keskimäärin 41 m² (40,3). Huoneluku henkilöä kohti on 0,7 (0,6) ja keskimääräinen neliömetrimäärä henkeä kohti 12,88 m² (10,04 m²). V. 1962 suoritetussa tutkimuksessa ei alivuokralaisia em. luvuissa huomioitu, niinkuin nyt on tehty.

TAULUKKO N:o 2

	Asunto										
	Omistussuhde				As.muoto		Lämmitys				
	Oma	Vuokrattu	Aliv. vier.	Aliv. kot.	Omakotitalo	Kerrostalo	Keskuslämm.	Uunilämm.	Öljykaminalämm.	m²	Huoneita
Massatehdas	23	34	6	6	57	12	28	34	7	2601	113
Kartonkitehdas	33	49	5	12	72	27	46	43	10	4004	175
Voimaosasto	5	41	1	9	20	36	40	13	3	2513	103
Kunnossapito	50	62	4	12	87	41	60	52	16	5559	222
Laboratorio	5	18		14	20	17	27	6	4	1439	58
Sos.os. ja varasto	5	10	1		9	7	8	8		756	32
Tambox	24	51	7	16	79	19	32	53	13	3772	149
Yht.	145	265	24	69	344	159	241	209	53	20644	852

Taulukko N:o 3. Uutena asiana on tutkittu työmatkojen kulkutapaa. Tehtaitten sijainnin tähden on erilaisten kulkuneuvojen käyttö yleistä. Kävellen käyvät työssä ainoastaan Rautsalon asutusalueella ja Tambox'in läheisyydessä asuvat. Rautsalossa työssä käyvistä 20,8 % käyttää kulkuneuvona omaa autoa. Tampellan työntekijöiden työmatka on keskimäärin 5,8 km. Kävellen työmatkansa suorittavia on vain 7,5 %.

TAULUKKO N:o 3

Osasto	Työmatka					
	Linja-auto	Oma-auto	M.pyörä Mopo	Polkupyörä	Kävellen	Työmatka km
Massatehdas	10	17	21	20	1	473
Kartonkitehdas	18	29	16	36		599
Voimaosasto	12	8	6	24	6	242
Kunnossapito	31	27	16	44	10	967
Laboratorio	26	2	2	7		217
Sosiaaliosasto ja varasto	8	1	2	2	3	103
Tambox	11	5	8	56	18	314
Yht.	116	89	71	189	38	2915

Verrattaessa oheisten taulukkojen osoittamia lukuja kolme vuotta aikaisemmin suoritettuun tutkimukseen voimme todeta kehitystä tapahtuneen seuraavasti:

— omissa asunnoissaan asuvien määrä on kasvanut 86:sta 145:een eli 18,94 %:sta 28,82 %:iin,

— keskuslämmityksellä varustettuja huoneistoja on nyt 241 aikaisemmin 161,

— kerrostaloissa asuvia on 159, aikaisemmin 118,

— omien autojen lukumäärä 89 on myös eräs Heinolan Tampellan työntekijöiden olojen paranemista osoittava seikka.

Omien asuntojen lukumäärä tulee jatkuvasti kasvamaan. Tätä seikkaa on merkittävästi tukemassa yhtiön lainoitustoiminta sekä Heinolan kaupungin ja maalaiskunnan ponnistelut tonttialueiden aikaansaamiseksi. Myös kerrostalojen jatkuva rakennustoiminta palvelee myös Tampellan väkeä.

Paleltumavammat

Paleltumavammoja, sekä yleistä paleltumista että paikallisia paleltumavammoja, syntyy helposti meidän ilmastossamme. Kuitenkin on huomattava, että paleltumavamman syntymiseen ei aina tarvita pakkasasteita. Tuulinen, kostea sää, vaikka olisi muutamia lämpöasteitakin, voi aiheuttaa paleltumisen.

ENSIAPU YLEISESSÄ PALELTUMISESSA

Käytännössä on kaksi erilaista, toisistaan täysin vastakkaista tapaa saada tajuton, paleltunut uhri virkoamaan. Nämä tavat ovat 1) nopea lämmittäminen tai 2) hidas lämmittäminen. Kumman tavan valitsee, riippuu jonkin verran olosuhteista. Jos on esim. jäihin pudonnut lyhyen ajan sisällä hengenvaaralliseen pisteeseen jäätynyt uhri, suositellaan nopeaa lämmittämistapaa. Jos taas on esim. lumeen kangistunut humalainen, tai tuntureilla lumimyrskyn uhriksi joutunut hiihtäjä, olisi aiheellista koettaa hidasta lämmittämistä. On painettava kuitenkin mieleen, että käytettäessä kumpaa tapaa tahansa, ohjeita on noudatettava ehdottoman tarkasti. On kohtalokasta uhrille, jos ensiavun antaja yrittää yhdistää ja modifioida metodeja. Niiden ohjeet on ehdottomasti pidettävä erillään.

NOPEA LÄMMITTÄMINEN

Uhrilta riisutaan märät vaatteet ja kiedotaan sisäänkuljetusta varten kuiviin vaatteisiin, jotka eivät saa olla lämmitettyjä. Uhri upotetaan kaulaansa myöten kylpyyn, jonka vesi on 40—42 astetta lämmintä. Veden lämpötila mitataan ja tärkeätä on, että se pysyy lämmittämisen aikana samana. On itsestään selvää, että tämä käytännössä käy siten, että ammeeseen jatkuvasti lasketaan tarpeen mukaan uutta lämmintä vettä. On todettu, että jäihin pudonneen uhrin sisäisen lämpötilan nostaminen 28 asteesta 37 asteeseen on kestänyt 30—60 minuuttia. Nopean lämmittämisen menetelmä on uhrille täysin vaaraton, mutta soveltunee meillä vain rintamaiden olosuhteisiin. Tarvittaessa on annettava keinotekoista hengitystä ja sydänhierontaa.

HIDAS LÄMMITTÄMINEN

Tämä menetelmä soveltuu myös olosuhteissa, joissa kylpyammetta ja vesijohtoa ei ole olemassa. Paleltunut uhri tuodaan normaalilämpöiseen huoneeseen, siis n. 18 asteeseen. Uhri riisutaan ja kuivataan. Paleltunut asetetaan alastomana makamaan sängyn tms. päälle. Huoneen lämpötilaa kohotetaan hitaasti 24—25 asteeseen. Parhain tulos saadaan, jos paleltuneen sisäinen lämpötila nousee asteen tunnissa. Kun uhrin lämpötila on noussut 31 asteeseen peräsuolessa, asetetaan uhri vuoteeseen ja peitetään. Jos potilaalla on hengitysvaikeuksia, on tarkistettava, että hengitystiet ovat auki ja tarvittaessa annettava keinotekoista hengitystä. Tarvittaessa annetaan lisäksi sydänhierontaa. On huomattava, että paleltumisuhrille annetaan lämmintä juotavaa vasta sitten, kun hän on tullut täysin tajuihinsa. Olisi syytä antaa runsaasti sokeroitua lämmintä vettä, koska paleltuessa organismin sokerivarastot käytetään jokseenkin loppuun. Hitaasti lämmittämisen menetelmän yhteydessä suositellaan rypälesokeritipparuiskeen antoa suoneen, mutta tämä tulee kysymykseen vain lääkärin valvonnassa.

Jos aikoo seurata hitaasti lämmittämisen menetelmää, ei uhria saa kietoa huopiin. Alkoholin antaminen ei johda hyviin tuloksiin. Alkoholi laajentaa pintaverisuonistoa, jolloin sisällä oleva lämpimämpi veri virtaa sinne ja jäähtyy yhä lisää. Tästä seuraa, että sisäelimet jäähtyvät vielä entisestäänkin. Jäähtyminen on sitäpaitsi nopea. Tällä tavoin voi lisäjäähtyminen olla 3—5 astetta. Seurauksena voi täten odottamatta olla sydänvärinä ja potilas kuolee apuumme.

PAIKALLINEN PALELTUMINEN

Paikallinen paleltuminen voi syntyä, vaikka ruumiin lämpötila on normaali. Paleltuvassa elimessä paikallisesti ihon verenkierto huononee ja hermot menettävät toimintakykynsä. Verisuoniin syntyy tulppia. Seuraukset voivat olla pysyviä, jotka myöhemmin esim. jaloissa tulevat esiin verenkiertohäiriöinä.

I asteen paleltumavamma

Paleltuneella iholla on tarkkarajaisia, taikinamaisia, tunnottomia valkeita laikkuja. Jos tullaan lämpimään huoneeseen, iho muuttuu turvonneeksi ja punoittavaksi. Samalla tunnetaan siinä kipua.

II asteen paleltumavamma

Edellisten oireiden lisäksi iholla on ohutseinäisiä rakkuloita, joiden neste on ruskehtava. Tällainen rakkulahaava on erittäin helposti infektoituva, koska paleltuneen kudoksen bakteereja vastustava kyky on suuresti alentunut.

III asteen paleltumavamma

Kudos on kuoliossa, väriltään mustanruskea ja visvaava.

ENSIAPU PAIKALLISESSA PALELTUMAVAMMASSA

Paleltumavamman saanut toimitetaan sisään. Jos uhri on palelluttanut jalkansa, ei niihin saisi varata, vaan hänet on kannettava. Kiristävät vaatekappaleet on avattava. I asteen paleltumavamma voidaan hoitaa kuntoon

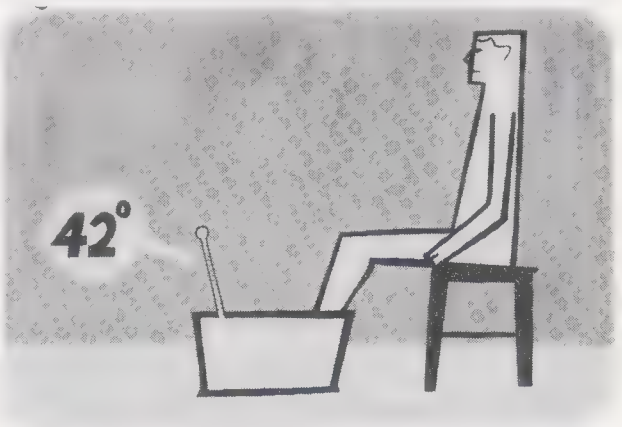

Raajan äkkiä lämmittäminen tapahtuu 42 asteisessa vedessä. On tarkoin huomattava, että veden lämpötila ei saa olla tätä korkeampi.

Paleltunutta raajaa ei koskaan saa hieroa lumella. Varovainen hierominen tulee kyllä kysymykseen, mutta se on suoritettava pehmeällä kankaalla ja tällöin on varottava rikkomasta ihon pintaa.

VAINAJIA

KALLE JOKINEN

Lokakuun 20 p:nä kuoli pellavatehtaan eläkeläinen Kalle Afred Jokinen vaikean sairauden murtamana. Hän oli syntynyt 27. 10. 1889 Vesilahdella, mistä jo 8-vuotiaana oli muuttanut vanhempiensa mukana Tampereelle.

Toimittuaan aluksi muutaman vuoden puutarhatöissä eri puolilla kaupunkia tuli hän ensikerran Tampellan palvelukseen v. 1913. Hän työskenteli ulkoosastolla kolmisen vuotta eroten palveluksestamme, aikomuksenaan matkata Amerikkaan. Sotaväkeen meno oli kuitenkin katkaissut suunnitelmat ja niinpä hän tuli uudelleen Tampellan palvelukseen v. 1920.

Hän aloitti lämmittäjänä pellavatehtaan kattilahuoneella. Tässä toimessa Jokinen tunnettiinkin aina vuoteen 1952, jolloin uuden höyryvoima-aseman valmistuttua siirtyi pellavatehtaalle lämmönsäätelijäksi.

Palvelusvuosia oli Jokiselle tänä aikana kertynytkin jo vajaat viisikymmentä vuotta.

Nuoruuden ajoilta mainittavin vapaa-ajan harrastus lienee paini, mistä hän sai palkintojakin. Hyvänä esimerkkinä uutteruudesta ovat hänen rakentamansa kolme omakotitaloa sekä Suinulaan rakennettu kesämökki. Nuoruuden aikaiselle kiinnostukselleen uskollisena raivasi Jokinen näiden ympärille myös kauniit puutarhat.

Vainajaa jäi lähinnä kaipaamaan puoliso.

KAARLO LAX

Lokakuun 3 p:nä kuoli konepajan eläkeläinen Kaarlo Akseli Lax. Hän oli syntynyt 8. 3. 1890 Ylöjärvellä.

Tullut Tampellan palvelukseen ensi kerran 15. 11. 16—26. 1. 18; 18. 11. 18—20. 5. 22 työskennellen mm. häkilässä sekä puuseppänä, kunnes 21. 1 28 tuli konepajalle, missä työskenteli kattilaosastolla eläkkeelle siirtymiseensä 7. 8. 59 asti.

Muistoihimme on jäänyt kuva miehestä, jonka eräänä harrastuksena oli kasvitarhanviljely. Hän oli kodin ihminen ja sen lisäksi myös uskollinen saukkolalainen.

Lähinnä jäivät suremaan puoliso, tytär ja poika perheineen.

LAURI SALO

Marraskuun 17 p:nä kuoli pitkän päivätyön Tampellan palveluksessa suorittanut eläkkeellä oleva työnjohtaja Lauri Johannes Salo. Hän oli syntynyt Helsingissä 29. 5. 1893.

Varsinaisen metallialalla työskentelynsä oli Salo aloittanut Porissa Rosenlew Oy:n konepajalla, mistä oli saanut viilaajanopin vuosina 1910—13. Suomalaisen meren tuulet olivat vetäneet Salon v. 1913 merimiehen vaikeaan ammattiin. Verrattain lyhyeksi jäänyt purjehdusaika sai kuitenkin Lauri Salon vakuuttuneeksi maankamaran ja etenkin viilaajan ammatin paremmuudesta. Jonkin aikaa kuluikin sitten Porin konepajan palveluksessa, mistä hän vuonna 1915 siirtyi Pietariin rautatielaitoksen palvelukseen ja Nobelin tehtaille. Jakobssonin konepajan ja Siltatehtaan jälkeen siirtyi Salo viimein Tampereelle ja täällä Tampellan konepajan palvelukseen 13. 10. 16.

Tampellan konepajalla hän työskenteli viilaajana aina vuoteen 1939 saakka, jolloin hänet nimitettiin E-osaston työnjohtajaksi valvomaan erilaisten aseiden viilaus- ja kokoonpanotöitä.

Sodan päätyttyä Salo siirtyi 7 A-osaston työnjohtajaksi sorvien viilaus- ja kokoonpanotöitä valvomaan. Tä-

---

ensiapupaikalla, eikä vaadi mitään jälkihoitoa. II ja III asteen paleltumavamma on lähetettävä lääkärin hoitoon. Paleltunut alue on peitettävä kuivalla, puhtaalla kankaalla, tai siteellä.

Kasvojen I asteen paleltuminen

Painele varovasti sormenpäillä ihoa alustaansa vasten. Mitään venytystä ei saa tapahtua, sillä jäähtynyt kudos repeytyy helposti.

Raajojen paleltumassa

auttavat aktiiviset, uhrin tekemät liikkeet, parhaiten verenkierron käyntiin saattamisessa. Paleltuneita ruumiin osia voi ehkä erittäin varovasti hieroa, mutta on aloitettava keskustasta päin alueen terveeltä puolelta.

Raajan äkkiä lämmittäminen 42 asteisessa vedessä tapahtuu käytännössä samoin kuin yleinen äkkiä lämmittäminen. Paleltunut raaja asetetaan runsaaseen määrään 42 asteista vettä, jonka lämpötila pyritään pitämään jokseenkin samana. On tarkoin huomattava, että veden lämpötila ei saa olla korkeampi. Paleltunutta raajaa on mahdollisuuksien mukaan liikuteltava aktiivisesti lämmittämisen aikana.

Koska paikallisen paleltumavamman saaneella yleinen lämpötila useimmiten on normaali ja uhri täysin tajuissaan, voidaan hänelle antaa lämmintä juotavaa, lämmintä vettä tai kahvia, jossa on runsaasti sokeria. Alkoholin antamista voidaan tällaisissa tapauksissa myös puoltaa. On kuitenkin muistettava sen ehdoton vaarallisuus, jos henkilö on joutunut yleisen paleltumisen uhriksi ja jolloin hänellä on myös samalla paikallisia paleltumavammoja. Tällaisessa tapauksessa ensiapu annetaan kuten ensiavusta yleisessä paleltumavammassa on esitetty.

On syytä mainita, että paikallisessa paleltumavammassa lämmittämistä ei saa tehdä takan äärellä, koska paleltunut alue on tunnoton, jolloin helposti voi syntyä palovamma. Lumella hierominen ja paleltuneen alueen kylmään veteen kastaminen ovat tapoja, joista olisi vähitellen päästävä, koska niillä ei ole mitään fysiologista pohjaa.

män jälkeen hän toimi U-osaston työnjohtajana, mistä toimesta siirtyi eläkkeelle 30. 9. 58.

Pitkäaikaisesta palveluksesta hän sai Tampella mitalin 25 vuoden palveluksesta 6. 9. 56.

Luonteeltaan vaatimattoman ja maltillisen työnjohtajan muistoa kunnioitetaan työtovereiden piirissä.

Lähinnä jäi kaipaamaan puoliso.

FRANS KANERVA

Marraskuun 8 p:nä kuoli Kangasalla kesäasunnolla käydessään konepajan eläkkeellä oleva insinööri Frans Johannes Kanerva. Hän oli syntynyt 6. 6. 1893 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen jo v. 1915 ja oli hän ollut opiskeluaikaansa lukuunottamatta Tampellan palveluksessa erilaisissa tehtävissä aina eläkkeelle siirtymiseensä 31. 12. 60 saakka. Aluksi hän oli työskennellyt sorvaajana, sitten suunnittelijana ja asennusinsinöörinä sekä viimeiset kaksi vuosikymmentä toimistoinsinöörinä turpiini-osastolla.

Vaikka ins. Kanerva olikin henkeen ja vereen turpiinimies, oli hän uransa alkupuolella hoitanut monia muitakin erikoistehtäviä, joista mainittakoon Tampellan vanhemman, suuren karusellisorvin suunnittelu. Turpiinialan huomattavimmista aikaansaannoksista mainittakoon monien muiden joukossa Vuoksen, Imatran, Enson ja Rouhialan voimalaitosten asennustöiden johtaminen ja koekäytöt.

Joutuessaan runsaasti matkustamaan oli oppinut tuntemaan käytännöllisesti katsoen kaikki Suomen voimayhtiöt- ja -laitokset sekä niiden henkilökunnat. Insinööri Kanerva tunnettiin itseään säästämättömäksi ja vastuunsa tuntevaksi henkilöksi. Kansalaisansioistaan ins. Kanervalle myönnettiin Suomen Leijonen ritarimerkki.

Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja tytär.

PEKKA VARIS

Elokuun 23 p:nä kuoli konepajan entinen työntekijä Pietari Varis. Hän oli syntynyt 1. 4. 1894 Rautjärvellä. Tullut Tampellan palvelukseen 22. 8. 41 työskennellen apumiehenä valimossa, kunnes 30. 1. 63 oli siirtynyt eläkkeelle. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso, tytär ja poika.

JOHANNES LEHTINEN

Marraskuun 14 p:nä kuoli konepajan eläkeläinen Johannes Lehtinen. Hän oli syntynyt 15. 10. 1888 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 27. 5. 10—4. 9. 18 ja toisen kerran 24. 10. 19—15. 6. 20 ja 3. 9. 23 työskennellen valajana konepajan valimossa, kunnes 4. 2. 57 oli siirtynyt eläkkeelle.

Vainajaa jäi lähinnä suremaan puoliso.

ONNI VARIS

Syyskuun 5 p:nä kuoli konepajan lähetysmies Onni Varis. Hän oli syntynyt 16. 2. 1905 Rautjärvellä. Tullut Tampellan palvelukseen 17. 8. 59 ja työskenteli lähetysmiehenä 4L-osastolla aina kuolemaansa saakka. Vainajaa jäi lähinnä suremaan puoliso.

VILHO YLITIE

Marraskuun 13 p:nä kuoli Lapinniemen kehräämön ent. laitosmies Vilho Erland Yliti e. Hän oli syntynyt Tampereella 15. 10. 1898. Lapinniemen palvelukseen hän tuli 26. 4. 1919 kehräämöön, missä työskenteli 4. kerroksessa laitosmiehenä siirtyen eläkkeelle 1. 1. 1965. Pitkäaikaisen palveluksensa perusteella hän sai Tampella-mitalin v. 1947.

KALLE HEINONEN

Lokakuun 24 p:nä kuoli konepajan työntekijä, höylääjä Kalle Eino Heinonen. Hän oli syntynyt 13. 7. 1903 Tyrvällä. Suoritettuaan asevelvollisuutensa ratsuväessä Lappeenrannassa ja palattuaan kotiseudulleen tunsi hän siipiensä kantavan jo laajemmille työsaroille. Niinpä alkoi työnteko Tampellassa 17. 9. 35. Ensin ulkotyöosastolla, missä mies ei kauan viihtynyt, vaan siirtyi 9. 2. 37 alatyöpajalle pistäjäksi

Hyvän ammattitaidon saavutettuaan hänen mielensä paloi höylääjän jaloon ammattiin, niinpä tämä toive toteutuikin 1. 7. 45. Höylääjänä hän saavutti erinomaisen taidon ja nauttikin senvuoksi luottamusta osastollaan konepajalla 3 A:lla. Tampella-mitalin hän oli saanut vastaan ottaa 4. 3. 61. Oma talo Pispalassa oli hänellä vapaa-ajan harrastusten kohteena.

Vainajaa jäi lähinnä suremaan vaimo.

MATTI AHMAVUO

Heinäkuun 24 p:nä kuoli konepajan tarkastaja Matts Pehr Ahmavuo. Hän oli syntynyt 16. 8. 1918 Limingassa. Tampellan palvelukseen hän oli tullut 6. 10. 36 toimien työnjohtajana konepajalla, vuodesta 1964 lähtien tarkastajana 7A-osastolla.

PAULA LIESKORPI

"Ihmisen elinpäivät ovat niinkuin ruoho. Hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla. Ja kun tuuli käy hänen ylitsensä, ei häntä enää ole..."

Marraskuun 7 p:nä poistui yllättäen keskuudestamme elämänhaluinen, aina valoisa ja pidetty pellavatehtaan virkailija Paula Iris Lieskorpi. Hän oli syntynyt 26. 10. 1926 Helsingissä.

Kesäkuussa vuonna 1946 hän oli tullut Tampellan palvelukseen siirtyen 1. 2. 57 pellavatehtaan myyntiosastolle, missä toimi laskutus- ym:ssa tehtävissä.

Yleisesti rva Lieskorpi tunnettiin nimenomaan kodin ihmisenä, joskin muutaman vuoden ajan hän oli kuulunut myös Tampellan naiskuoroon.

Vaikea on sanoin kuvata sitä kaipausta mikä meidän häntä lähellä olleiden mielissä asustaa ja kipeimmin sen tuntevat puoliso ja tytär.

Marraskuun 3 p:nä sammui Tampereen keskussairaalassa puolivuotta kestäneen taistelun jälkeen Reijo Aarno Heikkilän elämä. Hän oli syntynyt 3. 1. 34 Suojärvellä.

Tampellan palvelukseen hän tuli 15. 1. 49 aloittaen asiapoikana valimossa. Siirtyi oppilasosastolle sorvaajaoppilaaksi vuonna 1950 valmistui sorvaajaksi vuonna 1953, jonka jälkeen työskenteli sorvaajana 4 A-osastolla vuoteen 1956 siirtyen tällöin työkalusorvaajaksi työkaluosastolle, missä toimikin sairastumiseensa asti.

Työelämän ulkopuolella hänellä oli monia erilaisia harrastuksia. Jo kymmenvuotiaana hän liittyi Työkeskus Saukkolaan ja toimi sen jälkeen aktiivisesti mukana kerhotoiminnan kaikilla eri aloilla omaten mm. monissa eri urheilulajeissa keskitasoa paremmat lahjat.

Mutta kaikista harrastuksista ensimmäinen oli kuitenkin musiikki. Reijo ja laulu kuuluvat muistoissamme erottamattomasti yhteen. Lukemattomat olivat ne juhlat ja illanvietot, joissa hän milteipä polvenkorkuisesta ohjelmaa laulullaan rikastutti. Hän osallistui myös useamman kerran Saukkolan edustajana Suomen Työkeskusten välisiin henkisiin kilpailuihin sijoittuen joka kerta kärkisijoille, aina kultaluokkaan asti, mistä luonnostaan taas seurasi liiton edustukset Suomen Nuorisojärjestöjen Kulttuuripäivillä.

Hän oli myös Saukkolan soittokunnan perustajajäsen, lauloi Tampereen Työväen mieskuorossa ja Tampereelta muuttonsa jälkeen osallistui Lempäälän sos.dem. nuoriso-osastossa mm. näyttämötoimintaan.

Lukuisa oli se ystävien ja laulajatoverien joukko, joka marraskuun 7 p:nä hiljaisena ja kaivaten saatteli Reijo Heikkilän viimeiseen lepoon Lempäälän hautausmaahan, mutta kipeimpänä kuitenkin tuntuu suru kodissa, jossa puolisoa ja isää kaipaa vaimo ja pieni poika.

ENNI KAHILA

Marraskuun 21 p:nä kuoli pellavatehtaan eläkeläinen Enni Johanna Kahila. Hän oli syntynyt 10. 4. 1889. Tullut Tampellan palvelukseen 4. 2. 10 pellavatehtaan esikehruuseen työskennellen 2. 2. 14 saakka; ulko-osastolla 7. 6. 38—15. 10. 39; sähköverstaalla 16. 10. 39 siivoojana, kunnes 1. 6. 54 oli siirtynyt eläkkeelle. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan poika ja tytär perheineen.

Pienoisröntgenkuvaus Messukylässä

Tampellan Tampereen tehtailla suoritettiin 8–13 välisenä aikana marraskuuta pienoisröntgenkuvaus. Kuvamme Messukylän tehtailla suoritetusta kuvauksesta.

Konepajan miehiä röntgen-tarkastuksessa.

Kroniikka Pellavan Omakotiyhdistyksen 20-vuotisjuhlaan

Kronikkamme alkaa näin
siirrymme 20 vuotta taaksepäin.
Oli pelkät metsät näillä mailla
asutusta melkein vailla.
1945 kesäkuussa
oli lehdet kauneimmillaan puussa.
Heräs ajatus tampellalaisissa
miehissä ja naisissa.
Jos omakotitonttia yhtiö sais,
kyllä ne työväki rakentais.
Asia esitettiin sosiaalijohtajalle
sitä haudattu ei vihreän veran alle.
Se tutkittiin nyt huolella
vähän joka puolella.
Tampereen ympäristöön
tehtiin retkiä.
Asiaa pohdittiin pitkiä hetkiä.
Kun Tampella kortensa kantoi kekoon
silloin päästiin kauppojen tekoon.
Kangasalan Suinulaa
päätettiin nyt asuttaa.
Alueita tuli kaksi
näin tilat saatiin avaraksi.
Ne sijaitsivat Onki- ja
Havisevanjärvien rannalla.
Nyt asiat oli hyvällä kannalla.
Lokakuun 12. 1945
Pellavan Omakotiyhdistys syntyi siis.
Tuli alueet yhdistyksen hallintaan
ei muuta kuin ruveta jakamaan.
Noin 20 hehtaaria oli
melkein metsämaata.
Kasvavien puiden määrää
ei arvioida saata.
Arpomalla tontit sitten
jaetuksi saatiin.
Heti alettiin jäsenille
kauppakirjoja laatiin.
Tonttia tuli kaikkiaan 91
1946 ne saatiin kaikki nimetyksi.
Tampella auttoi kiitettävästi
heti yritystä
joka tavalla tukemalla
omakotiyhdistystä.
Pienellä viikkomaksulla
pääsi tähän mukaan.
Varojen puutteen takia
pois ei jäänyt kukaan.
Näin saatiin toiminta
yhä varmemmaksi.
Jäseniä oli tonttiluvun
mukaan 82.
Valittiin nyt johtokunnat,
tuli virat monenlaiset,
joihin tuli valituiksi
miehet sekä naiset.
Yhdistyksen hyväksi
he raskaan kuorman kantoi.
Alkusysäyksen hyvän
se toiminnalle antoi.
1946 alettiin tosissa sitten
raataan.
Alkamalla teitten paikoilta
puita pois kaataan.
Paljon talkoita käytettiin
suo- ja notkopaikat täytettiin.
Pellonraivauskone nyt
kannot poisti
tielinjat siinä tasaisina loisti.
Päärakennusmestari toimi
neuvonantajana,
piirustusten ja suunnitelmien
tärkeänä jakajana.
Paljon aikaa ei käytetty
nukkumiseen yöllä,
kun 8 sunnuntaita vietettiin
pelkällä talkootyöllä.
Suomalaista sisua ja
sitkeyttä vaatii.
Kun kaunis omakotialue
tähän sitten saatiin.
Kaikilla oli periac
reipas sekä reilu.
Yötä päivää rake
työn äärellä heilu
Kun vähän oli jok
työhön käyttää r
sitä ripeämmin he
kirvestä ja sahaa.
Useasti kireälle v
kun omien töiden
oli talkootyöt.
Ahkeruus palkitac
tuloksiin se johtac
Aina oltiin avulia
myös naapuria k
Jos toisella oli est enä
kivet taikka kannot,
nurkumatta naapurilles
ensiavun annot.
Mökkiä alkoi näkyä
siellä sekä täällä.
Toiset oli notkossa
toiset mäen päällä.
Kun ei raataja viikon mittaan
kovaa työtä pelkää,
saunat tehtiin, joissa sitten
pehmitettiin selkää.
Kun sitten mökit vähitellen
kuntoon siitä saatiin,
heti alkoi naisväet
puutarhaa vaatiin.
Arvata ei outo koskaan
elämässään vois,
kuinka saatiin tuhannet kivet
tonteilta pois.
Tilalle tuli pensaita
sekä omenapuita,
joiden hedelmillä talvella
tukitaan nälkäisiä suita.
Pihakeinussa kun istumme
kesäilloin,
muistellen töiden alkua silloin.
Nuoruuden intoa kun riitti,
kyllä työ tekijäänsä kiitti.
Valmiina sitten katsella saa
vuosien takaista raadantaa.
Jäsen usea on saanut
jo ikuisen ehtoon,
siirtynyt suureen rauhan lehtoon.
Heidän muistonsa jääneitä
velvoittaa
jatkamaan yhä tätä toimintaa.
On asemalta asti valmis tie,
joka jäsenet palstojen
luokse vie.
menneet hukkaan,
puhjenneet kukkaan.
asvullisuus rehoittaa
en tulijaa.
vimmatkin vaatimukset
lstat kyllä täyttää.
htaa tätä saavutusta
lle hyvänsä näyttää.
e työn nostavat kunniaa,
sta väsynyt raataja
lkkion saa.
n syksyisin palstallas
runoita kaivat,
ohtuu alkuvuosien vaivat.
n kypsät hedelmät saat
ensaista ja puista
ei katkeruudella kovaa
alkua muista.
Ajatukset kun alkuaikaan johtaa
kiitollisuutta tuntee Tampellaa kohtaan.
Ovat mukana olleet sieltä monet herrat,
avun järjestäneet sadat kerrat.
Sitä tässä onkin kaivattu,
ilman rahaa ei olis korpea raivattu.
Olis alue vieläkin mökkejä vailla,
metsä humisis Karttialan tilan mailla.
Kun yhteen hiileen puhallamme,
tuloksen parhaan saavutamme.
Riita ja kateus hajoittaa,
sopu ja rauha rakentaa.
Onnea ja menestystä
edelleen vaan
eräs entinen jäsen toivottaa.

Kullervo Sandell

Kirjolohi viihtyy Viitapohjassa

Koska tietoomme on tullut, että Teiskon Paalijärvelläkin on harjoitettu jossain määrin kalanviljelyä, kerron mitä Lapinniemen Virkailijoiden Metsästysyhdistys r.y. ja Viitapohjan kalastuskunta yhteisvoimin ovat saaneet aikaan Ahvenjärvellä.

Viime talvena päättivät e.m. yhdistysten miehet ryhtyä kokeilemaan lohikalojen kasvattamista ja istuttamista Ahvenjärveen, jonka rannalla sijaitsee Lapinniemen Puuvillatehtaan omistama kiinteistö. Hämeen Vesiensuojeluyhdistys suoritti järvellä vesianalyysit sekä syksyllä 1964 että maaliskuussa 1965. Tulokset olivat siksi hyviä, että keväällä roudan sulattua, aloitettiin kasvatusaltaan kaivaminen Ahvenjärvestä Näsijärven Paarlahteen laskevan puron varteen. Työ sujui talkoohengessä kauha- ja peräkärrytraktorien voimalla joutuisasti (kuva 1 A ja B).

Suomen Kalamiesten Keskusliitto r.y:n Kytäjällä sijaitsevalle kalanviljelylaitokselle keväällä tehdyn opintoretkeilyn jälkeen hankittiin kasvatusaltaaseen 300 runsaan vuoden ikäistä kirjolohta. Niiden kuljetus Teiskoon onnistui hyvin, eikä kesän aikana havaittu yhtään kuollutta kalaa. Päinvastoin, kun ne nyt syksyllä haavittiin siirrettäväksi Ahvenjärveen, löytyi niitä 308. Nähtävästi olivat Kytäjältä antaneet meille kaupantekiäisiä. Ruokintaan käytettiin tanskalaista kalarehua, joka näytti maistuvan niille mainiosti, sillä suurimmat siirretyt lohet olivat n. 30 cm pitkiä ja painoivat lähes 500 gr kpl puolitoistavuotiaina. Nyt niillä on 10 ha:n kirkasvesialue uiskenneltavana, eivätkä ainakaan ahvenet mahda niille enää mitään, joten jos ne vain oppivat käyttämään luonnonravintoa hyväksensä, niin uskomme lohien menestyvän edelleenkin hyvin.

Uutta polvea, eli vasta kuoriutuneita poikasia ostettiin keväällä 4000 kpl. Ne pulikoivat koko kesän Ahvenjärveen ankkuroidussa nylonhavaksessa, josta ne marraskuun puolivälissä siirrettiin kahteen jään alle ankkuroituun havakseen. Suurimmat näistä lohista ovat jo 20 cm pitkiä. Niiden ruokinta jään alle tapahtuu torvia myöten, jotka on lämpöeristetty (kuva 3).

Kasvatuskokeilun innokkaimpia miehiä ovat Lapinniemeltä olleet dipl.ins. Matti Nieminen, työnjohtajat Pentti Koskinen ja Keijo Saaristo sekä Teiskosta maanviljelijät

Kuva 1 B. Kirjolohien kasvatusallas keskeneräisenä. Takana Paarlahti.

Kuva 1 A. Sauli Uotila käyttelee kauhatraktoria.

Kuva 2. Vesi ja kirjolohet on laskettu kasvatusaltaaseen. Edessä vedensäännöstelymerkki ja takana muutamia rakentajia.

Jouluaiheista puuvillaa lasten iloksi

Ilmassa väreilee jo joulun odotus. Lasten ja aikuistenkin iloksi sävytetään koti joulutunnelmaan iloisilla jouluaiheisilla puuvillakankailla. Uudet lämminsävyiset verhot muuttavat kodin kuin uudeksi. Kaunis pöytäliina tekee saman asian. Kuvassamme on jouluaiheinen suomalainen kaitaliina, josta varsinkin lapset pitävät, ovathan sen kuviot leikkimieliset ja herttaiset. Paitsi kaitaliinoja on saatavana myös puuvillaisia jouluaiheisia tabletteja ja suuria pöytäliinoja. Niihin on joko painettu tai kudottu jouluaiheita. Väreinä on useimmiten tietenkin joulunpunaista ja valkoista, mutta myös tummansininen on suosittu jouluväri. Kapeaa joululiinakangasta on saatavana myös metrittäin. Tätä kangasta voi käyttää paitsi kaitaliinana myös koristetekstiilinä yleensäkin — vaikkapa katosta lattiaan ulottuvana kaistana. Kapeaa joululiinakangasta käyttäen voi tehdä myös lastenhuoneeseen jouluaiheisen verhoasetelman käyttämällä joulukangasta verhokappana.

Seppo ja Simo Uotila sekä Juhani Majaniemi. Ahveniston vahtimestari Veikko Leinonen on reippaan rouvansa kanssa huolehtinut lohien ruokinnasta ym. hoidosta. Varoja tähän yritykseen ei ole mistään anottu, vaan lappilaiset ja kalastuskunta yrittävät yhteisesti vastata kustannuksista.

Kun ensimmäiset 308 kirjolohta päästettiin Ahvenjärveen, rauhoitettiin se kaikelta kalastukselta 3 vuodeksi. Me kaikki toivomme, että nämä uudet teiskolaisiksi tulleet kirjolohet menestyisivät hyvin ja rauhoitusta kunnioitettaisiin tinkimättömästi siihen saakka, kunnes kalastus jälleen sallitaan. On syytä uskoa, että silloin siiman päässä teutaroivat toisenlaiset vonkaleet kuin nykyiset ahven- ja särkipirrit.

E. P.

Kuva 3. Veikko Leinonen ja Ahvenjärvessä kelluva nylonhavas, jossa 4000 vastakuoriutunutta kirjolohta vietti viime kesän.

Vuosia täyttäviä

AINO HENRIKSSON 80 VUOTTA

Marraskuun 7 p:nä vietti Tampereella 80-vuotismerkkipäiväänsä pellavatehtaan eläkeläinen Aino Sigrid Henriksson. Hän on syntynyt Hämeenlinnassa.

Tampellan palvelukseen hän tuli 7. 8. 1898 ja työskenteli kehrääjänä kuivakehruussa, kunnes 1. 1. 52 siirtyi eläkkeelle.

Kuvassa päivänsankari istumassa toistaan kauniimpien kukkatervehdysten keskellä.

Vielä kerran lehtemme puolesta parhaat onnittelut!

ARMAS KOSKINEN 60 VUOTTA

Tammikuun 13 p:nä täyttää E-osaston työntekijä Armas Koskinen 60 vuotta. Hän on syntynyt Ruovedellä. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 27. 1. 37 työskennellen lämmittäjänä sekä nykyisin pesuhuoneenvartijana.

EINO AALTO 60 VUOTTA

Tammikuun 24 p:nä täyttää konepajan valimon apumies Eino Eerikki Aalto 60 vuotta. Hän on syntynyt Tammelassa. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 29. 11. 50 ja työskentelee valimossa apumiehenä.

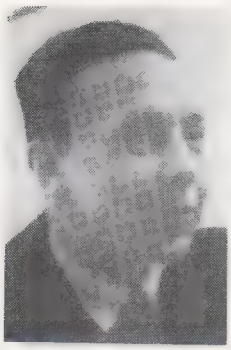

LASSE LIMILÄ 50 VUOTTA

Tammikuun 25 p:nä täyttää työntutkija Lasse Untamo Limilä 50 vuotta. Hän on syntynyt Tampereella. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 15. 11. 40 ja työskentelee työntutkijana konepajalla.

LAURI TUOMINEN 50 VUOTTA

Tammikuun 1 p:nä täyttää hioja Lauri Aapeli Tuominen 50 vuotta. Hän on syntynyt Sahalahdella. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 6. 5. 57 ja työskentelee 5A-osastolla.

KAARLO LINDROOS 50 VUOTTA

Tammikuun 28 p:nä täyttää hioja Kaarlo Mikael Lindroos 50 vuotta. Hän on syntynyt Tampereella. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 2. 7. 41 ja työskentelee hiojana 3A-osastolla.

MATTI AHONEN 50 VUOTTA

Helmikuun 13 p:nä täyttää levyseppä Matti Olavi Ahonen 50 vuotta. Hän on syntynyt Kurussa. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 16. 6. 47 ja työskentelee levyseppänä 2G-osastolla.

ANTERO KIVIHARJU 50 VUOTTA

Helmikuun 23 p:nä täyttää teräsviilaaja Antero Rafael Kiviharju 50 vuotta. Hän on syntynyt Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 22. 1. 44 ja työskentelee teräsviilaajana 6A-osastolla.

PENTTI AUTERO
50 VUOTTA

Helmikuun 2 p:nä täyttää konepajan toimistoinsinööri Pentti Einari Autero 50 vuotta. Hän on syntynyt Ikaalisissa. Tullut Tampellan konepajan palvelukseen 15. 6. 41 ja toimii osastoinsinöörinä turpiini-osastolla.

KANTA-TAMPELLA

85 VUOTTA

Nironen, Allan Walfrid, synt. 25. 1. 1881 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 6. 1. 07 toimien piirtäjänä ja suunnittelijana yleisellä osastolla, kunnes 31. 12. 53 siirtyi eläkkeelle.

80 VUOTTA

Lastenmäki, Emma Lydia, synt. 3. 1. 1886 Vesilahdella. Tullut Tampellan palvelukseen 30. 5. 11 työskennellen kehrääjänä kuivakehruussa, kunnes 1. 2. 49 siirtyi eläkkeelle.

Nieminen, Silma Maria, synt. 7. 2. 1886 Hämeenkyrössä. Tullut Tampellan palvelukseen 13. 6. 28 työskennellen siivoojana konepajalla, kunnes 21. 3. 54 siirtyi eläkkeelle.

75 VUOTTA

Lehtosalo, Alma, synt. 6. 1. 1891 Koskella Hl. Tullut Tampellan palvelukseen 5. 2. 06 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 15. 3. 52 siirtyi eläkkeelle.

Kettunen, Jenny Matilda, synt. 7. 1. 1891 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 14. 8. 19 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 1. 4. 58 siirtyi eläkkeelle.

Kanerva, Kalle Johannes, synt. 8. 1. 1891 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 24. 4. 03 työskennellen laitosmiehenä viimeksi esikehruussa, kunnes vuonna 1956 siirtyi eläkkeelle.

Lähdekorpi, Olga, synt. 3. 2. 1891. Tullut Tampellan palvelukseen 18. 8. 09 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 1. 4. 58 siirtyi eläkkeelle.

Hakamäki, Alvina Vilhelmina, synt. 18. 2. 1891 Ikaalisissa. Tullut Tampellan palvelukseen 27. 10. 19 työskennellen karstaajana karstaamossa, kunnes 18. 4. 58 siirtyi eläkkeelle.

70 VUOTTA

Hakala, Emma Maria, synt. 2. 1. 1896. Tullut Tampellan palvelukseen 16. 2. 16 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 1. 11. 59 siirtyi eläkkeelle.

Leikas, Vieno Karoliina, synt. 7. 1. 1896 Längelmäellä. Tullut Tampellan palvelukseen 7. 12. 20 työskennellen 1. 7. 30 karstaamossa ja 3. 5. 42 alkaen ompelijana ompelimossa, kunnes 1. 8. 63 siirtyi eläkkeelle.

Koivuniemi, Ida Sofia, synt. 31. 1. 1896. Tullut Tampellan palvelukseen 1. 8. 23 työskennellen kertaajana kuivakehruussa, kunnes 1. 1. 46 siirtyi eläkkeelle.

Saarinen, Saima Maria, synt. 8. 2. 1896 Ikaalisissa. Tullut Tampellan palvelukseen 26. 7. 39 työskennellen konttorisiivoojana, kunnes 1. 1. 64 siirtyi eläkkeelle.

Valpas, Emil Matias, synt. 20. 2. 1896 Virroilla. Tullut Tampellan palvelukseen 9. 4. 27—21. 11. 29; 3. 5. 35—15. 4. 36 ja uudelleen 15. 6. 37 työskennellen levyseppänä 2G-osastolla, kunnes 14. 7. 62 siirtyi eläkkeelle.

60 VUOTTA

Kinnunen, Anna Maria, synt. 1. 2. 1906 Pohjois-Pirkkalassa. Tullut Tampellan palvelukseen 11. 8. 61 ja työskentelee puolien puhdistajana kutomossa.

Järvinen, Maria Vilhelmina, synt. 17. 2. 1906 Pirkkalassa. Tullut Tampellan palvelukseen 3. 9. 28 ja työskentelee kutojana kutomossa.

LAPINNIEMI

85 VUOTTA

Kylänen, Matilda Maria, synt. 9. 1. 1881 Ikaalisissa. Tullut Lapinniemen kutomoon 2. 2. 1912 ja työskenteli kutojana siirtyen eläkkeelle 5. 4. 1944.

75 VUOTTA

Viitanen, Ida Mariaana, synt. 8. 1. 1891 Teiskossa. Tullut Lapinniemen kehräämöön 5. 5. 1919 ja työskenteli kehräämön vyyhteemössä siirtyen eläkkeelle 8. 8. 1953.

Ylikoski, Alina Maria, synt. 24. 2. 1891 Kankaanpäässä. Tullut Lapinniemen kehräämöön 19. 5. 1921 työskennellen rooviosastolla hienokäämikoneen hoitajana. Eläkkeelle hän siirtyi 18. 8. 1943.

Vuopio, Sofia Albiina, synt. 1. 3. 1891 Ylitorniossa. Tullut Lapinniemen kutomoon 21. 1. 1920. Hän työskenteli kutojana ja myöhemmin päitten laittajana. Eläkkeelle hän siirtyi 30. 10. 58.

70 VUOTTA

Rajamäki, Anna Lydia, synt. 4. 1. 1896 Eräjärvellä. Tullut Lapinniemen kutomoon 22. 5. 1924, jossa työskenteli kutojana ja viimeksi puolavarastossa. Eläkkeelle hän siirtyi 9. 8. 1962.

REINO PURO
60 VUOTTA

Helmikuun 4 p:nä täyttää sähkömestari Reino Verner Puro 60 vuotta. Hän on syntynyt Tampereella. Tullut Lapinniemen palvelukseen 1. 8. 20 eroten 15. 3. 27 ja tullen uudelleen 10. 8. 35. Hän toimii Lapinniemen Puuvillatehtaan sähkömestarina.

AILI KAUKO 60 VUOTTA

Helmikuun 14. pnä täyttää rullaaja Aili Maria Kauko 60 vuotta. Hän on syntynyt Ikaalisissa. Lapinniemen palvelukseen hän tuli kutomoon 7. 4. 1925 ja työskentelee nykyisin kehräämön 1. kerroksessa rullaajana.

ESTERI TAKALA 75 VUOTTA

Eläkeläinen Esteri Takala on syntynyt Lapinjärvellä 23. 3. 1891. Hän tuli Tampellan palvelukseen jo vuonna 1912. Hän on 11 lapsen äiti ja jäätyään leskeksi v. 1942 hän vielä uudelleen palveli Tampellaa vuoteen 1953, jolloin jäi eläkkeelle.

60 VUOTTA

Lodi, Maria Matilda, synt. 1. 1. 1906 Kirvussa. Lapinniemen kutomoon hän tuli 16. 3. 1959 ja työskentelee nykyisin rullaajana kehräämön 3. kerroksessa.

Olli, Tyyne Maria, synt. 9. 1. 1906 Ylistarossa. Lapinniemen kutomoon hän tuli 22. 8. 1952 ja työskentelee nykyisin siivoojana.

Heinonen, Regina Aleksandra, synt. 8. 1. 1906 Tampereella. Lapinniemen kehräämöön hän tuli 12. 7. 1919 ja työskenteli muutamien vuosien poissaolon jälkeen viimeksi kehrääjänä kehräämön 4. kerroksessa. Eläkkeelle hän siirtyi 9. 6. 1959.

Nylund, Väinö Verner, synt. 11. 2. 1906 Eurajoella. Lapinniemen palvelukseen hän tuli 7. 7. 1950 Lapinniemenkatu 1:n ja Koljontie 1—2:n työväenasuntojen talonmieheksi, siirtyi kutomon niisihuoneeseen 16. 5. 57 ja ulkotyöosastolle 14. 5. 65, missä nykyisin työskentelee.

Aavikkola, Alli Lydia, synt. 24. 2. 1906 Tampereella. Lapinniemen kutomoon hän tuli 6. 5. 1949, jossa työskentelee kappalekonttorissa.

50 VUOTTA

Salonen, Hellä Linnea, synt. 27. 2. 1916 Tampereella. Tullut Lapinniemen palvelukseen 26. 7. 1933 ja työskentelee kutomon niisihuoneessa.

Merikoski, Aini Kyllikki, synt. 13. 2. 1916 Virroilla. Tullut Lapinniemen viimeistämöön 5. 8. 1959 ja työskentelee nykyisin painossa.

INKEROINEN

ALARIK WIDEN 75 VUOTTA

Tampellan eläkkeellä oleva entinen työnjohtaja Alarik Widen on syntynyt 21. 1. 1891 Kemiössä. Hän tuli Tampellan Metsäosaston palvelukseen metsätyönjohtajaksi 1. 9. 1926. Pitkän päivätyön hän suoritti Inkeroisten tehtaitten kuorimo-osaston mestarina saaden Tampella mitalin 6. 12. 49 ja pitkästä työnjohtajakaudestaan kultakellon.

Eläkkeelle A. Widen siirtyi 1. 2. 58 asuen nykyään omassa osakkeessaan Kuusankosken kauppalassa.

ALFRED AARNIO 75 VUOTTA

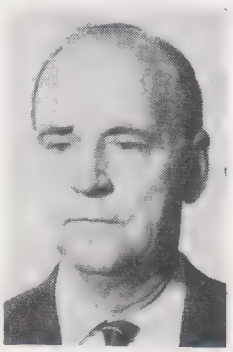

Eläkkeellä oleva entinen työnjohtaja Alfred Aarnio on syntynyt 10. 2. 1891 Pyhtäällä. Tampellan palvelukseen Aarnio tuli 18. 7. 1917 työskennellen aluksi rakennusosaston maalarina, mutta nimitettiin heti sotien jälkeen asuinrakennusten korjausosaston työnjohtajaksi. Tampella mitalin hän sai mitalien ensimmäisessä jaossa v. 47. Noin 40 vuoden palveluksen jälkeen hän jäi eläkkeelle v. 1958.

PAAVO VUORINEN 60 VUOTTA

Viilaaja Paavo Vuorinen on syntynyt 12. 1. 1906 Jämsässä. Hän tuli Tampellan palvelukseen Anjalan Paperitehtaan korjauspajalle viilaajaksi 1. 3. 1938, missä tehtävässä edelleen työskentelee. Pitkästä yhtiön palveluksesta on Paavo Vuoriselle myönnetty Tampella mitali 6. 12. 1963.

AARNE KASKI 60 VUOTTA

Hylsykoneen varahoitaja Aarne Kaski on syntynyt Elimäellä 24. 2. 1906. Tampellan palvelukseen hän tuli Kuorimo-osastolle uittajaksi 10. 8. 1950. Nykyään A. Kaski palvelee Anjalan Paperitehtaan pakkaussalissa hylsykoneen varahoitajana.

HULDA MOISIO 60 VUOTTA

Karjakko Hulda Moisio on syntynyt Enonkoskella 19. 1. 1906. Tampellan palvelukseen hän tuli Pasilan maatilan karjakoksi 8. 7. 1954, mitä tehtävää edelleen hoitaa.

ANTON LINDSTEDT 60 VUOTTA

Kivimies Anton Lindstedt on syntynyt Lohjalla 21. 2. 1906. Hän tuli Tampellan palvelukseen ulkotyöosastolle betonimieheksi 5. 1. 1937. Nykyään A. Lindstedt palvelee paperitehtaan rakennusosastolla kivimiehenä. Pitkästä yhtiön palveluksesta on hänelle myönnetty Tampella mitali 6. 12. 1962.

KAARLO VALKONEN 60 VUOTTA

Sorvaaja Kaarlo Valkonen on syntynyt Valkealassa 28. 1. 1906. Hän tuli Tampellan palvelukseen kartonkitehtaalle jo 16. 6. 1919. Nykyään K. Valkonen palvelee Anjalan Paperitehtaan korjauspajalla sorvaajana. Pitkästä yhtiön palveluksesta on Kaarlo Valkoselle myönnetty Tampella mitali v. 1947.

REINO HONKANEN 60 VUOTTA

Korjausmies Reino Honkanen on syntynyt Sippolassa 3. 3. 1906. Tampellan palvelukseen hän tuli Kartonkitehtaalle hiojaksi 12. 7. 1950. Nykyään R. Honkanen palvelee Kuorimo-osaston korjausmiehenä.

JUHO AHLQVIST 50 VUOTTA

Vedenpuhdistamon hoitaja Juho Ahlqvist on syntynyt Elimäellä 14. 1. 1916. Hän tuli Tampellan palvelukseen Anjalan Paperitehtaan hiomo-osastolle hiojaksi 29. 7. 1947.

Nykyään hän palvelee voimaosastolla vedenpuhdistusaseman hoitajana.

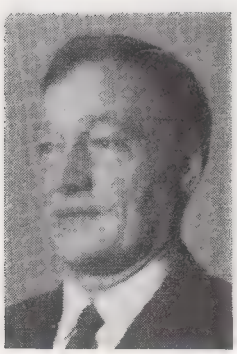

JAAKKO VANHALA 50 VUOTTA

Sihtimies Jaakko Vanhala on syntynyt Elimäellä 16. 2. 1916. Hän tuli Tampellan palvelukseen 13. 6. 1951 trukinkuljettajaksi jätepaperin hajoitusosastolle. Nykyään J. Vanhala palvelee uuden massatehtaan massaosaston hoitajana.

METSÄOSASTO

PIIRITYÖNJOHTAJA VILHELM EHRSTEDT 60 VUOTTA

Piirityönjohtaja Ehrstedt on syntynyt 12. 11. 1905 Tenholassa. Hän tuli v. 1932 Oy Aug. Eklöf Ab:n palvelukseen ja siirtyi 1. 7. 1964 Eklöfin Metsäosaston mukana Tampellan Metsäosastolle Porvoon metsänhoitajapiirin piirityönjohtajaksi Karjaalle.

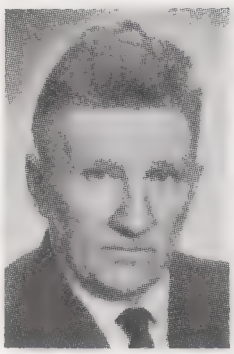

METSÄTYÖNJOHTAJA ALVAR BACKMAN 60 VUOTTA

Metsätyönjohtaja Backman on syntynyt 10. 10. 1905 Inkoossa. Hän tuli v. 1943 Oy Aug. Eklöf Ab:n palvelukseen ja siirtyi 1. 7. 1964 Eklöfin Metsäosaston mukana Tampellan Metsäosastolle Porvoon metsänhoitajapiiriin metsätyönjohtajaksi Päivölään.

PIIRITYÖNJOHTAJA TOIVO NIEMI 60 VUOTTA

Piirityönjohtaja Toivo Niemi on syntynyt Luumäellä 19. 1. 1906. Hän tuli Tampellan palvelukseen 7. 10. 1934 ja toimii nykyään Tampellan Metsäosaston piirityönjohtajana Taavetissa.

Pitkästä yhtiön palveluksesta on T. Niemelle myönnetty Tampella mitali 6. 12. 1960.

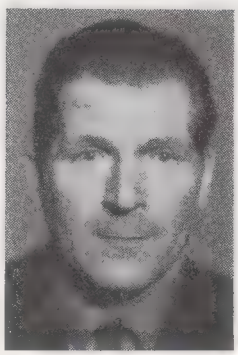

METSÄTYÖNJOHTAJA ENSIO ANDERSSON 50 VUOTTA

Metsätyönjohtaja Andersson on syntynyt 12. 11. 1915 Vihdissä. Hän tuli v. 1950 Oy Aug. Eklöf Ab:n palvelukseen ja siirtyi 1. 7. 1964 Eklöfin Metsäosaston mukana Tampellan Metsäosastolle Porvoon metsänhoitajapiiriin metsätyönjohtajaksi Vihtijärvelle.

Avarra maailmaasi matkaten

Me kaikki olemme tietoisia siitä, että jokaisella tämän päivän Matilla ja Maijalla on mahdollisuus tutustua lähes mihin haluamaansa maahan tahansa, sen ihmisiin, tapoihin, luonteenominaisuuksiin ym. Meillä on nyt tilaisuus kehittää ja kasvattaa itseämme matkoin, siirtymällä joksikin aikaa pois omasta kasvuympäristöstämme, omasta "maailmastamme" ja kokea vieraan maan eriskummallisuudet. Ja mikäli satumme omaamaan kielitaidon, on oma arvokas elämyksensä paikan päällä kokeilla "siipiensä" kantavuutta. Ja mikäpä sen miellyttävämpää kuin keskustella jälkeenpäin ystäväpiirissään kokemuksiaan ja saada mainita, että "Niin, olen minä sielläkin ollut. Muistatko, kuinka siellä . . ."

Näitä ajatuksia nousi mieleeni alkaessani suunnitella Työkeskus Saukkolan matkailukerhon järjestämän pohjoismaihin suuntautuneen 10-päiväisen matkan kirjoittamista. — Ensin oli tarkoitus suunnata matka alppien Itävaltaan, mutta ilmoittautuneiden vähälukuisuus aiheutti matkan järjestämisen em. maihin. Ehkä sitten ensi kesänä . . . !

Heinäkuun 19 p:nä alkaneelle matkalle osallistui 33 henkilöä — myöskin Saukkolan ulkopuolelta —, joiden ruoantarpeen tyydyttämisestä huolehti Aune Hagmanin johtama "iskuryhmä" allekirjoittaneen toimiessa matkan johtajana. Kokonaisuutena matka oli onnistunut ja antoisa. Tosin aluksi suhtauduttiin varauksella itse valmistettavaan muonitukseen ja camping-alueiden telttamajoitukseen, olihan suuri osa mukana olleista jo elämän taipaleella pitkälle ehtineitä. Kiitos luottamuksen ja yhteishengen sujui kaikki loistavasti. Pitkillä matkoilla saattaa matkustaja alistua apaattiseksi, välinpitämättömäksi ja veltoksi. Tällaista pelkoa ei matkallamme kuitenkaan ilmennyt, sillä yhteis- ja yksinlaulut, kaskut ym. pitivät reipasta matkamieltä yllä. Innostuttiinpa joskus matkan aikana "letkaamaankin". Matkareitistä mainitsen vain, että tarkoituksemme oli nähdä lähinnä pohjoismaiden pääkaupungit ja tärkeimmät turisti- ja matkailukohteet tämän reitin varrella.

Eräänä tällaisen ryhmämatkan tarkoituksenahan on maailmankuvan laajentaminen, kokemusten ja elämysten rikastuttaminen. Mutta yhtä tärkeänä saatuna omaisuutena pitäisin matkan aikana syntyviä uusia ihmisyhteyksiä. Tämä seikka lienee tullut selvästi näkyviin myöskin Paalijärvellä muutamaa viikkoa myöhemmin pidetyssä mukana olleiden "muistojen illassa". — Matkareitin yksityiskohtaisesta suunnittelusta pyydämme esittää matkailijoiden lämpimät kiitokset sos.virk. Niilo Eerolalle.

"Masa" Bühler

Lappi, jossa tämä päivä voi olla eilinen ja huominen

Tämä päivä voi olla tänään, eilen tai huomenna. Tuntien ketju jutaa omaa aikaansa näillä selkosilla. Riittää, että eletään syksyä, pitkän pimeän kynnystä.

Sisällä on lämmintä ja valoisaa. — On Artekin kalusteet, puhelin, öljylämmitys, vesijohdot ja viemäri. Palanen nykyaikaa kuin outona ilmestyksenä näiden pitkien etäisyyksien keskellä.

Sammutan valon, ja koko Lapin tähtiöinen kirkkaus tunkeutuu huoneeseen. — Hiljaisuutta, jossa elää tuhannen elämää ja valoa. Rapinaa ja sihinää, on pakkanen, vetää riitteeseen. Kuuntelen — ja kaikkien aistieni voimalla olen kaukana tästä huoneesta. Kuinka pinnalliselta tuntuvatkaan kulttuurin aikaansaannokset. Alkuperäinen aito tunturien eläjä on vielä sama kuin eilen, aikoina, joina noitarumpu hallitsi. Se elää vieläkin. Tarina, jonka rintamaiden asukas uneksii Lapin satuna, on tosi. Tietäjät

SAUKKOLA JÄRJESTÄÄ TÄNÄKIN VUONNA

Joulupukkipalvelun

joten kaikki pukkia tarvitsevat tehkää tilauksenne hyvissä ajoin ennen joulua 21.—23. 12. 65 klo 18—20.00 puhelimitse 51 216 joulupukkipalveluun tai ilmoittamalla Saukkolan nuorisotoimistoon. Jouluaattona emme ota vastaan tilauksia.

SAUKKOLAN PUKIT

elävät yhä. Maahinen ja keijo, ruskan loistava kuoleman väri, uneksiva sininen ja lila.

Pitkä pimeä, jolloin tuli syttyy piisiin, ja ahku Maria muuttaa nutukkaan neulontaan kodasta tuvan lämpimään. — Pitkiä, levottomia varjoja seinämillä ja revontulien loistavat kaaret pohjoisella taivaalla. Tarinat syntyivät vuosisatoja sitten ja niitä kerrotaan tämän päivänkin pimeillä puhteilla. Niiden salaperäisyydessä asuu vanha Lappi taitajineen, niitä kuunnellaan ja uskotaan. Tässä uskomisessa ne saavat elämän jälleen ja muuttuvat todellisuudeksi.

Lapin vaimo lupasi neuloa minulle punaisen myssyn, jossa on kultanauhoja. Niitä nauhoja saa tosin vain Hetan kaupasta, jonne on runsaan kymmenen peninkulman matka. Lattialla istuu pieni Inger Karina, jonka silmistä tuikkii vastaani koko menneisyys, niissä loistaa myös hiven nykyisyyttä, aikaa mihin hän itse on syntynyt. Ehkäpä näen ensi yönä unta Inger Karinasta, punaisesta kultanauhaisesta myssystä, joka syntyy taitavissa käsissä kaukana Suomen Käsivarressa.

Sanotaan, että Ristin tiellä vaikeni noitarumpu, mutta vanha Lappi uskomuksineen jäi elämään. Se liikkuu Etiäisenä, ennalta kulkijana, sitä annetaan salaa lemmenjuomassa, loitsuissa ja taikasanoissa. — Kuka kerran on kuunnellut Lapin tietäjää, unohtuu ja saa itseensä lumouksen, joka kerta kerralta kutsuu häntä kiveliöön, yksinäisyyteen, nykyisen unohtamiseen — aikaan, jolloin tämä päivä voi olla eilinen ja huominen.

MsH

Pöytätennisottelu

Marraskuun 17 pnä Tampellan urheilutalolla pelatuissa pöytätennisotteluissa oli paremmuusjärjestys:

Alle 14 v.: Jaakko Myöhänen ja Markku Tilhinen.

16-vuotiaat: Hannu Ahmavuo, Risto Auvinen ja Timo Peltonen.

Neuvostoliittolaisia taiteilijavieraita esiintyi Tampellan juhlasalissa 12. 11.

Viehättävä laulukvartetti "Hymy"

Komeaääninen armenialainen kansantaitelija Levon Geahlanjan.

TAMPELLAN TERÄ

Jalkapalloilu on ollut Tampellan tehtaitten työväestön suosima harrastus jo usean vuosikymmenen ajan. Tehtaan johtajien suostumuksella perustettiin tänä vuonna oma jalkapalloseura, jonka nimeksi tuli Tampellan Terä.

Palloilukausi on päättynyt ja ensimmäisen kesän ottelut sekä tulokset ovat puntaroitavina. Pelaajia tuli keväällä jäseniksi niin runsaasti, että uskalsimme ilmoittautua piirin sarjaan kahdella joukkueella. Tosin kesän mittaan kävi ilmi, että yksikin joukkue olisi riittänyt, sillä pelaajia joutui matkatöihin ja loukkaantumiset sekä monet muut esteet verottivat pelaaja-ainesta. Ottelut sentään pelattiin loppuun kumpaisellakin joukkueella. Voittoja ja tappioitakin tuli, kuten seuraava I joukkueemme tilasto osoittaa:

Tampellan Terä I	—	Tappara	19.5	9—1
„	—	Pirkk. Viri	23.5	10—0
„	—	Kalk. U	25.5	6—0
„	—	TPV 2	30.5	2—5
„	—	Veikot 2	8.6	2—0
„	—	Ik. Vire 1	16.6	2—3
„	—	Tah. Vesa	22.6	6—1
„	—	Tappara	11.8	3—2
„	—	Pirkk. Viri 2	25.8	2—4
„	—	Kalk. U.	29.8	5—3
„	—	Veikot 2	19.9	3—0
„	—	Tah. Vesa	21.9	0—0
„	—	Ik. Vire	26.9	2—5

Piirin IV luokan otteluissa tuli I joukkueellemme pronssia ja II joukkueellemme neljäs sija. A-juniorit (alle 18 v.) taistelivat esimerkillisesti sarjassaan loppuun asti, mutta suuria olivat poikiemme saamat tappioluvut pitkin kesää. Poikamme joutuivat lähtemään aivan kylmiltään, mutta toivotaan, että ensi vuonna olisi tahti toinen.

D-juniorien ja Nappulaliigan toiminta selviää taulukoista. Poikien ohjaajana ovat toimineet Lauri Mattsson Lapinniemeltä ja Pauli Renvall konepajalta.

Tampellan Terä ry.

D-juniorien ja Nappulaliigan ottelut ja toiminta kesällä 1965.

Harjoitusottelut D-junioreilla:

Tamp. Terä	—	TKT		0—10	Pets. kenttä
„	—	„		1—4	„
„	—	TPV	3.6.65	2—2	„
„	—	„	13.6.65	3—5	„
„	—	„	17.6.65	1—5	„
„	—	„	22.6.65	0—3	„
„	—	„	15.8.65	4—0	„
„	—	„	20.8.65	1—3	„
„	—	„	22.8.65	5—3	„
„	—	„	27.8.65	2—0	„
„	—	„	2.9.65	7—3	„
„	—	TaPa	29.8.65	0—5	Ratina
„	—	TPV	6.9.65	3—2	Petsamo
„	—	„	9.9.65	1—1	„
„	—	„	16.9.65	0—3	„
„	—	Tamm. kansak.	30.9.65	3—2	„

Piirisarjaottelut D-juniorit:

Tamp. Terä	—	Kipinä	19.5.	2—1	Lielahti
„	—	RaPy	26.5.	1—2	Tahmela
„	—	TaPa	11.6.	TaPa luovutti	
„	—	Loiske	16.6.	1—2	Tahmela
„	—	TKT 2	18.6.	1—1	Petsamo
„	—	TPT	28.6.	TPT luovutti	

Syyskierros:

Tamp. Terä	—	Kipinä	18.8.	9—0	Tahmela
„	—	RaPy	26.8.	0—1	Rahola
„	—	TaPa	1.9.	TaPa luovutti	
„	—	Loiske	15.9.	0—7	Sääksjärvi
„	—	TKT 2	19.9.	2—3	Petsamo

Tampellan Terän nappulaliiga illanvietossa. Ovimiehenä huoltaja Matti Lehtinen.

Taitoa kysyvä lusikkajuoksu menossa.

Limunaati maistui.

Nappulaliigan SM kilpailut Kuopiossa
Tampellan Terä — HJK ..... 0—7 Kuopio

Ystävyysottelu
Tampellan Terä — Mikkelin PK .... 0—3 Kuopio

Nappulaliigan ottelut ja harjoitukset:

24.4.	Tampellan urh.talo mukana	28	poikaa
26.4.	„	34	„
1.5.	„	62	„
8.5.	„	73	„
15.5.	„	51	„
22.5.	„	43	„

1. 6. Petsamossa oli yhteisharjoitus, jossa jaettiin pojat omiin joukkueisiinsa. Mukana oli 69 poikaa.

Nappulaliigajoukkueet ja valmentajat:

Leeds	valmentaja	Ari Vallenius	11 poikaa
Luton	„	Kari Lahtinen	12 „
Liverpool	„	Jukka Sorsakivi	12 „
Chelsea	„	Markku Paasonen	11 „
Arsenal	„	Alpo Haikonen	12 „
Benziga	„	Pekka Hämäläinen	11 „

Nappulaliigan harjoitusottelut:

Leeds	— Luton	28.5.	1—1	Saukonpuisto
Arsenal	— Chelsea	3.6.	3—4	„
Liverpool	— Benziga	11.6.	7—4	„
Benziga	— Leeds	18.6.	0—0	„
Chelsea	— Luton	23.6.	1—0	„
Arsenal	— Liverpool	1.7.	0—1	„
Liverpool	— Chelsea	2.7.	0—0	„
Arsenal	— Benziga	2.7.	4—1	„

Nappulaliigan leiri Pirttilässä 21.6.—24.6., mukana oli 32 poikaa.

Nappulaliigan sarjaottelut:

	Leeds — Arsenal	3.9.	4—0	
	Luton — Liverpool	3.9.	1—2	
	Chelsea — Benziga	4.9.	0—5	
2. kierr.	Benziga — Arsenal	9.9.	2—1	
	Luton — Leeds	9.9.	0—3	
	Liverpool — Chelsea	9.9.	1—2	
3. kierr.	Benziga — Luton	21.9.	0—1	
	Leeds — Liverpool	21.9.	1—0	
	Arsenal — Chelsea	21.9.	1—1	
4. kierr.	Leeds — Benziga	25.9.	2—0	
	Arsenal — Liverpool	25.9.	0—0	
	Luton — Chelsea	29.9.	0—0	
5. kierr.	Luton — Arsenal	28.9.	3—0	
	Chelsea — Leeds	30.9.	0—0	
	Liverpool — Benziga	1.10.	0—4	

Syyskierros:

1. kierr.	Leeds — Arsenal	4.10.	0—0	Saukonpuisto
	Luton — Liverpool	4.10.	1—1	„
	Chelsea — Benziga	4.10.	2—0	„
2. kierr.	Benziga — Arsenal	6.10.	2—2	„
	Luton — Leeds	6.10.	2—1	„
	Liverpool — Chelsea	6.10.	0—0	„
3. kierr.	Benziga — Luton	11.10.	1—2	Tamp. urh.talo
	Leeds — Liverpool	28. 9.	3—0	„
	Arsenal — Chelsea	11.10.	2—2	„
4. kierr.	Leeds — Benziga	13.10.	9—0	„
	Arsenal — Liverpool	13.10.	1—1	„
	Luton — Chelsea	13.10.	0—3	„
5. kierr.	Luton — Arsenal	17.10.	3—1	„
	Chelsea — Leeds	17.10.	0—2	„
	Liverpool — Benziga	17.10.	3—0	„

Tampellan Terän Nappulaliigan mest.joukkueen kokoonpano 1965.

Leeds (kultamitalijoukkue)	Chelsea (hopeamitalijoukkue)
Jarmo Lähtinen	Hannu Salminen
Jouko Mäkelä	Kalle Kukkaisniemi
Kalervo Mäkelä	Reijo Vänni
Ossi Valkeejärvi	Taisto Saarinen
Hannu Leppänen	Jukka Salo
Ari Kilpeläinen	Joni Salo
Juha Lehto	Harri Lindroos
Harri Salminen (joukk. kapt.)	Arto Vallenius
Kari Vallenius	Pasi Saaristo
Jorma Sumberg	Timo Läheoja
Lasse Mäkelä	Sakari Pöllänen
Terho Kivimäki	Jorma Virtanen (joukk. kapt.)
Rauno Harju	
Valment. Ari Vallenius	Valment. Markku Paasonen

Luton (pronssijoukkue)

Reijo Koskinen
Seppo Viljanen
Jouni Tuomisto (joukk. kapt.)
Mauri Lahtinen
Cengis Dündar
Jaakko Karjalainen
Jorma Pelkonen
Antti Mäkinen
Markku Lehtinen
Juha Löfgren

Valment. Kari Lahtinen

Sarjataulukko 1965:

	ott.	häv.	tasap.	voit.	maalis.	pist.
Leeds	10	1	2	7	25— 2	16
Chelsea	10	2	4	4	14—11	12
Luton	10	3	2	5	13—12	12
Liverpool	10	5	3	2	8—17	7
Benziga	10	6	1	3	14—22	7
Arsenal	10	4	6	—	8—18	6

Terän joukkueilla oli yhteishenki hyvä. Meiltä puuttuu toistaiseksi ohjaajia ja huoltajia. Toivotaankin, että isät poikiensa kanssa poikkeaisivat urheilutalossa, missä voisi tutustua poikien harrastuksiin.

Nappulaliigan ja D-juniorien harjoitukset urheilutalossa ovat keskiviikkoisin klo 17 C- ja B-juniorien sunnuntaisin klo 12—14.

Harjoitusvuorot jatkuvat koko talven ajan. Tervetuloa mukaan.

Matti Lehtinen

TUKI:n palloilua

TUKI:n jalkapalloilukamppailut käytiin kuluneena kesänä Tampellan osalta vanhoissa perinteellisissä merkeissä. Tosin ei joukkueemme nyt tuonut kultaa, mutta tulihan sentään pronssimitali. Ei se kultakaan kaukana ollut, yksi maali sen ratkaisi joukkueemme kohdalta.

Turpiinin joukkue yllätti hyvällä suorituksellaan sarjassa, jossa pelasi kovia joukkueita. Tämä joukkueemme toi kultaa ja nousi C-sarjasta B:hen.

Messukylä taisteli Vehmaisten hyvällä kentällä monta hyvää ottelua. Onnetar ei vaan ollut myötä, niukat yhden maalin tappiot peleissä eivät päästäneet poikiamme mitaleille.

Turpiinin kultamitalijoukkue TUKI:n C-sarjassa: Edessä vasemmalta: K. Salo, P. Marjamäki ja E. Kuusivaara. Keskirivissä: M. Holopainen, P. Lahtinen, P. Mäkinen, Y. Mertimo ja M. Järvinen. Takana: S. Välimaa, E. Saikkonen ja E. Salminen. Joukkueessa pelasivat lisäksi: V. Peltomäki, K. Lindfors, E. Vilenius, M. Helin, A. Poikkilinja ja P. Leinonen.

Toimittaja Matti Tuura esitelmöi.

Moottorikerhon uutisia

Tampellan moottorikerhon syyskauden esitelmätilaisuus pidettiin Tampellan juhlasalissa maanantaina 25. 11. 65. Kuulijoita oli lähes sata moottorikerholaista. Esitelmöitsijänä oli television Tuulilasi-ohjelman toimittaja Matti Tuura, jolla oli annettavana monta varteenotettavaa neuvoa näin syysliukkaitten alkaessa. Aikoinaan yhdistetyn hiihtäjänä varsin hyvin tunnettu osastopäällikkö Eeti Nieminen esitteli autoradioita ja selosti lyhyesti niiden asennuksia autoihin.

Ennen esitelmän alkamista jaettiin palkinnot omista kesän kuluessa järjestämistämme st-kilpailuista sekä Tampellan, Suomen Trikoon ja Valmetin moottorikerhojen yhteisesti järjestämistä syysajoista.

— Ajatelmia —

Pitäkäämme yhteys ylöspäin; sillä ylin johto on siellä.

Henkilöt, joista eniten pidämme, heidät ensin menetämme.

Me elämme alati erilaisten ajatusten aalloissa, on taito pysyä pinnalla, ettei joudu virran vietäväksi.

A. M.

Kaikista kirjallisuuden vihollisista menestys on vaarallisin.

(Cyril Connolly "The New Statesman"-lehdessä)

* * *

Oppositio on taito sahata poikki oksa, jolla hallitus istuu, ja sillä tavoin, että se voi myöhemmin istuutua oksalle itse.

(Carlo Manzoni)

* * *

Brittiystävä keskusteli erään arabin kanssa eräästä vastikään ilmestyneestä Englannin liikennettä koskevasta tutkimuksesta ja tiedusteli, mitä arabit tekisivät, jos heidän tiensä olisivat liikenteen tukkimia.

"Meidän maassamme liikenne ei ole mikään ongelma", arabi vastasi, "me ajamme jalkakäytävillä."

(Columba)

* * *

Seuraavaa puhujaa esitellessään tilaisuuden isäntä kuvaili tätä sangen ylistävin sanakääntein.

"Tällainen esittely", sanoi puhuja saadessaan lopulta suunvuoron, "tuo mieleen miehen, joka tuomiopäivänä kurkisti haudastaan, luki oman hautakirjoituksensa ja sanoi: "Joko joku on ollut kirottu valehtelija, tai sitten minä olen joutunut väärään hautaan."

(Farmand)

* * *

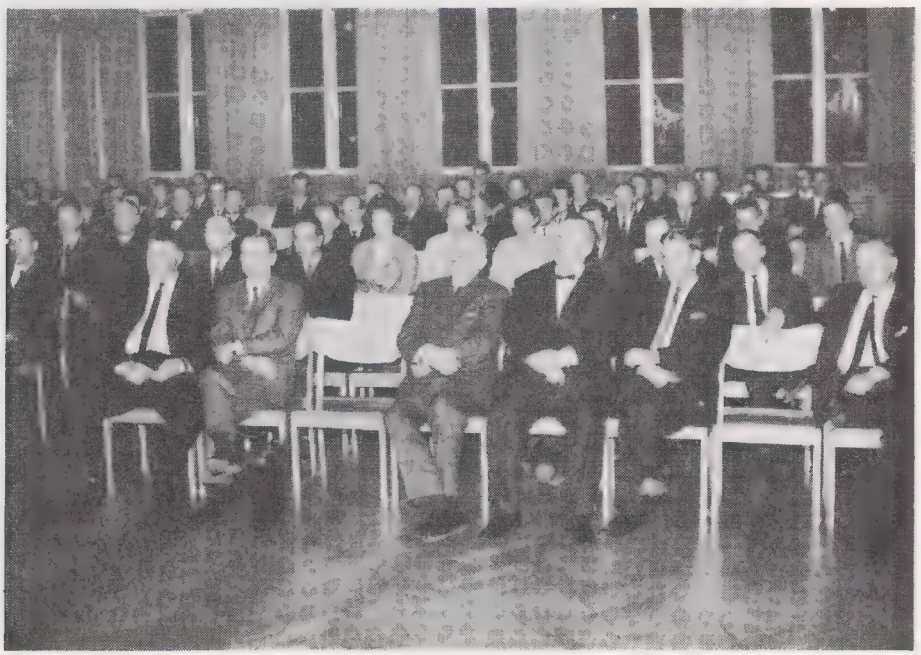

Näkymä Tampellan moottorikerhon illanvietosta.

Sinä, hän ja puhelin

Vastaa aina reippaasti "halloo". Nimet, numerot ja osastot ovat turhaa ketkutusta, joilla ei pidä piinata ihmisiä.

Puhu selvästi – mieluummin korostetun voimakkaasti – puhuessasi puhelimeen; saattaahan olla niin veikeästi, että langan toisessa päässä on kuuro.

Muista hihkaista tarpeeksi kuuluvasti, jotta puhuja huomaisi sinun armosi läsnäolon.

Voittaaksesi kallista aikaa ja suojellaksesi korviasi – jymäytä kuuloke paikalleen tehokkaasti ja aikailematta.

Hälventääksesi keskustelukumppanin mahdollista jännitystä ja saadaksesi puhelun sujumaan kodikkaammin: sytytä savuke ja puhaltele kuuluvasti tai mikä vielä parempi: mäiskyttele purukumia – varsinkin kohdalle osuvien puhetaukojen aikana.

On tarpeetonta ja talonpoikaista pitää puhetorvea suun edessä puhuttaessa – varsinkin kun sinun selkeä, täsmällinen ja voimakas äänesi kuuluu joka tapauksessa riittävän hyvin.

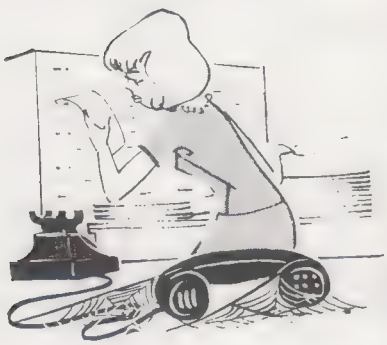

Jos tietojen etsiminen vie aikaa, niin anna kuulokkeen lojua vain pöydällä – eihän se siitä mihinkään karkaa.

Tämä vasta vaikuttaa soittajaan: kohota kuuloke ja jatka juttuamistasi. Ensin tulleella on etuoikeus.

Puhelin on arka kapine ja sitä pitää käsitellä tähän tapaan helläväroen. Mutta itsesi takia: pillastu aina halutessasi takaisin keskukseen.

Anna puhelimen soida muutamia kertoja ennen kuin vastaat, sillä se jos mikään on omiaan korostamaan arvovaltaasi. Olet varattu ja kiireinen henkilö, joka saa soittajan tuntemaan itsensä mitättömäksi.

ASIAKASPALVELU PUHELIMITSE

Voimme hyvin kuvitella, että viitisenkymmentä vuotta sitten joku hänen majesteettinsa Suomen suuriruhtinaan virasto ei halunnut vastata telefoonilla tehtyihin tiedusteluihin, vaan tietoa haluavan oli uskaltauduttava henkilökohtaisesti ja tietenkin nöyrimmästi lähestymään armollista virkamiestä. Nykyisin tasavallan virasto ei ole ainoastaan velvollinen palvelemaan kansalaisia myös puhelimitse, vaan lisäksi sen edustajilta edellytetään puhelimessa samaa palveluauliutta, kohteliaisuutta ja ystävällisyyttä kuin minkä muun tahansa toimiston, liikkeen tai laitoksen edustajalta. Muutos on tapahtunut vuosikymmenien kuluessa, siis suhteellisen hitaasti, mutta kuitenkin voitaneen sanoa kehityksen kulkeneen kiihtyvällä nopeudella.

Puhelimitse tapahtuvan asiakaspalvelun varsin nopeata paranemista todistavat osaltaan myös ne kokeet, joita Ryhtiliike on paikkakuntien välisten käytöskilpailujen yhteydessä vuosittain suorittanut. Näiden kokeiden kohteina ovat valtion virastoista olleet viime vuosina verovirastot ja kunnallisista virastoista kaupunkien ja kauppaloiden kansliat. Jo parin viime vuoden koetulosten vertaaminen 3—4 vuoden takaisiin tuloksiin osoittaa merkille pantavaa kohentumista ja nykyistä tasoa voidaan pitää hyvin tyydyttävänä. Ikäväksi katsottavia suhtautumisvirheitä on kokeissa kyllä havaittu, mutta ne ovat poikkeuksia, elleivät peräti harvinaisuuksia. — Kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana kyseisiä verovirastoihin ja kunnantoimistoihin kohdistettuja testejä on ollut yhteensä 50; sitä edellisenä kolmivuotiskautena niitä suoritettiin yhteensä 66.

Ne jotka kuulevat oman äänensä ensimmäistä kertaa ääninauhalta, hämmästyvät tavallisesti melko tavalla. Ääni kuulostaa vieraalta ja sen sävykin on toinen, kuin miksi itse on kuvitellut. Eipä siis ihme, jos puhelinlangan toisessa päässä oleva tuntematon saakin äänestämme ja sen sävystä ehkä suurestikin toisenlaisen vaikutelman, kuin mitä luulemme. Puhelimessa ei ystävällisinkään ilme ole pelastamassa töksähtävän tai kovan puhetavan tekemää vaikutusta. Siihen nähden onkin katsottava huomattavaksi saavutukseksi, että lähes puolet viime vuosina puhelimitse testatuista virkamiehistä ja -naisista on arvostelijalta saanut nimenomaisen maininnan ystävällisestä asenteesta. Hieman yli puolet testatuista on saanut kiitosmaininnan sekä palveluauliudesta että selvistä ja asiallisista vastauksista. Kohteliaisuuteen kuuluu tietysti ns. kohteliaisuussanojen — "olkaa hyvä", "kiitos" ym. — asianmukainen käyttö, mutta sen muu ilmentäminen on ehkä puhelimessa vaikeampaa kuin silmästä silmään, koskapa vain neljännes testatuista on todettu nimenomaan kohteliaiksi.

Edellä mainitut suhteelliset lukumäärät eivät merkitse sitä, että kaikki muut kokeiden kohteiksi joutuneet olisivat olleet ainakin jossakin määrin epäystävällisiä, epäkohteliaita ja palveluhaluttoman tuntuisia. Kaikkia viimeksi mainittujakin on tosin ollut joukossa, mutta niiden määrä on suhteellisen vähäinen. Epäystävällisiksi kuten epäkohteliaiksikin arvosteltujen osuus kaikista testatuista on ollut vain 4 %, ja niitä, joiden palvelusauliudessa arvostelija on katsonut olevan toivomisen varaa, on ollut 10 % kokeen kohteeksi joutuneista. Pienuudestaan huolimatta nuo luvut toisaalta osoittavat, että myös puhelimitse tapahtuvaan asiakaspalveluun on niin virastojen henkilökunnilla kuin muillakin yleisöä palvelevilla aihetta jatkuvasti kiinnittää huomiota, so. tarkkailla virheitä ja karsia niitä sekä opetella äänensävyllä ja puhetavalla ilmentämään tuntemattomalle ja näkymättömälle puhekumppanille kohteliaisuutta, ystävällisyyttä ja palveluauliutta.

Yleisin niistä virheistä, joita ei voi lukea suoranaisiksi asennevirheiksi, oli kyseisissä asiakaspalvelukokeissa se, että virkailija ei sanonut nimeään, vaikka asiakas esittäytyi.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy helmikuun lopulla 1966 ja siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toimitukselle 20. 1. 1966 mennessä.

Minkätakia työturvallisuustoiminnan on liityttävä tuotannolliseen toimintaan?

Why Should Safety Be Intergrated With Production? By C. F. Schlueter, vice-president, branch operations, Safety and Health Service, Employers Mutuals of Wausau. National Safety News, February 1965, siv. 26—27 ja 76.

Työturvallisuusohjelmalla on monasti taipumus eristäytyä tuotannon ohjelmasta. Tämä on väärin, sillä turvallisuustyön lähtökohta on yhtiön johtoporras ja sen täytäntöönpano kuuluu linjaorganisaation jokaiselle johtoportaalle vastuunalaisena tehtävänä.

Turvallisuustarkastajan tai osaston tehtävä ei ole niin paljon teknillistä asiantuntijalaatua kuin yleisenä herättäjänä ja järjestäjänä sekä johtoportaita avustavana elimenä. Vastuu tapaturmista ja mahdollisista laiminlyönneistä jää joka tapauksessa työnjohdon eri portaiden kannettavaksi.

Tehdas ei saa luottaa ulkopuolisen elimen esim. vakuutuslaitoksen suojeluteknilliseen tarkastukseen yksityiskohdissa vaan erikoistapauksissa käyttää hyväkseen tällaisten tarkastajien ehkä muilta tehtailta tai muuten saatuja kokemuksia. Kirjoittaja käsittelee esim. seuraavia asioita: työntekijäin sijoittaminen — yhteistyö lääkintähenkilökunnan kanssa, koulutus, työnjohdon kirjoittamat sisäiset tapaturmailmoitukset, teknillinen turvallisuustaso osastoilla, koulutus työturvalliseen ajatteluun ja asennoitumiseen. Viimeisenä mainitussa kohdassa hän alleviivaa, että työturvallisuuselokuvien, varoituskuvien, kirjoitettujen ohjeiden ym. lisääminen on melko hyödytöntä, ellei se liity työnjohdon henkilökohtaiseen toimintaan ja valvontaan.

Uudet teknilliset ongelmat on ratkaistava yhdessä työturvallisuusinsinöörin kanssa ja tarvittaessa käytettävä ratkaisuihin myös ulkopuolista esim. vakuutuslaitoksen tarkastajien asiantuntemusta.

Hänelle oli suotu sekä hyvä pää että niin rikas perhe, ettei hänen ollut tarvis käyttää päätään.
(Len Deighton: "The Ipcress File")

* * *

Olen suunnattoman lahjakas mies, eikä minulla ole mitään syytä uskotella, etten olisi.
(Noel Coward "Sunday Express"-lehden haastattelijalle)

* * *

Filosofi on henkilö, joka ymmärtää kaiken mitä tapahtuu — kunnes se tapahtuu hänelle itselleen.
(Karl Gerhard)

* * *

Asiantuntija on se, joka pystyy huomenna selittämään, miksei hänen eilinen ennustuksensa toteutunutkaan tänään.
(Farmand)

* * *

Hiukset leikataan odottaessanne.
(Juliste parturiliikkeen ikkunassa)

* * *

Vanhanaikainen on henkilö, joka vielä muistaa, kuinka epähienouden huippu oli koneella kirjoitettu rakkauskirje.
(English Digest)

* * *

Useimmat meistä uskovat hyvään onneen. Kuinka muuten pystyisimme selittämään, että meistä vastenmieliset ihmiset menestyvät?
(Farmand)

* * *

Emersonin väite, että hyvät kirjat korvaavat parhaankin yliopiston, on minulle järkkymätön totuus.
(Stefan Zweig)

* * *

Kohteliaat oppivat kohteliaisuutta epäkohteliaista.
(Farmand)

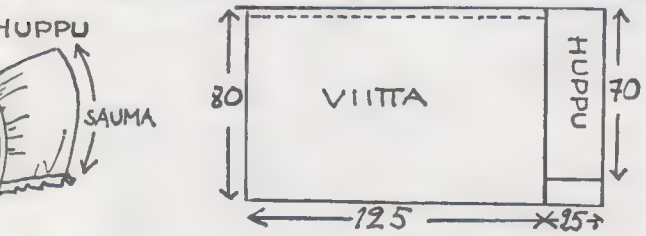

Puuvillainen kylpyviitta on pehmeä ja kaunis

Jokaisella on sukulais- tai tuttavapiirissään pieniä ihmistaimia, jotka kuluttavat uskomattomasti vaatteita. Ehdotamme kätevän kylpyviitan ompelua joululahjaksi.

Kylpyviittaan tarvitaan 80 cm 150 cm levyistä suomalaista ohutta puuvillafroteeta. Kangas leikataan piirroksen mukaan. Kylpyviitan lyhyet sivut käännetään. Viitan yläreunaan tehdään 1 ½ cm levyinen käänne ja sen läpi vedetään valkoinen puuvillanauha (pituus 130 cm). Nauha kiinnitetään siten, ettei se luista pois. Huppu neulotaan kuvan osoittamalla tavalla. Eteen taitetaan yhden sentin käänne ja sen läpi vedetään kuminauha, joka rypyttää hiukan huppua. Hilkka neulotaan kiinni kylpyviittaan.

Kylpyviitan täydennykseksi ommellaan pyyhkeitä ja pesulappuja yksivärisistä ja vaikkapa raidallisista suomalaisista froteekankaista.

PLP

Kiitämme

Sydämelliset kiitoksemme Tampellan johdolle, työtovereille sekä työntekijöille, jotka kunnioititte mieheni ja isämme Lauri Salon muistoa ja otitte osaa suruumme.

Puoliso ja lapset

Sydämelliset kiitoksemme Tampellan Huolto r.y:lle saamastamme joululahjasta.

Aino ja Esko Höök

Sydämellinen kiitokseni valimon työnjohdolle, työtovereille, konepajan sairauskassalle ja Huolto r.y:lle mieheni Johannes Lehtisen kuoleman johdosta osakseni tulleesta lämpimästä tuesta ja osanotosta.

Ellen Lehtinen

Sydämellinen kiitoksemme kaikille teille, jotka niin suurenmoisella tavalla muistitte meitä ja otitte osaa syvään suruumme.

Vilho Ylitien omaiset

Lämpimät kiitoksemme kaikille niille tampellalaisille, jotka kunnioittivat rakkaamme Paula Iris Lieskorven viimeistä matkaa sekä ottivat osaa syvään suruumme.

Omaiset

Lämmin kiitokseni työnjohdolle, työtovereille sekä Tampellan Huolto r.y:lle osanotosta mieheni kuoleman johdosta.

Kyllikki Heinonen

Sydämellinen kiitokseni Tampellan ja Lapinniemen johtajille, virkailijoille, Saukkolan ukkokerholle ja kaikille ystävällisestä huomaavaisuudesta 75-vuotispäivänäni.

Yrjö Willberg

Sydämellinen kiitokseni lokakuun kukkasista häkiläosaston yhdelle pojalle ja kolmelle tytölle.

Elsa

Kiitos Tampellan Huolto r.y:lle saamastani rahalahjasta siirtyessäni eläkkeelle.

Helmi Jokinen

Kiitän Tampellan Huolto r.y:tä saamastani rahasta sairauteni aikana.

A. Kivimäki

Kunnioituksen tuntein ja iloisin mielin kiitän Tampellan johtoa lahjapuista ja kaikesta muusta. Olkoon Joulu iloksi ja Uusi Vuosi onneksi kaikille lappilaisille.

Valma Hurinki

Kiitän sydämellisesti osakseni tulleesta ystävällisyydestä 95-vuotispäivänäni.

Emma Sinervo

Lämpimät kiitokseni Tampellan johdolle, Huolto r.y:lle ja sairauskassalle sekä kaikille, jotka tavalla tai toisella kunnioititte mieheni Kalle Jokisen viimeistä matkaa ja tuitte minua suuressa surussani.

Hilja Jokinen

Parhaimmat kiitokseni saamistani joulupuista.

Urho Salo

Lämpimät kiitokseni esikehruun, kertauksen, kuivakehruun, märkäkehruun ja sisalosaston työntekijöille saamastani lahjasta sekä kukkasista jäädessäni eläkkeelle 30. 11. 65.

Anna Vikman

Kiitän lämpimästi kertaamon ja esikehruun työnjohtajia sekä työntekijöitä saamistani lahjoista merkkipäivänäni.

Toini Paasikallio

Lämpimät kiitoksemme tj. Aarniolle sekä esikehruun ja kuivakehruun työntekijöille osaksemme tulleesta huomaavaisuudesta hääpäivänämme 6. 11. 65.

Paula ja Leo Nieminen

Sydämelliset kiitokseni minulle osoitetusta ystävällisestä huomaavaisuudesta sairauteni aikana.

Oiva Heinonen

Lämpimät kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua 60-vuotispäivänäni.

Otto Lahtinen

Kiitän kaikkia, jotka muistivat minua merkkipäivänäni 11. 10. 65.

Arvo Salminen

Sydämellinen ja lämmin kiitoksemme työtovereille, esimiehille ja Huolto r.y:lle tuesta mieheni ja isämme Kaarlo Laxin kuoleman johdosta suuressa surussamme.

Aino Lax ja lapset

Parhaimmat kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua täyttäessäni 50 vuotta.

Leo Kinnunen

Kiitän Tampellan pellavatehtaan rakennusosaston työnjohtoa sekä työtovereita, jotka muistitte minua sairauteni aikana.

Vaito Rovio

Parhaimmat kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua merkkipäivänäni.

Vilho Jäppinen

Kiitämme sydämellisesti kaikkia, jotka kunnioittivat Reijo Heikkilän muistoa ja ottivat osaa suureen suruumme.

Omaiset

Pyydän täten sydämellisesti kiittää Tampellan konepajan johtoa, työtovereita ja kaikkia teitä, jotka monin eri tavoin muistitte minua täyttäessäni 50 vuotta.

Väinö Hellén

VIHITTYJÄ:

5. 11. 65 Leo Kauko Kansanaho Messukylän konepajalta ja neiti Marja-Liisa Kolmonen.

6. 11. 65 Leo Allan Nieminen pellavatehtaan peiteosastolta ja Paula Anneli Liuksiala esikehruusta.

7. 11. 65 Pentti Olavi Piik ja Tarja Tuulikki Peltola pellavatehtaan kutomosta.

Tampellan Teatterikerho

Tilausnäytännöt:

Kevätkaudelle on tilattu kaksi näytelmää, joista ensimmäinen

2. 3. -66 Työväen Teatterissa Herb Gardner'in **"Narri tuhannesta"**

ja toinen

24. 3. -66 Pikku Teatterissa Martin Walser'in **"Herra Krottin yliluonnollinen elämä".**

(Nämä näytännöt ovat hinnoitetut kohtuullisin hinnoin ja lippuja saa huoltokonttorista sekä Lapinniemeltä.)

Jäseniä muistutetaan jälleen siitä, että myös Työväen Teatterissa on varattuna jäsenille kaksi paikkaa jokaiseen teatterin omaan näytökseen 20 % alennuksella.

Kuten tunnettua on Tampereen Teatterissa ollut varattuna syyskaudella neljä "nimikkopaikkaa", joista kevätkaudella jätetään kaksi pois. Ja Tampereen Teatterin uusista kevät ensi-illoista olemme saaneet tietää seuraavaa:

1. 1. -66	"Hedda Gabler"	Henrik Ibsen
16. 2. -66	"Marat"	Peter Weiss
23. 3. -66	"Kasvot"	Siegfried Lentz

Jäseniä pyydetään jättämään tilauksensa ajoissa ennen ensi-iltaa huoltokonttoriin.

Kerhon tarkoituksena on myös tulevana keväänä tehdä teatterimatka johonkin maamme teattereista ja pyydämme matkalle aikovia pitämään tämän mielessään. Matka tehdään pääsiäisenä huhtikuussa ja siitä ilmoitetaan lähemmin keväällä.

Kerholle tulevat taidelehdet Parnasso ja Teatterilehti ovat jäsenten käytettävissä ja niiden lainaamisen hoitaa maist. T. Aspholm puh. 327.

TEATTERIKERHO

KUNTOKILPAILU JATKUU

RETKEILYHIIHTONA

joka alkaa osastoille myöhemmin lähetettävissä tiedoituksissa ilmoitettuna päivänä.

HIIHTOKOHTEET OVAT SEURAAVAT:

OLKINUORAN talo Niihamajärven rannalla,
JÄNISLAHDEN pumppuasema Lielahdessa,
KUUSELAN talo Kaukajärven eteläpuolella ja
SULERVON talo Särkijärven ja Hervantajärven välissä
olevan Virolainen-nimisen järven länsipäässä.

HUOM.! Kilpailuissa otetaan huomioon yksi (1) käynti päivässä ja keskimäärin enintään neljä (4) käyntiä viikossa mihin kohteeseen hyvänsä.

Tampellalaiset (naiset ja miehet) kilpailevat samassa sarjassa. Tampellalaisten perheenjäsenet (tässä sarjassa myös Saukkolalaiset) kilpailevat eri sarjassa.

PALKINNOT:
Tampellalaisille täyden käyneille erikoispalkinnot.
Osanottajain lukumäärästä riippuen jaetaan huomattava määrä muita palkintoja.

EDELLÄOLEVIEN LISÄKSI ARVOTAAN:
1) neljä edestakaista matkaa Lapin tuntureille ja neljä lentomatkaa "Tampereen seutu linnun näkökulmasta". Arvonta ja palkintojen jako keväällä myöhemmin ilmoitettavassa tilaisuudessa.

Retkeilyhiihto on lasketuin pistein (suorituksesta 3 pistettä) osasuorituksena tänä syksynä alkaneeseen uuteen KUNTOKILPAILUUN, johon kuuluvat tämän lisäksi seuraavat retkeilymuodot: **harrastuskävely** lasketusta suorituksesta 1 piste, Tampereen Taivaltajien järjestämä **polku- ja laturetki** (vain yksi laturetki huomioidaan). Suorituksesta todisteellinen ilmoitus Huoltokonttoriin à 10 pist. Kuntokilpailun viimeisenä lajina on **harrastusuinti,** josta suoritus 1 piste.

TAMPELLAN URHEILULAUTAKUNTA

KALEVA 19
Teiskontie 21 C 24
Laurila Antti

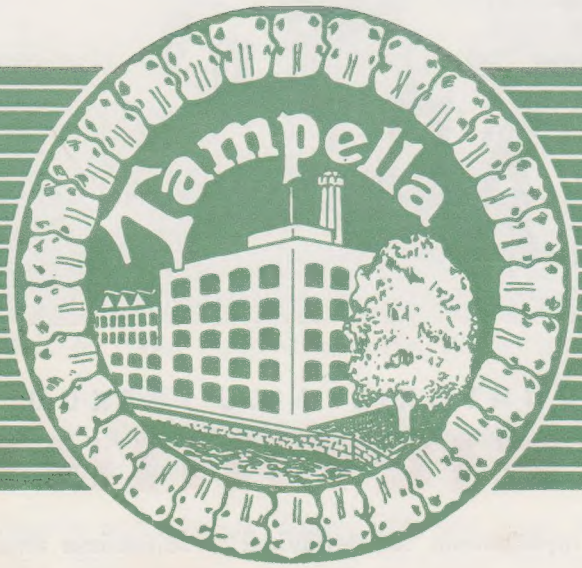

Kirjapaino Hermes Oy
Tampere
1965